

НАЈЧЕШЋА ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Република Србија
Републичка агенција за развој Малих и
Средњих Предузећа и предузетништва

www.sme.gov.rs

НАЈЧЕШЋА ПИТАЊА

И

ОДГОВОРИ

Република Србија
Републичка агенција за развој **Малих** и
Средњих Предузећа и **Предузетништва**

Републичка агенција за развој Малих и Средњих Предузећа и предузетништва

НАЈЧЕШЋА ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

II издање

Издаје:

Република Србија
Републичка агенција за развој малих и
средњих предузећа и предузетништва

За издавача:

Горан Џафић

Уредници издања:

Дејан Радуловић
Небојша Радиновић
Оливер Огњеновић
Дејан Миљковић

Приредили:

Драга Кљајић
Томислав Грдовић
Милена Васић
Драгана Лешевић
Јелена Радоман Илић
Јелена Марковић
Милан Вујовић
Техничка обрада:
Младен Стојановић

Штампа:

FRAME ART, Београд
Септембар 2008. године

ПРЕДГОВОР

Пронаћи праве одговоре на бројна питања и изазове које намеће предузетништво јесте кључ пословног успеха и просперитета сваке фирме. Предузетничке способности су преко потребне за започињање и вођење послова, али могу доћи до изражаја само ако се претходно обезбеде одговарајуће, тачне и правовремене информације. Континуирано праћење информација од значаја за предузетничко деловање није једноставно, посебно за мала предузећа и радње са ограниченим људским ресурсима, нарочито у актуелним околностима сталних промена услова пословања и прилагођавања пословног амбијента стандардима развијенијих економија.

Потврду за наведене ставове наша Агенција добија свакодневно у контактима са власницима и менаџерима малих фирми и радњи. Обухват и карактер питања и дилема указују на сву сложеност пословања, а истовремено представљају изазов нашим настојањима да прецизним одговорима и саветима, на прави начин, пружимо подршку развоју предузетништва.

Измењеним и допуњеним издањем ове публикације желимо да стечена искуства у дугогодишњој и актуелној пракси консалтинга, поделимо са ширим кругом потенцијалних и постојећих привредника и других заинтересованих лица. Представљена су репрезентативна питања и одговори који се односе на све битне аспекте пословања, од начина реализације пословне идеје кроз отварање сопствене фирме, преко законских услова и процедура од значаја за текуће пословање, до услова и могућности за даљи раст и развој фирми. Ради лакшег сналажења публикација је подељена на тематске целине, а свака од њих садржи детаљне информације и упутства за свако конкретно питање. У прилогу се налази адресар институција и организација релевантних за сектор малих и средњих предузећа и предузетништва.

Верујемо да ће и ово, ажурирано издање публикације “Најчешћа питања и одговори” бити користан извор информација за потенцијалне и постојеће привреднике и да ће олакшати њихов пут ка доношењу добрих пословних одлука.

Републичка агенција за развој МСПП

ГЛАВА ПРВА

ПРАВНИ КОНСАЛТИНГ

ДЕО ПРВИ

Процедура регистрације привредног друштва и предузетника

1.1) Која је разлика између привредног друштва и предузетника?

Закон о привредним друштвима (“Службени гласник РС”, бр. 125/2004) дефинише привредно друштво (предузеће, како се називало пре доношења поменутог Закона, а и даље се у свакодневном говору користи тај термин) је правно лице које оснивају оснивачким актом правна и/или физичка лица ради обављања делатности у циљу стицања добити. Привредно друштво се може основати у следећим правним формама: ортакчко друштво, командитно друштво, друштво с ограниченом одговорношћу и акционарско друштво (отворено и затворено). Поред ових правних форми, посебним законом се могу одредити и друге правне форме друштава, односно предузећа.

Оставимо за сада привредна друштва, како бисмо видели шта је предузетник (односно, радња, како се и даље најчешће назива овај облик обављања делатности).

Предузетник, у смислу Закона о привредним друштвима, јесте физичко лице које је регистровано и које ради стицања добити у виду занимања обавља све законом дозвољене делатности, укључујући уметничке и старе занате и послове домаће радиности.

Предузетник обавља делатност под својим личним именом, именом неког другог лица или под неким посебним пословним именом, у складу са Законом о привредним друштвима. Име се региструје уз додатак назива “предузетник” или скраћенице “пр”.

Важна разлика између привредног друштва и предузетника, осим главне да је привредно друштво правно лице, а предузетник и даље физичко, произилази из тога; предузетник одговара за све обавезе из обављања делатности целокупном својом имовином. У смислу одговорности, имовина која служи физичком лицу у обављању делатности неодвојива је од његове личне (“приватне”) имовине.

Са друге стране, код привредних друштава одговорност је различито одређена, с обзиром на правну форму. Код ортакчког друштва, оно договара за своје обавезе целокупном имовином; ортаци ортакчког друштва одговорни су солидарно за све обавезе друштва целокупном својом имовином, ако са повериоцем није другачије договорено. С обзиром на правну форму, ортакчком друштву је слично командитно друштво; оно је, у смислу Закона о привредним друштвима, привредно друштво које оснивају два или више физичких и/или правних лица у својству ортака, ради обављања одређене делатности, под заједничким пословним именом, од којих најмање једно лице одговара неограничено за његове обавезе (комплементар), а најмање једно лице одговара ограничено до висине свог уговореног улога (командитор). Друштво с ограниченом одговорношћу одговара за своје обавезе целокупном имовином, док члан друштва с ограниченом одговорношћу не одговара за обавезе друштва, осим до износа неунетог улога у имовину друштва. У пракси је друштво са ограниченом одговорношћу најчешћи облик који се региструје, делом и због ограничене одговорности коју чланови (оснивачи) друштва имају.

1.2) Како се региструје привредно друштво?

Основни закони којима је регулисано оснивање и пословање привредних друштава (предузећа) су Закон о привредним друштвима (“Службени гласник РС”, бр. 125/04) и Закон о регистрацији привредних субјеката (“Службени гласник РС”, бр.55/04).

Регистрација предузећа врши се у Агенцији за привредне регистре (www.apr.sr.gov.yu). Агенција за привредне регистре се налази у Београду, Трг Николе Пашића 5, али има 12 организационих јединица широм Србије. На сајту Агенције можете наћи и формуларе које је потребно попунити при подношењу захтева за регистрацију предузећа, као и примере оснивачких аката.

Законом су предвиђени следећи облици привредних друштава: друштво са ограниченом одговорношћу, командитно друштво, ортакчко друштво и акционарско друштво.

Да бисте регистровали друштво са ограниченом одговорношћу, потребно је приложити:

- доказ о идентитету оснивача;
- фотокопија личне карте, а уколико је оснивач страном физичко лице, фотокопија пасоша која би требало да буде преведена од стране судског тумача. Ако је оснивач правно лице, прилаже се извод из регистра у коме је регистровано правно лице;
- оснивачки акт друштва (одлука или уговор), са овереним потписима оснивача;
- потврда банке о уплати новчаног улога на привремени рачун или оверена изјава оснивача о томе да је обезбедио новчани улог;
- споразум оснивача о вредности неновчаног улога, ако исти није садржан у оснивачком акту;
- одлука о именовану заступника друштва, ако заступник није одређен оснивачким актом и
- оверен потпис заступника (“ОП образац” оверен у суду)

За ортакчко друштво:

доказ о идентитету оснивача (фотокопија личне карте или пасоша);

- уговор о оснивању друштва, са овереним потписима оснивача;
- оверен потпис заступника.

За командитно друштво:

- доказ о идентитету оснивача (фотокопија личне карте или пасоша физичког лица и/или извод из регистра у коме је регистровано правно лице);
- уговор о оснивању друштва, са овереним потписима оснивача;
- потврда банке о уплати новчаног улога командитора на привремени рачун или његова оверена изјава о томе да је обезбедио новчани улог;
- одлука о именовану заступника друштва, ако заступник није одређен оснивачким актом;
- оверен потпис заступника.

За акционарско друштво:

- доказ о идентитету оснивача (фотокопија личне карте или пасоша физичког лица и/или извод из регистра у коме је регистровано правно лице);
- акт о оснивању друштва (одлука или уговор), са овереним потписима оснивача;
- извештај банке о уписаним акцијама;
- извештај банке о депонованим новчаним улозима на привремени рачун;
- доказ о објављивању и садржина јавног позива за упис и уплату акција (проспект), са одобрењем проспекта од стране надлежног органа;
- процена овлашћеног процењивача вредности неновчаног улога оснивача;
- одлука о именовану заступника друштва, ако заступник није одређен оснивачким актом;
- оверен потпис заступника.

Код затвореног акционарског друштва се не прилажу документа из тачки 3), 5) и 6).

Најчешћи облик који се региструје је друштво са ограниченом одговорношћу.

Према одредбама Закона о привредним друштвима, новчани део основног капитала друштва са ограниченом одговорношћу на дан уплате износи најмање 500 евра у динарској противвредности по средњем курсу, од чега се најмање половина уплаћује на привремени рачун до регистрације друштва, а остатак се уплаћује на рачун друштва у року од две године од дана регистрације. При регистрацији се плаћа на име накнаде за регистрацију оснивања друштва са ограниченом одговорношћу 3.600,00 динара. Процедура добијања матичног броја је поједностављена и матични број се добија код Агенције за привредне регистре. Приликом подношења захтева за издавање матичног броја потребно је уплатити две таксе, од 1.460,00 и 160,00 динара.

Код затвореног акционарског друштва новчани улог основног капитала на дан уплате износи најмање 10.000 (десет хиљада) евра у динарској противвредности по средњем курсу.

Код отвореног акционарског друштва новчани улог основног капитала на дан уплате износи најмање 25.000 (двадесетпет хиљада) евра у динарској противвредности по средњем курсу.

При регистрацији акционарског друштва на име накнаде за регистрацију оснивања плаћа се 10.200,00 динара.

За ортакчко друштво није предвиђен законски минимални новчани улог основног капитала, а на име накнаде за регистрацију оснивања ортакчког друштва плаћа се 2.040,00 динара.

На командитно друштво примењују се одредбе Закона о привредним друштвима о ортакчком друштву, ако поменути закон не није друкчије уређено. Бројеве рачуна на које се врши уплата можете наћи на сајту Агенције за привредне регистре.

Након добијања решења о регистрацији привредног друштва (предузећа), потребно је да код надлежног пореског органа (Пореска управа) према седишту Вашег привредног друштва поднесете захтев за добијање пореског идентификационог броја (ПИБ). Приликом подношења захтева за добијање ПИБ-а прилаже се

фотокопија решења о регистрацији привредног друштва (из Агенције за привредне регистре), акт о оснивању друштва (уговор или одлука), образац ПР-1, попуњен и оверен печатом привредног друштва.

1.2.1) Шта значи претежна делатност привредног друштва и може ли се поред ње обављати и нека друга делатност?

Приликом подношења регистрационе пријаве оснивања привредног друштва, оснивач наводи шифру и опис претежне делатности. То значи да се поред претежне делатности, привредно друштво може бавити и другима, под условом да за њих испуњава нормативне и техничке услове. Уколико привредно друштво престаје да обавља делатност која је наведена у Регистру као претежна и започиње да обавља другу, потребно је да се изврши упис наведене промене, на начин да се Агенцији за привредне регистре поднесе регистрациона пријава промене делатности, те се уз пријаву прилаже одлука привредног друштва о промени тих података. Ако се пријављује делатност за чије обављање је потребно пре почетка обављања прибавити акте надлежних органа о испуњењу услова (инспекцијска решења), регистрационој пријави се прилажу и ови акти (решења).

1.2.2) Може ли се седиште привредног друштва налазити у стану?

Према одредбама Закона о привредним друштвима (“Службени гласник РС”, бр. 125/04), привредно друштво може да обавља делатност у простору који испуњава услове у погледу техничке опремљености, заштите на раду и заштите и унапређења животне средине, као и друге прописане услове. То је услов у случају производних делатности; простор у којем се обавља делатност не мора у том случају да се налази на адреси седишта привредног друштва.

Што се самог седишта тиче, никакви посебни услови нису постављени, те се може регистровати и стан физичког лица као седиште привредног друштва. Приликом подношења захтева за регистрацију привредног друштва не прилаже се никакав доказ о основу коришћења пословног простора. Предузетник не доставља ни потврду надлежних инспекцијских служби о испуњености услова у погледу простора у коме се делатност обавља, осим код производње, промета, дистрибуције, прераде и ускладиштења материја опасних и штетних по здравље људи и животне средине, као и делатности за које други материјални закони изричито прописују посебне услове, а дате сагласности имају претходни карактер у односу на регистрацију. Испуњеност наведених услова проверава надлежни орган у поступку редовног инспекцијског надзора.

1.2.3) Које делатности се могу обављати без посебног простора?

Делатности за чије обављање није потребан посебан простор предвиђене су Правилником о одређивању делатности за чије обављање није потребан посебан простор (“Службени гласник РС”, бр. 9/96). Сходно одредбама поменутог Правилника, то су делатности које се могу обављати код наручиоца посла или од места до места (као што су постављање, оправка, монтажа и слично): лимарска и грађевинско-браварска делатност, инсталатерска за централно грејање и уређаје за аклиматизацију, инсталатерска за водовод, гасна постројења и

канализацију, оправка и одржавање производа прецизне механике, оштрачка, за све врсте сечива, поткивачка, заваривачка делатност, услуге металопрерађивачког занатства домаћинствима, оправка и одржавање електричних апарата за домаћинство, оправка и одржавање радио, телевизијских и телефонских апарата и уређаја, оправка и одржавање електричних машина, апарата и уређаја, котларско-казанцијска делатност; електроинсталатерска делатност, млевење камена и минерала, вађење камена, песка и шљунка, зидарска и фасадерска делатност, гипсарска и штуко-мермерска, тесарска, кровопокривачка, паркетарска, полагање подова и различитих материјала, молерска и фарбарска делатност, постављање пећи и керамичких плочица, изолатерска за топлотне уређаје, асфалтерска делатност, калдрмцијска, бунарцијска, бачварско-качарска делатност, ролетнарске услуге, чишћење обуће, чишћење прозора, излога, фасада и сл., аранжирање излога и других просторија, димничарска делатност, фотографска делатност (од места до места), услуге носача, услуге прања и чишћења тепиха, штимовање музичких инструмената, тапетарска и декоратерска делатност у домаћинствима, оправка кишобрана и сунцобрана, стаклорезачке услуге, сви послови домаће радиности, калемарска делатност, подучавање стручним знањима, вештинама и спортским активностима, обучавање за рад на рачунарима, подучавање страних језика и давање часова из појединих предмета.

Осим наведених делатности, посебан простор није потребан ни за обављање делатности које, по својој природи, не захтевају посебан простор: комерцијални послови на остваривању функције промета роба и услуга, услуге рекламе и економске пропаганде, књиговодствене услуге, послови пројектовања и израде техничке документације, економске, организационе и технолошке документације, услуге обраде података.

1.3) Како се региструје предузетник (радња)?

На оснивање и рад радњи примењују се одредбе:

- Закона о приватним предузетницима (“Службени гласник СРС”, бр. 54/89...“Службени гласник РС”, бр. 101/05);
 - Закона о привредним друштвима (“Службени гласник РС”, бр. 125/04) и
 - Закона о регистрацији привредних субјеката (“Службени гласник РС” бр. 55/04, 61/05).
- Захтев за регистрацију подноси се Агенцији за привредне регистре. Уз попуњен захтев, прилажу се и:
- доказ о идентитету предузетника (фотокопија личне карте или пасоша оснивача или свих ортака уколико се ради о ортачкој радњи)
 - доказ о уплаћеној такси за регистрацију у висини од 540,00 динара (на основу Уредбе о висини накнаде за регистрацију и друге услуге које пружа Агенција за привредне регистре-“Службени гласник РС”, бр. 109/05)
 - уколико се предузетник региструје за обављање делатности за коју се тражи претходна сагласност надлежног органа као услов за регистрацију АПР је потребно поднети и Решење надлежног органа у оригиналу или овереној копији.

Формулар захтева, као и број рачуна на који се уплаћује такса, могу се пронаћи на сајту Агенције за привредне регистре, www.apr.sr.gov.yu.

АПР по службеној дужности доставља надлежном Фонду пријаву на осигурање за оснивача. Приликом избора назива, оснивач претходно мора да провери у АПР или на Интернет страни АПР да ли је на територији општине, на којој ће се водити радња, већ регистрован предузетник са истим или сличним називом. Назив није обавезан део пословног имена.

Делатности, за које је потребна претходна сагласност као услов за регистрацију:

- здравствене делатности (ординације, апотеке, клинике) – решење здравственог инспектора Министарства здравља о испуњености услова за обављање тражене делатности
- ветеринарске ординације и апотеке - решење инспектора Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде
- пољопривредне апотеке – решење инспектора Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде
- такси превоз – уколико је одлуком органа локалне самоуправе прописано да је потребно да такси превозник испуњава и друге услове поред законом прописаних, онда је потребно да се уз регистрациону пријаву оснивања достави и документација прописана том одлуком. Да ли такси превозник треба да поднесе и додатну документацију процењује се према општини у којој ће бити седиште такси превозника
- промет оружја, делова за оружје и муниције – решење Министарства унутрашњих послова,
- обављање делатности од општег интереса и комуналне делатности – уговор надлежног општинског органа да је поверио обављање одређене делатности предузетнику
- послови заступања у осигурању – услов за регистрацију је дозвола Народне банке о испуњености услова за обављање те делатности
- послови стечајног управника – услов за регистрацију је лиценца Агенције за лиценцирање стечајних управника
- послови судских вештака - услов за регистрацију је решење о упису у регистар сталних вештака
- агенција за запошљавање - решење Министарства рада, запошљавања и социјалне политике
- психолошко саветовалиште - решење Министарства рада, запошљавања и социјалне политике.

Предузетник уписује у Регистар само једну - претежну делатност. Оснивач бира претежну делатност, у складу са Законом о класификацији делатности и регистру јединица разврставања. Осим претежне, предузетник може обављати и друге дозвољене делатности, у складу са Законом о привредним друштвима.

Ако предузетник не обавља делатност под својим именом, већ под другим називом, дужан је да Регистру пријави тај назив у складу са одредбама Закона о регистрацији привредних субјеката.

По добијању решења о регистрацији радње из Агенције за привредне регистре, подноси се захтев за додељивање пореског идентификационог броја код надлежне организационе јединице Пореске управе на чијој територији се налази седиште радње (ПИБ - користи се у пореском поступку и платном промету). Попуњава се захтев за додељивање ПИБ-а (образац ПР-2) и оверава се печатом радње, а уз захтев се прилаже фотокопија решења о регистрацији радње.

Важно је напоменути да оснивач може основати само једну радњу с тим што делатност може обављати у више посебних просторија на територији исте или више општина.

1.3.1) Да ли чланови домаћинства предузетника могу радити у радњи без заснивања радног односа?

Према одредбама Закона о приватним предузетницима (“Сл. гласник СРС”, бр. 54/89...“Службени гласник РС”, бр. 35/02...101/05), чланови породичног домаћинства оснивача радње могу радити у радњи и без заснивања радног односа. Члановима породичног домаћинства се, у смислу наведеног Закона, сматрају брачни друг, деца и родитељи.

У том случају морају имати општу здравствену способност, осим ако Законом о приватним предузетницима за обављање одређених делатности није друкчије одређено, као и да испуњавају услове у погледу кадровске оспособљености, уколико природа делатности (послова) то захтева.

Осим тога, морају испуњавати услове у погледу здравствене способности утврђене прописима о заштити становништва од заразних болести, које на основу члана 10. Закона о приватним предузетницима морају испуњавати оснивач и радници који обављају следеће делатности (послове): производња и промет животних намирница, угоститељска делатност, пружање услуга смештаја и исхране туристима у домаћинству, производња и промет средстава за негу и улепштавање лица и тела, пружање услуга хигијенске неге, обављање послова у области здравствене делатности и пружање услуга у области социјалне и дечје заштите.

ДЕО ДРУГИ

Друштва капитала (акционарско друштво и друштво са ограниченом одговорношћу), друштва лица (командитно друштво и ортачко друштво) и ортачка радња

2.1) Шта је акционарско друштво?

Акционарско друштво је привредно друштво које оснива једно или више правних и/или физичких лица у својству акционара ради обављања одређене делатности, под заједничким пословним именом. Основни капитал акционарског друштва утврђен је и подељен на акције. Што се одговорности тиче, акционарско друштво одговара за своје обавезе целокупном имовином.

Акционари акционарског друштва не одговарају за обавезе друштва, осим до износа уговореног а неуплаћеног улога у имовину друштва (у складу са Законом о привредним друштвима).

2.1.1) Оснивачки акт

Оснивачки акт акционарског друштва садржи нарочито:

- пуно име и пребивалиште физичког лица, односно пословно име и седиште правног лица сваког оснивача друштва;
- пословно име и седиште друштва;
- делатност;
- означање да ли је друштво отворено или затворено;
- износ основног капитала, уписаног и уплаћеног, и начин његовог уношења, односно облик у коме се уноси улог;
- број акција и њихову номиналну вредност, односно код акција које немају номиналну вредност њихову рачуноводствену вредност, врсте и класе акција које је друштво овлашћено да изда као и право акција сваке класе;
- број акција сваке врсте и класе које су уписане и издате;
- идентификацију оснивача који даје неновчане улоге, опис тих улога и број и врста акција за те улоге;
- трајање друштва, осим ако је основано на неодређено време;
- укупни или процењени износ трошкова у вези са оснивањем друштва који падају на терет друштва, пре него што је утврђено да друштво испуњава услове за почетак рада;
- посебне погодности до дана оснивања друштва или до момента кад је друштво овлашћено да почне пословање, које су дате оснивачима или другом лицу које је учествовало у оснивању друштва или пословима који су били потребни за добијање таквог овлашћења.

Оснивачки акт акционарског друштва може да садржи и друга питања, која у складу са овим законом могу бити саставни део оснивачког акта или статута друштва.

Акционарско друштво поред оснивачког акта може имати и статут којим се ближе уређује пословање и управљање друштвом.

Статут акционарског друштва не доставља се уз пријаву за регистрацију.

2.1.2) Трошкови оснивања

Оснивачким актом акционарског друштва може се одредити да трошкове оснивања друштва сноси друштво или оснивачи.

Оснивачи акционарског друштва сnose трошкове оснивања друштва, ако оснивачким актом друштва није друкчије одређено.

Накнада трошкова оснивања акционарског друштва може се одобрити оснивачима само до висине одређене оснивачким актом.

2.1.3) Процена улога у стварима и правима

Ако акционари улажу улоге у стварима и правима, један или више овлашћених процењивача састављају извештај о процени пре регистрације друштва.

Улог у акционарско друштво у замену за издавање акција може се унети у новцу или у стварима и правима, али не и у раду и услугама друштву, било да су извршени или будући. Изузетак је могућ у случају затвореног акционарског друштва, где улог може бити у извршеном раду и услугама за друштво, ако је то одређено оснивачким актом.

2.1.4) Затворено и отворено акционарско друштво

Акционарско друштво може бити затворено и отворено.

Ако у оснивачком акту није наведена врста акционарског друштва, акционарско друштво је отворено.

Затворено акционарско друштво је друштво чије се акције издају само његовим оснивачима или ограниченом броју других лица, у складу са Законом о привредним друштвима, а може имати највише 100 акционара.

Новчани улог основног капитала затвореног акционарског друштва на дан уплате износи најмање 10.000 (десет хиљада) евра у динарској противвредности по средњем курсу.

Отворено акционарско друштво се сматра отвореним ако оснивачи учине јавни позив за упис и уплату акција у време оснивања друштва, односно ако такав позив учини друштво након оснивања. Јавни позив се може вршити јавном понудом и проспектом у складу са Законом о привредним друштвима и законом којим се уређује тржиште хартија од вредности.

Новчани улог основног капитала отвореног акционарског друштва на дан уплате износи најмање 25.000 (двадесетпет хиљада) евра у динарској противвредности по средњем курсу.

2.1.5) Оснивачка скупштина отвореног друштва

Оснивачи који оснивају акционарско друштво јавним путем обавезни су, у случају успеле емисије, да сазову и одрже оснивачку скупштину у року од 60 дана од дана истека рока за упис акција утврђеног у јавној понуди и проспекту.

Оснивачка скупштина сазива се писаним позивом сваком уписнику акција у складу са овим законом о сазивању скупштине акционара.

Сви уписници потпуно уплаћених акција имају право да учествују са правом гласа на оснивачкој скупштини.

Кворум за одржавање оснивачке скупштине и правоваљано одлучивање је обична већина уплаћених акција које дају право гласа о питањима из њене надлежности.

2.1.5.) Оснивачка скупштина акционарског друштва

- утврђује да ли су прописно уписане и уплаћене акције, односно да ли су унети неновчани улози, у складу са овим законом и оснивачким актом;
- бира првог директора друштва, односно чланове првог управног одбора, ако то оснивачи нису извршили у оснивачком акту;
- одлучује о посебним правима која припадају оснивачима и одобрава посебне погодности с оснивачима или другим лицима;
- доноси одлуку о прихватању процене вредности неновчаних улога (улози у стварима и правима);
- одлучује о одобравању уговора који су оснивачи закључили пре регистрације друштва, а који су у вези с оснивањем друштва;
- утврђује износ трошкова оснивања друштва.

Оснивачи отвореног акционарског друштва, односно отворено акционарско друштво, уписују емисије акција и других хартија од вредности издатих јавном понудом, у складу са законом којим се уређује тржиште хартија од вредности и актима Комисије за хартије од вредности.

2.1.6) Дивиденде и друге исплате акционарима

Акционарско друштво може одобрити плаћање дивиденди на своје акције годишње у складу са одлукама редовне годишње скупштине или у било које време између годишњих скупштине, осим ако је оснивачким актом друштва друкчије одређено.

Одлуку акционарског друштва о одобрењу плаћања дивиденди може да донесе и управни одбор ако је то одређено оснивачким актом друштва или ако га за то овласти скупштина акционара, у складу са оснивачким актом.

Дивиденде се могу плаћати у новцу и у акцијама или другим хартијама од вредности акционарског друштва или акцијама тог друштва у другим друштвима, као и у другој имовини, осим ако је оснивачким актом друштва друкчије одређено.

2.2) Шта је друштво са ограниченом одговорношћу?

Друштво с ограниченом одговорношћу у смислу Закона о привредним друштвима јесте привредно друштво које оснива једно или више правних и/или физичких лица, у својству чланова друштва, ради обављања одређене делатности под заједничким пословним именом.

Друштво с ограниченом одговорношћу одговара за своје обавезе целокупном имовином.

Члан друштва с ограниченом одговорношћу не одговара за обавезе друштва, осим до износа неунетог улога у имовину друштва.

Друштво с ограниченом одговорношћу може имати највише 50 чланова.

Ако се број чланова друштва с ограниченом одговорношћу повећа изнад 50, али не више од 100 чланова, и ако се тај број одржи у периоду дужем од годину дана, то друштво мења правну форму у форму затвореног акционарског друштва.

2.2.1) Оснивачки акт друштва

Оснивачки акт друштва с ограниченом одговорношћу садржи, нарочито:

- пуно име и пребивалиште сваког физичког лица и пословно име и седиште сваког правног лица члана друштва;
- пословно име и седиште друштва;
- делатност;
- износ основног капитала и износ, врсту и вредност улога сваког оснивача и опис врсте и вредност неновчаног улога;
- начин и време уношења неновчаних улога, односно време уплате новчаних улога;
- укупан износ трошкова оснивања, односно процењени износ свих трошкова плаћених од друштва или зарачунатих друштву у вези оснивања, а по потреби и трошкове пре него што је утврђено да друштво испуњава услове за почетак пословања;
- одобрене посебне погодности било ком лицу које је учествовало у оснивању друштва или у пословима пре оснивања друштва или утврђивања испуњености услова за почетак пословања.

Оснивачки акт друштва с ограниченом одговорношћу може садржати и друге одредбе, укључујући и одредбе које може садржати и уговор чланова друштва.

Друштво с ограниченом одговорношћу, поред оснивачког акта, може да има и уговор чланова друштва којим се уређује нарочито пословање друштва и управљање. Уговор чланова друштва сачињава се у писаној форми.

2.2.2) Улог

Улог у друштво с ограниченом одговорношћу може бити новчани или неновчани, укључујући и извршени рад и пружене услуге друштву. Улози чланова друштва с ограниченом одговорношћу не морају бити једнаке

вредности. Улози у друштво с ограниченом одговорношћу, новчани или неновчани, улажу се у друштво у складу са оснивачким актом друштва.

2.3.) Шта је командитно друштво?

(Закон о привредним друштвима - “Службени гласник РС”, бр. 125/2004)

Командитно друштво, у смислу овог закона, јесте привредно друштво које оснивају два или више физичких и/или правних лица у својству ортака, ради обављања одређене делатности, под заједничким пословним именом, од којих најмање једно лице одговара неограничено за његове обавезе (комплементар), а најмање једно лице одговара ограничено до висине свог уговореног улога (командитор).

Командитно друштво за своје обавезе одговара целокупном имовином.

2.3.1) Примена одредаба о ортачком друштву

На командитно друштво примењују се одредбе Закона о привредним друштвима о ортачком друштву, ако поменути закон није друкчије уређено.

Комплементари имају статус ортака ортачког друштва, ако Законом о привредним друштвима није друкчије уређено.

2.3.2) Оснивачки акт

Оснивачки акт командитног друштва садржи нарочито:

- пуно име и пребивалиште сваког физичког лица и пословно име и седиште правног лица комплементара и командитора, као и означавање својства ортака;
- пословно име и седиште друштва;
- означавање врсте и вредности улога сваког оснивача;
- делатност.

Оснивачки акт командитног друштва може да садржи и друге елементе од значаја за друштво и комплементаре.

2.3.3) Измена оснивачког акта

Оснивачки акт командитног друштва мења се сагласношћу свих комплементара и командитора друштва, ако тим актом није друкчије одређено.

Измене оснивачког акта командитног друштва којима се повећавају обавезе ортака друштва одређене тим актом или којима се одређују нове обавезе ортака друштва, врше се уз сагласност ортака друштва на које се те измене односе.

2.3.4) Уговор ортака друштва

Поред оснивачког акта, командитно друштво може имати и уговор ортака друштва којим се одређује, нарочито, пословање друштва и управљање.

Уговор ортака командитног друштва не прилаже се уз пријаву за регистрацију.

Уговор ортака командитног друштва сачињава се у писаној форми и потписују га сви ортаци.

Уговор ортака командитног друштва и промене уговора имају правно дејство међу ортацима даном потписивања свих ортака, ако тим уговором није друкчије одређено.

У случају неусклађености између оснивачког акта командитног друштва и уговора ортака друштва, примењује се оснивачки акт.

2.3.5) Правни односи међу ортацима и између ортака и друштва

Улог

Улог командитора у командитно друштво може бити новчани и неновчани, укључујући и извршени рад и услуге у командитном друштву.

Командитор у командитно друштво уноси цео уговорени улог пре стицања својства командитора.

Пренос удела

Комплементар командитног друштва не може пренети цео или део свог удела без сагласности свих командитора и комплементара.

Командитор командитног друштва може пренети део или цео свој удео продајом, поклоном, наслеђем или на други начин.

Добит и губитак

Командитори и комплементари учествују у деоби добити и сношењу губитка друштва сразмерно проценту удела у друштву.

Вођење послова друштва

Један или више комплементара воде послове командитног друштва (пословођење).

Командитор не може вршити пословођење друштва.

2.3.6) Правни односи командитног друштва и ортака према трећим лицима

Заступање

Командитор не може да заступа командитно друштво према трећим лицима.

Случајеви одговорности командитора као комплементара

Командитор одговара, као и комплементар, према трећим лицима ако је његово име уз његову сагласност унето у пословно име командитног друштва.

Командитор одговара, као и комплементар, ако поступа супротно забрани из члана 100. став 2. Закона о привредним друштвима (односно, уколико врши пословођење друштва).

Окончање статуса ортака и промена правне форме

Командитно друштво не престаје у случају смрти командитора, као ни у случају престанка командитора који није физичко лице.

Ако из командитног друштва иступе сви комплементари, а нови комплементари нису примљени у року од три месеца од дана иступања последњег комплементара, командитори могу у даљем року од три месеца донети једногласно одлуку о промени правне форме у друштво с ограниченом одговорношћу или акционарско друштво, у складу са Законом о привредним друштвима.

Ако командитори командитног друштва не поступе на горе наведени начин (и у року), командитно друштво престаје ликвидацијом, у складу са Законом о привредним друштвима.

Ако из командитног друштва иступе сви командитори, командитно друштво може у складу са ставом 2. овог члана наставити да послује као ортачко друштво или као предузетник.

Ове промене се региструју и објављују у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

2.4) Шта је ортачко друштво?

2.4.1) Појам

Ортачко друштво у смислу Закона о привредним друштвима јесте привредно друштво које оснивају два или више физичких и/или правних лица у својству ортака друштва ради обављања одређене делатности под заједничким пословним именом.

2.4.2) Одговорност

Ортачко друштво одговара за своје обавезе целокупном имовином. Ортаци ортачког друштва одговорни су солидарно за све обавезе друштва целокупном својом имовином, ако са повериоцем није друкчије уговорено

2.4.3) Оснивачки акт

Оснивачки акт ортачког друштва садржи, нарочито:

- пуно име и пребивалиште свих физичких лица ортака и пословно име и седиште правног лица сваког ортака;
- пословно име и седиште друштва;
- делатност;
- означање врсте и вредности улога ортака.

Оснивачки акт ортачког друштва може да садржи и друге елементе од значаја за друштво и ортаке друштва.

Измене и допуне оснивачког акта ортачког друштва врше се уз сагласност свих ортака друштва, ако тим актом није друкчије одређено.

2.4.4) Уређивање оснивачким актом и уговором ортака друштва

Правни односи између ортака и ортака са ортачким друштвом одређују се оснивачким актом и уговором ортака друштва, ако друштво има такав уговор.

2.4.5) Улог

Улог ортака у ортачко друштво може бити у новцу, стварима и правима, као и у раду или услугама, који су извршени или треба да буду извршени. Ортаци ортачког друштва улажу улоге једнаке вредности.

Последице закашњења уношења улога

Ортак ортачког друштва који у имовину друштва не унесе свој улог, у складу са оснивачким актом друштва, који новац примљен за друштво или другу имовину не преда у одређеном року друштву или који за себе узме новац или другу имовину друштва без овлашћења, дужан је да друштву плати уговорену камату почев од дана када је морао уплатити или унети улог, односно од дана када је морао предати новац или другу имовину или када је узео новац или другу имовину (не искључује право ортачког друштва и на накнаду друге штете).

Повећање и смањење улога

Ортак ортачког друштва није дужан да повећа улог изнад износа одређеног оснивачким актом нити је дужан да повећа улог одређен оснивачким актом ради покривања губитака друштва. Ортак ортачког друштва не може смањити свој улог без сагласности свих осталих ортака.

Располагање ортачким уделом међу ортацима

Пренос удела међу ортацима ортачког друштва је слободан.

2.4.6) Одлучивање ортака друштва

Одлуке ортака о питањима која представљају редовну делатност ортачког друштва доносе се већином од укупног броја гласова ортака. Сагласност свих ортака потребна је за одлуке о питањима која су изван редовне делатности друштва, као и за одлуке о пријему новог ортака друштва.

Ортаци код којих постоји сукоб интереса у смислу чл. 34. и 35. Закона о привредним друштвима, у односу на одлуку која се доноси, не учествују у гласању за доношење такве одлуке.

Ортаци ортачког друштва доносе одлуке на седници, што важи и за ортаке који су овлашћени за пословођење.

2.4.7) Пословођење

Ортак ортачког друштва има право и обавезу да води послове друштва (пословођење).

Ако је оснивачким актом ортачког друштва или уговором ортака друштва одређено да је пословођење пренето на једног или више ортака друштва, остали ортаци друштва немају право на пословођење.

Пословођење од стране више ортака

Ако право на пословођење имају два или више ортака ортачког друштва, сваки од тих ортака има право да поступа самостално, осим ако се најмање један ортак успротиви том праву.

Ако је оснивачким актом или уговором ортака друштва одређено да ортаци друштва овлашћени за пословођење могу да поступају заједно, за сваки посао потребна је сагласност свих ортака друштва овлашћених за пословођење, осим ако би одлагање доношења те одлуке проузроковало штету друштву.

Ако је оснивачким актом или уговором ортака ортачког друштва одређено да је, у случају пословођења од стране више ортака, сваки ортак овлашћен за пословођење дужан да поступа по инструкцијама других ортака овлашћених за пословођење, сваки ортак дужан је да обавести остале ортаке овлашћене за пословођење ради доношења заједничке одлуке о правној радњи или послу.

Ако ортак овлашћен за пословођење с обзиром на околности случаја сматра да инструкције нису примерене, о томе обавештава друге ортаке ради заједничког одлучивања, осим ако би одлагање одлуке проузроковало штету друштву, када може поступати самостално, о чему је дужан да без одлагања обавести остале ортаке.

Обим пословођења

Пословођење обухвата овлашћење за обављање правних послова и других радњи који се редовно врше при обављању делатности ортачког друштва.

Правни послови и друге радње који нису обухваћени овлашћењем, могу се обављати само уз сагласност свих ортака ортачког друштва.

Одузимање овлашћења за пословођење

Овлашћење за пословођење може се одлуком надлежног суда одузети по тужби друштва или преосталих ортака друштва, ако се утврди да ортак није способан да води послове друштва или да чини тежу повреду дужности пословођења.

Право на накнаду трошкова

Ортак ортачког друштва има право на накнаду свих трошкова које је имао у вођењу послова друштва и који су с обзиром на околности случаја били неопходни. Трошкови падају на терет ортачког друштва.

2.4.8) Добит и губитак

На крају пословне године ортаци усвајају финансијски извештај којим се утврђује добит и губитак ортачког друштва и учешће сваког ортака у добити и губитку.

Добит ортачког друштва расподељује се ортацима на једнаке делове.

Губитак ортачког друштва расподељује се на ортаке друштва на једнаке делове.

Део добити који припада ортаку ортачког друштва у добити ортачког друштва, исплаћује се најкасније у року од три месеца од дана усвајања финансијског извештаја.

Ако оснивачки акт ортачког друштва садржи одредбу којом се одређује само удео у добити или само удео у губитку, сматра се да се она односи и на добит и на губитак.

Одредбе Закона о привредним друштвима везане за улоге, пословођење и добит и губитак примењују се ако оснивачким актом или уговором ортака ортачког друштва није друкчије одређено.

2.4.9) Ортачки удео

Пренос удела трећим лицима:

Ортак ортачког друштва може пренети свој удео трећем лицу само уз сагласност осталих ортака.

У случају преноса удела трећем лицу остали ортаци ортачког друштва имају право пречег стицања тог удела.

Ако ортаци ортачког друштва не дају сагласност на пренос удела трећем лицу, а не искористе право пречег стицања, ортак друштва може пренети свој удео трећем лицу и без те сагласности.

Давање у залог удела ортака ортачког друштва сматра се преносом удела (у смислу горе наведеног). Пренос удела на наследнике и правне следбенике не сматра се преносом удела трећем лицу.

Пренос удела трећим лицима може се оснивачким актом или уговором ортака друштва друкчије одредити.

Одговорност код преноса удела

У свим случајевима преноса удела, преносилац удела и стичалац пренетог удела одговарају солидарно према друштву за све обавезе преносиоца удела према друштву у тренутку преноса, осим ако се ортаци не споразумеју друкчије.

Захтеви од стране или у име ортачког друштва застаревају у року од три године од регистрације преноса удела (одредба се примењује и на друге захтеве од стране или у име ортачког друштва против лица које је престало бити ортак).

2.4.10) Престанак ортачког друштва и иступање ортака

- Разлози престанка
- Ортачко друштво престаје:
- истеком времена на које је основано или испуњењем циља оснивања;
- одлуком ортака о престанку;
- стечајем друштва;
- необављањем послова непрекидно у периоду од две године;
- судском одлуком о престанку;

- наступањем било којег другог догађаја одређеног оснивачким актом или уговором ортака друштва који има за последицу престанак друштва.
- Ако оснивачким актом или уговором ортака друштва није друкчије одређено, својство ортака у ортачком друштву престаје у случају:
 - смрти ортака;
 - отварања стечаја над неким од ортака;
 - отказа неког ортака;
 - доношења одлуке ортака у складу са оснивачким актом, уговором ортака друштва и овим законом;
 - у другим случајевима одређеним оснивачким актом или уговором ортака друштва.

Прећутно продужење

Ако је ортачко друштво основано на одређено време или за испуњење одређеног циља, а протеком тог времена или испуњењем циља оснивања настави да послује, сматра се да је друштво прећутно добило сагласност свих ортака да је основано на неодређено време.

2.4.11) Отказ и повлачење ортака

Ортак ортачког друштва може да се повуче добровољно из друштва, подношењем писаног отказа о повлачењу.

Писани отказ подноси се најмање шест месеци пре истека пословне године, осим ако је оснивачким актом друкчије одређено.

Право ортака на повлачење се не може се ограничити нити искључити.

Последице иступања ортака из друштва

Удео ортака који иступи из ортачког друштва расподељује се осталим ортацима друштва на једнаке делове.

Ортаци који остају у друштву дужни су да исплате ортаку који иступа из ортачког друштва у новцу оно што би он примио на основу обрачуна који би се направио када би у време његовог иступања друштво престало да постоји, не узимајући у обзир текуће незавршене послове.

Ако вредност имовине ортачког друштва није довољна за то да се покрију обавезе друштва, ортак који иступа из друштва плаћа друштву део непокривеног износа сразмерно његовом учешћу у губитку друштва.

Одредбе Закона везане за последице иступања ортака из друштва примењују се ако оснивачким актом или уговором ортака ортачког друштва није друкчије одређено.

Учешће ортака који је иступио из друштва у незавршеним пословима:

Ортак ортачког друштва који иступа из друштва, учествује у добити и губитку из послова који у време његовог иступања још нису били завршени са стањем на дан његовог иступања, ако оснивачким актом или уговором ортака друштва није друкчије одређено.

Поступак у случају кад остане један ортак

Ако из било ког разлога остане један ортак ортачког друштва, тај ортак је дужан да предузме све неопходне

мере да усклади пословање друштва условима прописаним овим законом или да настави пословање као предузетник, најкасније у року од три месеца од дана када је остао једини ортак друштва.

Ако у овом року једини ортак ортакког друштва не усклади свој положај са одредбама овог закона, ортакко друштво престаје ликвидацијом.

2.5) Шта је ортакка радња?

Законом о приватним предузетницима (“Сл. гласник СРС”, бр. 54/89...”Сл. гласник РС”, бр. 101/05) предвиђено је да физичка лица могу основати ортакку радњу. Ортакку радњу може основати највише десет оснивача и она нема статус правног лица.

Међусобни односи оснивача ортакке радње уређују се уговором који садржи нарочито:

- имена оснивача;
- уложена средства;
- делатности које се обављају;
- пословно седиште;
- име лица овлашћеног за представљање и заступање;
- међусобна права и одговорности.

Ортакка радња престаје са радом ако остане један оснивач, у ком случају он може наставити рад као предузетник и регистровати своју радњу.

ДЕО ТРЕЋИ

Услови за регистравање и обављање појединих делатности

3.1) Које услове је потребно испунити за отварање продавнице на мало (радње-предузетник)?

Продавница је малопродајни објекат у коме се обавља продаја робе на мало услуживањем купца од стране продавца.

А) Да бисте отворили малопродајни објекат (продавницу), поред услова потребних за регистрацију предузетника (радње), потребно је да испуните техничке услове, предвиђене Правилником о минималним техничким условима за обављање промета робе и вршење услуга у промету робе (“Службени гласник РС”, бр. 47/96, 22/97, 6/99, 99/05, 100/07).

Наведеним Правилником је предвиђено да се малопродајни објекти граде од чврстог материјала, а продавница и од другог материјала, укључујући и дрвену грађу, у складу са прописима о изградњи објеката.

Простор испред малопродајног објекта је од тврдог материјала (бетон, камен, асфалт, цигла) и има дужину која одговара најмање дужини предње стране малопродајног објекта и ширину од најмање један метар. Што се улаза у продавницу тиче, малопродајни објекат има један или више улаза за кориснике, ширине од најмање 0,80 m, до којих се приступа са улице или другог јавног простора. Објекат има површину од најмање 8 m², а висину од најмање 2,2 m. Изузетно, у продавници, у којој се продаја робе обавља кроз шалтер, висина продавнице је најмање 2m, а површина 3m². Међутим, уколико намеравате да у продавници обављате промет свежег меса или неких других животних намирница, постављени су другачији услови у погледу површине и висине продавнице (видети у другом делу одговора).

Малопродајни објекат има под, зидове и таваницу од материјала који се лако чисти и одржава и обезбеђено природно или вештачко осветљавање и проветравање.

Осим наведеног, у малопродајном објекат у коме се пре продаје врши одмеравање количине робе, потребно је да се налази опрема за мерење те робе. Објекат у коме се обавља промет лако кварљиве хране опрема се расхладним уређајима за њено чување у исправном стању.

Б) Поред поменутог Правилника, за објекте у којима се обавља производња и промет животних намирница и предмета опште употребе, санитарно-хигијенски услови у погледу локације објекта, окружења, изградње, уређења, снабдевања водом и слични услови, прописани су Правилником о санитарно-хигијенским условима за објекте у којима се обавља производња и промет животних намирница и предмета опште употребе (“Службени гласник РС”, 6/97, 52/97).

Просторија продавнице у којој се излажу и продају животне намирнице мора имати површину од најмање 10 m² и унутрашњу висину од најмање 3 m.

У продавници се обезбеђује санитарни чвор са претпростором, посебан улаз за пријем животних намирница у продавницу, приручни магацин за смештај животних намирница и амбалаже, као и посебна

просторија или простор за држање прибора и средстава за прање, чишћење и дезинфекцију.

Даље, овим Правилником је прописано да се животне намирнице намењене продаји смештају, излажу и чувају у рафовима, гондолама, расхладним уређајима, витринама, замрзивачима, продајним столовима и путовима.

Опрема за смештај, излагање, чување и продају животних намирница поставља се тако да не смета приликом манипулација животним намирницама и кретања купаца, односно запослених у продавници. Што се излагања намирница тиче, не смеју се излагати на начин који би штетно утицао на њихову хигијенску исправност (изложеност сунцу, високој температури, утицају влаге и сл.), а приликом њиховог распоређивања, чувања и излагања води се рачуна о њиховом саставу, структури и могућем међуутицају.

У расхладним уређајима, витринама и замрзивачима обезбеђује се одређена, одговарајућа температура за смештај и чување животних намирница, одређена упутством произвођача.

Контрола температуре у расхладним уређајима, витринама и замрзивачима врши се посебним термометром.

У деловима продавнице у којима се врши сечење и продаја лакокварљивих животних намирница (као што су месо и производи од меса, млеко и млечни производи и сл.) обезбеђује се текућа топла и хладна вода, уређаји за прање руку и потребан пратећи прибор. У оваквим деловима продавнице зидови се облажу керамичким плочицама или другим водоотпорним материјалом погодним за лако чишћење и одржавање, до висине од најмање 2 м од пода.

У вези са опремом, односно, алатом, у продавницама се обезбеђује одговарајући алат и прибор за мерење, сечење, пресипање, вешање, хватање и предузимање других сличних радњи.

3.2) Које услове је потребно испунити да би се покренула производња сокова?

У Правилнику о ближим условима за производњу и промет прехранбених производа биљног порекла (“Службени гласник РС”, бр. 50/96) стоји да произвођач може бити предузеће (привредно друштво), друго физичко или правно лице или предузетник.

Пошто се ради о производњи прехранбених производа, потребно је да пре почетка рада прибавите акт надлежног органа о испуњености прописаних услова у погледу безбедности и заштите здравља на раду, заштите животне околине, санитарно-хигијенских и здравствених услова и опремљености, као и других прописаних услова (инспекцијска решења).

Детаљније информације о процедури регистравања предузетника или привредног друштва налазе се у првом делу Водича. Овде ћемо се задржати на посебним техничким условима, везаним за ову делатност, а који се тичу објекта у којем се врши производња, уређаја, опреме неопходне за процес производње, као и стручне спреме лица која руководе процесом производње.

Пре свега, предузеће (привредно друштво), друго правно и физичко лице и предузетник који обављају производњу прехранбених производа обезбеђују просторије у којима се врши пријем, чување и складиштење сировина, просторије за производњу, просторије у којима се врши паковање и декларисање и просторије у

којима се чувају и складиште готови прехранбени производи, чији број и величина зависе од врсте сировина, врсте прехранбеног производа и технолошког поступка производње.

За производњу освежавајућих безалкохолних пића поред наведених просторија, обезбеђује се и посебна просторија за прање повратне амбалаже (боца, носилки).

Просторије се изграђују од чврстог и незапаљивог материјала који неће неповољно утицати на квалитет сировине и готовог производа и имају обезбеђену вентилацију, осветљење и заштиту од уласка инсеката, птица и глодара.

Путеви којима се врши допремање и отпремање сировина и готових прехранбених производа морају бити такви да се не укрштају.

Услови у погледу опреме и уређаја за производњу прехранбених производа

А) Опрема и уређаји у просторији за пријем, чување и складиштење сировина, а у зависности од врсте, капацитета и технолошког поступка производње јесте: пријемна рампа и усипни кош, ваге и уређаји за мерење количине сировине и помоћног материјала, унутрашња транспортна средства за манипулацију и смештај сировина и полупроизвода, подметачи, полице и палете за складиштење одређених врста сировина, раскладни и други уређаји за одржавање температуре, влаге, контролисане и модификоване атмосфере, као и уређаји за убрзавање дозревања одређених сировина, инструменти за мерење температуре и релативне влаге, ако се складиште хигроскопни и лако кварљиви прехранбени производи, инструменти за утврђивање квалитета сировина.

Место пријема и испоруке сировина мора имати надстрешницу довољне дужине да штити возило којим се врши допремање сировина.

Б) Опрема и уређаји у производној просторији а у зависности од врсте, капацитета и технолошког поступка производње прехранбеног производа, јесте: инструменти за мерење протока сировина, помоћног материјала, полупроизвода и готових производа, уређаји и опрема за прање и чишћење, љуштење, односно механичку припрему сировина за прераду, уређаји и опрема за класирање сировина, уређаји и опрема за биохемијску, односно физичку, односно термичку обраду сировина, помоћног материјала и полупроизвода, уређаји и опрема за екстракцију, уређаји и опрема за филтрирање, просејавање, миксирање и глазирање готових производа; уређаји и опрема за затворен транспорт готових производа, инструменти за контролу квалитета готовог прехранбеног производа.

В) За производњу освежавајућих безалкохолних пића, поред побројане опреме и уређаја, обезбеђује се и: аутоматски уређај за прање боца, суд за припрему шећерног сирупа и за његову пастеризацију, уређај за пречишћавање шећерног сирупа, суд за припрему готовог сирупа, уређај за мешање воде и сирупа и импрегнацију (премикс уређај), апарат за наливање и пуњење освежавајућег безалкохолног пића у боце, апарат за затварање. Сви уређаји, осим аутоматског уређаја за прање боца и апарата за затварање, повезују се системом цевовода и пумпи.

Кадрови

Процесом производње шећера, биљних уља, производа од уља, производа од воћа и поврћа, воћних сокова, освежавајућих безалкохолних пића, руководи дипломирани инжењер пољопривреде смера технологије прехрамбених производа, или дипломирани инжењер прехрамбене технологије или дипломирани инжењер технологије или дипломирани хемичар.

Процесом производње производа од воћа и поврћа, воћних сокова и освежавајућих безалкохолних пића може руководити и дипломирани инжењер пољопривреде смера за воћарство и виноградарство.

3.3) На који начин се региструје мењачница?

Услови за обављање делатности мењачких послова регулисани су Одлуком о условима и начину обављања мењачких послова (“Службени гласник РС”, бр. 67/2006, 68/2006, 24/07, 50/07, 118/07).

Овом одлуком прописују се услови и начин обављања послова куповине од физичких лица и продаје тим лицима ефективног страног новца и чекова који гласе на страну валуту.

- мењач је банка и овлашћени мењач;
- овлашћени мењач је привредни субјект који има овлашћење Народне банке Србије за обављање мењачких послова и закључен уговор о обављању тих послова с банком, односно са банком и Народном банком Србије.

Привредни субјект подноси Народној банци Србије захтев за добијање овлашћења за обављање мењачких послова.

Уз захтев се прилаже:

- предлог уговора о обављању мењачких послова са банком који обавезно садржи списак мењачких места;
- решење о упису у регистар код надлежног органа;
- потврда о плаћеним трошковима поступка за добијање овлашћења, у складу са одлуком којом се утврђује јединствена тарифа по којој се наплаћују накнаде за услуге које врши Народна банка Србије;
- доказ о основу коришћења пословног простора за обављање мењачког посла (доказ о својини над пословним простором, односно уговор о закупу на најмање годину дана);
- подаци о радницима који ће непосредно обављати мењачке послове, уз копије њихових личних карата;
- доказ о стеченој најмање средњој стручној спреми за раднике који ће непосредно обављати мењачке послове;
- доказ да власник, односно оснивач привредног субјекта, односно директор оснивача привредног субјекта и радник који ће непосредно обављати мењачке послове није осуђиван за кривична дела против привреде, имовине, живота и тела, против јавног реда и мира и правног саобраћаја;
- обавештење о радном времену;
- доказ да привредни субјект поседује опрему према спецификацији Народне банке Србије, односно банке, укључујући и телефонску линију;

- за раднике који ће непосредно обављати мењачке послове у привредном субјекту - сертификат Народне банке Србије о завршеној обуци за обављање мењачких послова.

Народна банка Србије проверава да ли је привредни субјект који је поднео захтев испунио услове за обављање мењачких послова и о поднетом захтеву одлучује у року од 30 дана од дана достављања тог захтева с комплетном документацијом.

Кад оцени да је привредни субјект испунио услове за обављање мењачких послова - Народна банка Србије издаје том привредном субјекту овлашћење, и то посебно за свако мењачко место наведено у уговору.

Привредни субјект који је добио овлашћење дужан је да почне да обавља мењачке послове у року од 30 дана од дана закључења уговора.

Овлашћени мењач је дужан да Народну банку Србије обавести о промени података, и то у року од пет дана од дана настанка те промене, с тим да је доказ о промени пословног простора за обављање мењачких послова дужан да достави пре настанка ове промене.

Овлашћени мењач може уговор закључити с банком, с више банака, с банком и Народном банком Србије, односно с више банака и Народном банком Србије - којим се регулишу њихови међусобни односи у вези са обављањем мењачких послова.

Банка која уговор закључи са овлашћеним мењачем дужна је да га одмах достави Народној банци Србије, а најкасније у року од пет дана од дана закључења уговора, као и да о измени, раскиду или престанку важности уговора одмах обавести Народну банку Србије.

Мењач откуп, односно продају ефективног страног новца и откуп чекова обавља у складу с прописом којим се утврђују врсте девиза и ефикативне који се купују и продају на девизном тржишту.

Мењач од резидента - физичког лица и нерезидента - физичког лица откупљује ефикативу и чекове по куповном курсу за ефикативу, односно за чекове који важи на дан откупа.

Мењач резиденту - физичком лицу продаје ефикативу и чекове за динаре по продајном курсу за ефикативу, односно за чекове који важи на дан продаје.

Мењач нерезиденту - физичком лицу продаје ефикативу по продајном курсу за ефикативу који важи на дан продаје.

Мењач сопствену курсну листу утврђује слободно, једном дневно - на почетку радног дана.

При откупу и продаји ефикативе у једном радном дану, најнижи продајни курс банке, односно овлашћеног мењача по јединици иностране валуте за одређену врсту ефикативе не може бити једнак његовом највишем куповном курсу за ту врсту ефикативе или нижи од тог курса.

За обављање мењачких послова мењач може наплатити провизију која се примењује на динарску противвредност ефикативе, односно чекова обрачунату по куповном, односно продајном курсу који важи на дан откупа, односно продаје.

Овлашћени мењач при откупу ефикативе, и то новчаница које су исправне, односно које су у оптицају, од физичких лица може наплатити провизију највише до 3%.

Мењач је дужан:

- да на видном месту, испред простора где се налази мењачко место, стави натпис “МЕЊАЧНИЦА” на српском језику и на једном од светских језика;
- да физичком лицу, коришћењем стандардног софтвера, изда потврду о извршеном откупу и продаји ефикативне и чекова, а у случају прекида рада електронског система
- да том лицу изда ручно израђену потврду, са свим елементима прописаним упутством за спровођење ове одлуке;
- да сопствену курсну листу истакне на месту и на начин који су видљиви за странке;
- да на рекламној табли, која је истакнута на мењачком месту или испред мењачког места и под којом се подразумева сваки вид обавештења, односно електронске или било које друге рекламе који служи за информисање грађана о најмањем (минималном) и највећем (максималном) износу из ове алинеје
- истакне најмањи износ који плаћа при откупу, односно највећи износ који наплаћује при продаји ефикативне за све валуте из своје курсне листе (по јединици иностране валуте), при чему најмањи износ, у смислу те алинеје, представља гарантовани износ који мењач исплаћује физичком лицу при откупу ефикативне и састоји се од куповног курса за ефикативу мењача за ту валуту умањеног за највећи процент провизије, а највећи износ, у смислу те алинеје, представља гарантовани износ који мењач наплаћује од физичког лица при продаји ефикативне и састоји се од продајног курса мењача за ту ефикативу увећаног за највећи процент провизије;
- да обавештење о висини највећег процента провизије истакне на почетку радног времена, на начин који је видљив за странке, и то на истом месту и на исти начин на коме је, односно на који је истакнута курсна листа, као и да провизију наплаћује до висине процента назначеног у том обавештењу, с тим да ово обавештење не може мењати у току радног времена;
- да на месту и на начин који су видљиви за странке истакне текст “ВАЖНО ОБАВЕШТЕЊЕ: Мењач је обавезан да, пре обављања трансакције, физичко лице обавести о укупном износу динара које то лице добија по јединици иностране валуте коју жели да прода, односно о укупном износу динара које то лице плаћа по јединици иностране валуте коју жели да купи, при чему ови износи морају бити истоветни или за физичко лице повољнији од износа истакнутих на рекламној табли” и да поступи у складу са овим обавештењем;
- да дневник благајне води коришћењем стандардног софтвера и да у тај дневник унесе податке из ручно израђених потврда одмах после успостављања рада електронског система;
- да мењачко пословање књиговодствено одвоји од друге делатности коју обавља;
- да мењачко пословање обавља према обавештењу о радном времену које је достављено Народној банци Србије и које је истакнуто на мењачком месту;
- да код сваке трансакције или код више међусобно повезаних трансакција чија противвредност у динарима прелази износ утврђен прописом којим је уређено спречавање прања новца поступи у складу с тим прописом.

Овлашћени мењач је дужан да, поред наведених обавеза, испуни и следеће обавезе:

- да на видном месту истакне назив мењачнице и назив оснивача, односно име и презиме власника;
- да на видном месту истакне овлашћење за обављање мењачких послова;
- да на текући рачун код банке, и то истог а најкасније наредног радног дана, уплати вишак динара изнад троструког просечног износа динара којим је вршен откуп ефикативности у претходном месецу;
- да откупљене чекове достави банци, односно Народној банци Србије у року и на начин који су утврђени уговором;
- да на мењачком месту држи само ону готовину у динарима, ефикативу и чекове који су намењени мењачком пословању и остварени мењачким пословањем, који су евидентирани на прописан начин, уз одговарајућу документацију;
- да ако, поред мењачког пословања, обавља и другу делатност - обезбеди да се готовина у динарима, ефикатива и чекови који су намењени мењачком пословању чувају одвојено од готовине, ефикативности и чекова из друге делатности, а ако се држе у заједничкој каси - морају бити одвојено паковани и обележени натписом “Мењачко пословање”.

Овлашћени мењач који је уговор закључио с банком и Народном банком Србије, односно с више банака и Народном банком Србије - користи софтвер Народне банке Србије.

Овлашћени мењач који је уговор закључио с банком користи софтвер те банке, у складу са уговором.

Овлашћени мењач који користи софтвер Народне банке Србије дужан је да Народној банци Србије свакодневно, у електронском облику, доставља извештај о обављеним мењачким пословима, према обрасцу прописаном упутством за спровођење Одлуке о условима и начину обављања мењачких послова.

Овлашћени мењач који користи софтвер банке дужан је да тој банци свакодневно доставља извештај о обављеним мењачким пословима, према обрасцу прописаном упутством за спровођење поменуте одлуке.

Мењачки послови могу се обављати и на банкомату, који је саставни део благодјинског места.

3.4) Који је поступак регистрација агенција за запошљавање?

Према одредбама Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености (“Службени гласник РС”, бр. 71/03, 84/04), носиоци запошљавања су Национална служба за запошљавање и агенције (члан 7.).

Послови запошљавања су обавештавање о могућностима и условима за запошљавање, посредовање у запошљавању, професионална оријентација и саветовање о избору занимања, организовање додатног образовања и обуке (у складу са законом), спровођење програма и мера активне политике запошљавања, посредовање за запошљавање у иностранству.

Као што смо рекли, агенције могу бити носиоци запошљавања, уз Националну службу за запошљавање. Агенције могу да оснивају физичка и правна лица, у складу са законом, а послове запошљавања обављају у складу са Законом о запошљавању и осигурању за случај незапослености.

Агенција не може да се бави пословима запошљавања малолетних лица, као и пословима запошљавања са повећаним ризиком, а не може ни да за време штрајка посредује у запошљавању незапосленог на пословима учесника штрајка, осим на пословима за које није обезбеђен минимум процеса рада (у складу са законом).

Дозвола за рад агенција

Агенција се уписује у регистар надлежног органа, уз претходно прибављену дозволу за рад од стране Министарства рада, запошљавања и социјалне политике.

Дозволу за рад агенцији Министарство издаје на основу писаног захтева, уз који се достављају докази о испуњености услова за добијање дозволе.

Дозволу за рад Министарство издаје ако агенција испуњава услове у погледу просторне и техничке опремљености и стручне оспособљености запослених*. Ови услови предвиђени су Правилником о просторним и техничким условима и садржини дозволе за рад агенција за запошљавање и Правилником о програму и начину полагања испита за рад у запошљавању. Оба правилника објављена су у “Службеном гласнику Републике Србије”, број 7/2004.

Министарство одлучује о поднетом захтеву у року од 30 дана од дана подношења захтева.

*Под стручно-оспособљеним лицем сматра се запослени у агенцији који има најмање средњи степен стручне спреме и положен испит за рад у запошљавању.

Дозвола за рад агенције издаје се за период од три године и може се продужити.

3.5) Које услове потребно испунити да би се регистровала амбуланта?

Правилником о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама и другим облицима здравствене службе (“Службени гласник РС”, бр. 43/06) прописани су следећи услови:

3.5.1) Услови који морају бити испуњени у погледу кадра

У амбуланти:

- за здравствену негу - једну медицинску сестру - техничара са вишом односно средњом школском спремом;
- за рехабилитацију - једног физиотерапеута са вишом школском спремом.

3.5.2) Услови у погледу опреме

Здравствена установа, односно приватна пракса може се основати и обављати здравствену делатност ако има одговарајућу опрему утврђену у Листи опреме за обављање здравствене делатности, која чини саставни део Правилника.

3.5.3) Услови у погледу просторија

Здравствена делатност у здравственој установи, односно приватној пракси може се обављати у грађевинском објекту у коме су обезбеђени следећи општи услови:

- да су грађени од материјала који не сме штетно да утиче на здравље људи и који обезбеђују звучну, термо и хидро изолацију;
- да су прикључени на електричну и телефонску мрежу;

- да су обезбеђени водовод, канализација и грејање;
- да имају посебне просторије за оставу чистог и прљавог рубља;
- да у радним просторијама и санитарним чворовима постоји текућа хладна и топла вода;
- да имају санитарни чвор са предпростором уз чекаоницу;
- да имају природну и вештачку осветљеност, и то: у ординацији и лабораторији 250 - 500 лукса, у чекаоници 100 лукса и у ходницима 50 лукса;
- да у свим просторијама, у зависности од намене буде обезбеђена температура од 18 - 25 степени Целзијуса;
- да су подови и зидови изграђени од материјала који се може лако одржавати и дезинфиковати;
- да свака грађевинско-техничка и функционална целина у здравственој установи има санитарни чвор за мушкарце и жене (одвојено за болеснике и за особље) и посебне просторије за оставу опреме и средстава за одржавање опште хигијене и за гардеробу особља;
- да просторије у којима здравствену делатност обавља здравствена установа и приватна пракса, специјалистичка ординација за физикалну медицину и рехабилитацију, специјалистичка ординација за радиологију, специјалистичка ординација за хипер, односно хипобаричну медицину, лабораторија за вирусолошку и микробиолошку дијагностику и поликлиника имају посебан, односно одвојен улаз од улаза у стамбене и пословне просторије.

Оснивач приватне праксе дужан је да у просторијама приватне праксе, на видном месту, истакне огласну таблу димензија 50x50 cm, са следећим подацима:

- назив под којим приватна пракса обавља здравствену делатност, утврђену у складу са решењем о упису у регистар код надлежног органа;
- делатност коју обавља на основу решења министарства надлежног за послове здравља о испуњености услова за почетак рада и обављање здравствене делатности;
- име оснивача приватне праксе;
- датум почетка обављања здравствене делатности утврђен решењем о упису у регистар код надлежног органа;
- фотокопија издатог решења министарства надлежног за послове здравља о испуњености услова за почетак рада и обављање здравствене делатности и решење о упису у регистар код надлежног органа;
- списак здравствених радника са наведеним специјалностима са којим је оснивач приватне праксе закључио уговор о допунском раду.

3.5.4) Услови у погледу обезбеђивања лекова

Здравствена установа, односно приватна пракса, може се основати и обављати здравствену делатност, ако има обезбеђене одговарајуће лекове утврђене у акту о Листи лекова који се прописују и издају на терет средстава обавезног здравственог осигурања и друга средства за превенцију, дијагностику, терапију и рехабилитацију. Остали други облици приватне праксе (међу њима и амбуланта) мора имати обезбеђене лекове и друга средства за указивање хитне медицинске помоћи и антишок терапију.

3.6) Да ли оснивач апотеке мора бити дипломирани фармацеут и који су други услови постављени за рад апотеке?

Апотека може почети са радом уколико има обезбеђене одговарајуће кадрове, опрему, просторије и лекове. Пре свега, оснивач мора бити дипломирани фармацеут. Наведени услови регулисани су Правилником о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама и другим облицима здравствене службе ("Службени гласник РС", бр. 43/06). Такође, преносимо и одређене одредбе Правилника који се тичу побројаних питања.

Апотека је облик организовања предузетника (радњи), дакле, на регистрацију и рад примењују се позитивни прописи који регулишу рад предузетника (Закон о приватним предузетницима, Закон о привредним друштвима, Закон о регистрацији привредних субјеката). Детаљне информације у вези са регистравањем предузетника (радњи) налазе се у првом делу ове публикације.

С обзиром на врсту делатности, потребно ја да пре почетка обављања делатности прибавите акт надлежног органа (инспекције) о утврђивању испуњености прописаних услова. Потребна је сагласност (решење) тржишне инспекције, санитарне инспекције, здравствене инспекције, инспекције рада и инспекције животне средине.

Након завршеног поступка уписа у регистар радњи, приступа се поступку отварања рачуна. Пореском органу, на чијој је територији регистрована радња, подноси се пореска пријава за утврђивање пореза на приходе од самосталне делатности.

Апотека мора имати обезбеђене одговарајуће лекове са Листе лекова Републичког завода за здравствено осигурање (као и друга средства за превенцију, дијагностику, терапију и рехабилитацију), у асортиману и количини која је довољна за петодневни рад.

3.6.1) Услови у погледу просторија

30 m², од чега официна: 15 m², материјалка: 4 m² лабораторија за магистралну израду лекова са простором за прање лабораторијског посуђа: 4 m² и санитарни чвор са гардеробом 5 m²;

3.6.2) Услови у погледу опреме

Лекови, мензуре (порцеланске, емајлиране, пластичне, стаклене), апотекарске кашике, комора за растварање антибиотских сирупа, аутоматске бирете - дигиталне, фрижидер, регистар каса, рачунска машина, РС рачунар, полице, радни столови, решо, судопера и стручна литература (Југословенска фармакопеја са изменама и допунама, Formula magistrales etreagencia, Фармакотерапијски приручник, Актуелни регистар лекова, приручник о отровима и антидотима, прописи у области производње и промета лекова).

3.7) На који начин и уз испуњење којих услова се региструје стоматолошка ординација?

Стоматолошка ординација региструје се као `предузетник` (радња). Услови и поступак регистрације, дакле, исти је као и код осталих радњи (предузетника); на оснивање и рад ординације примењују се одредбе

Закона о приватним предузетницима, Закона о привредним друштвима и Закона о регистрацији привредних субјеката. Међутим, пошто се овде ради о обављању здравствене делатности у другим облицима здравствене делатности, пре почетка обављања делатности оснивач је дужан прибавити акте надлежних органа којима је утврђено да су испуњени прописани услови у погледу санитарно-хигијенских и здравствених услова, опремљености и слично (решења инспекцијских органа). Које то техничке услове у погледу опреме, кадрова и просторија оснивач стоматолошке ординације мора испунити, предвиђено је Правилником о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама и другим облицима здравствене службе (“Службени гласник РС”, бр. 43/06).

Пре свега, приватна стоматолошка пракса може се регистровати и обављати делатност уколико у погледу кадра има једног доктора стоматологије, а у специјалистичкој ординацији доктора стоматологије специјалисту одговарајуће гране стоматологије. Штавише, оснивач стоматолошке ординације мора бити доктор стоматологије.

Што се просторија тиче, за обављање здравствених делатности у приватној пракси ординација треба да има површину најмање 10 m².

Здравствена делатност у здравственој установи, односно приватној пракси може се обављати у грађевинском објекту у коме су обезбеђени следећи општи услови:

- да су грађени од материјала који не сме штетно да утиче на здравље људи и који обезбеђују звучну, термо и хидро изолацију;
- да су прикључени на електричну и телефонску мрежу;
- да су обезбеђени водовод, канализација и грејање;
- да имају посебне просторије за оставу чистог и прљавог рубља;
- да у радним просторијама, болесничким собама и санитарним чворовима постоји текућа хладна и топла вода;
- да имају санитарни чвор са предпростором уз чекаоницу, а у болници на 10 постеља санитарни чвор и туш са кадом;
- да имају природну и вештачку осветљеност, и то: у ординацији и лабораторији 250 - 500 лукса, у чекаоници 100 лукса и у ходницима 50 лукса;
- да у свим просторијама, у зависности од намене буде обезбеђена температура од 18 - 25 степени Целзијуса;
- да су подови и зидови изграђени од материјала који се може лако одржавати и дезинфиковати;
- да свака грађевинско-техничка и функционална целина у здравственој установи има санитарни чвор за мушкарце и жене (одвојено за болеснике и за особље) и посебне просторије за оставу опреме и средстава за одржавање опште хигијене и за гардеробу особља;
- да просторије у којима здравствену делатност обавља здравствена установа и приватна пракса, специјалистичка ординација за физикалну медицину и рехабилитацију, специјалистичка ординација за радиологију, специјалистичка ординација за хипер, односно хипобаричну медицину, лабораторија за

вирусолошку и микробиолошку дијагностику и поликлиника имају посебан, односно одвојен улаз од улаза у стамбене и пословне просторије;

- да просторије за операциону салу, порођајну салу, хемодијализу интензивну негу имају обезбеђену климатизацију.

Надаље, оснивач приватне праксе дужан је да у просторијама приватне праксе, на видном месту, истакне огласну таблу димензија 50x50 cm, са следећим подацима:

- назив под којим приватна пракса обавља здравствену делатност, утврђену у складу са решењем о упису у регистар код надлежног органа;
- делатност коју обавља на основу решења министарства надлежног за послове здравља о испуњености услова за почетак рада и обављање здравствене делатности;
- име оснивача приватне праксе;
- датум почетка обављања здравствене делатности утврђен решењем о упису у регистар код надлежног органа;
- фотокопија издатог решења министарства надлежног за послове здравља о испуњености услова за почетак рада и обављање здравствене делатности и решење о упису у регистар код надлежног органа;
- списак здравствених радника са наведеним специјалностима са којим је оснивач приватне праксе закључио уговор о допунском раду.

Приватна пракса се може основати и обављати здравствену делатност, ако има обезбеђене одговарајуће лекове и друга средства за указивање хитне медицинске помоћи и антишок терапију.

На крају, наведеним Правилником прописано је која је то неопходна опрема коју стоматолошка ординација мора поседовати: стоматолошки апарат са микромотором и турбином, стоматолошка столица, терапеутска столица, суви стерилизатор, аутоклав за брзу стерилизацију, пластични контејнер за одлагање инструмената, ултразвучни апарат за чишћење ситних инструмената, орман за инструменте, сточић за инструменте, метална касета за инструменте, миксер за амалгам композите, кавитрон, апарат за светлосну полимеризацију, апарат за испитивање виталитета, термокаутер, сет за реанимацију, основни сет за пародонтопатију и инструменти за стоматолошке интервенције.

3.8) Шта је потребно за регистрацију поликлинике?

Поликлиника се оснива као предузетник, односно, она се организује у форми радње. Поступак регистрације је идентичан као и у другим случајевима када се региструје радња (предузетник), с тим што је пре почетка рада поликлинике потребно прибавити акте надлежних органа којима је утврђена испуњеност прописаних услова за обављање делатности - ради се о инспекцијским решењима. Као и код осталих облика обављања здравствене делатности, и овде су услови у погледу кадрова, опреме, просторија и лекова прописани Правилником о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама и другим облицима здравствене службе (“Службени гласник РС”, бр. 43/06).

Поликлиника се може основати и обављати послове здравствене делатности ако у погледу кадра има три доктора медицине, односно доктора стоматологије различитих специјалности и две медицинске сестре - техничара са вишом односно средњом школском спремом.

У приватној пракси мора бити обезбеђен штамбиљ здравственим радницима са високом школском спремом који обављају послове здравствене делатности.

Штамбиљ је правоугаоног облика, по ивицама уоквирен линијом, димензија 15x50 mm и садржи следеће податке писане у равним редовима, и то:

- доктор медицине или доктор стоматологије;
- име и презиме;
- специјалност;
- број решења о упису приватне праксе у регистар код надлежног органа.
- Здравствена делатност у здравственој установи, односно приватној пракси може се обављати у грађевинском објекту у коме су обезбеђени следећи општи услови:
- да су грађени од материјала који не сме штетно да утиче на здравље људи и који обезбеђују звучну, термо и хидро изолацију;
- да су прикључени на електричну и телефонску мрежу;
- да су обезбеђени водовод, канализација и грејање;
- да имају посебне просторије за оставу чистог и прљавог рубља;
- да у радним просторијама, болесничким собама и санитарним чворовима постоји текућа хладна и топла вода;
- да имају санитарни чвор са предпростором уз чекаоницу, а у болници на 10 постеља санитарни чвор и туш са кадом;
- да имају природну и вештачку осветљеност, и то: у ординацији и лабораторији 250 - 500 лукса, у чекаоници 100 лукса и у ходницима 50 лукса;
- да у свим просторијама, у зависности од намене буде обезбеђена температура од 18 - 25 степени Целзијуса;
- да су подови и зидови изграђени од материјала који се може лако одржавати и дезинфиковати;
- да свака грађевинско-техничка и функционална целина у здравственој установи има санитарни чвор за мушкарце и жене (одвојено за болеснике и за особље) и посебне просторије за оставу опреме и средстава за одржавање опште хигијене и за гардеробу особља;
- да просторије у којима здравствену делатност обавља здравствена установа и приватна пракса, специјалистичка ординација за физикалну медицину и рехабилитацију, специјалистичка ординација за радиологију, специјалистичка ординација за хипер, односно хипобаричну медицину, лабораторија за вирусолошку и микробиолошку дијагностику и поликлиника имају посебан, односно одвојен улаз од улаза у стамбене и пословне просторије;

- да просторије за операциону салу, порођајну салу, хемодијализу и интензивну негу имају обезбеђену климатизацију.

За обављање здравствених делатности у здравственој установи, односно приватној пракси, ординација би требало да има површину од најмање 10m².

Остали услови које поликлиника треба да испуни (у погледу лекова, обележавања и сл.), исти су као и код осталих облика обављања здравствене делатности, а што се опреме тиче, зависи од врсте специјалности у оквиру којих се обавља здравствена делатност.

3.9) На који начин се региструју домови за стара лица?

Установа за смештај старих лица коју оснива друго правно или физичко лице (а не Влада Републике Србије), може почети са радом и обављати делатност када Министарство надлежно за социјална питања утврди да су испуњени услови за почетак рада и за обављање делатности установе.

Надлежно је Министарство рада и социјалне политике, бројеви телефона су 011/363-15-54; 363-13-26; 361-65-99.

Технички услови за установу и услови у погледу стручне спреме запослених регулисани су Правилником о ближим условима за почетак рада и обављање делатности и нормативима и стандардима за обављање делатности установа социјалне заштите за смештај пензионера и других старих лица (“Службени гласник РС”, бр. 44/93...76/05).

Приликом подношења захтева наведеном Министарству, потребно је приложити:

- фотокопију решења о упису у регистар привредних субјеката;
- доказ о објекту у којем ће се налазити установа (нпр., власнички лист или уговор о закупу);
- фотокопија употребне дозволе за објекат где ће се обављати делатност;
- уколико ће се делатност обављати у објекту који је грађен као стамбени, потребно је приложити фотокопију одобрења за адаптацију наведеног простора у пословни;
- фотокопија доказа о стручној спреми лица која ће бити запослена у дому (дипломе).

Захтев са побројаним прилозима предаје се на писарници Министарства у Немањиној бр. 22-26, Београд.

Након пријема захтева, надлежне службе Министарства врше контролу објекта и, уколико буду испуњени сви услови, доноси решење о упису у регистар установа за смештај. Потребно је уплатити и одређену таксу, чија висина се утврђује по обављеном инспекцијском надзору.

3.10) Како се може регистровати дечији вртић?

Дечији вртићи могу се основати као установе, уз верификацију Министарства просвете Републике Србије, што у пракси није чест случај, и као предузетници (радње). Навешћемо оба облика регистравања ове делатности, уз напомену да регистрација дечијег вртића као радње (предузетника) није прецизно дефинисана као у случају када се региструју као установе, пре свега у погледу нормативно-техничких услова који морају

бити испуњени у вези са особљем и просторијама. Испуњеност наведених услова процењују надлежни инспекцијски органи, те Вам саветујемо да се, у случају да желите регистровати дечији вртић као радњу (предузетника), распитате код инспекцијских органа који су технички услови за просторије.

3.10.1) Приватни дечији вртићи који се региструју као установе

Услови за оснивање предвиђени су Законом о основама система образовања и васпитања (“Службени гласник РС”, бр. 62/03...101/05). Чланом 33. наведеног Закона прописани су услови за оснивање, почетак рада и обављање делатности; установа може да се оснује, да почне са радом и да обавља делатност образовања и васпитања ако има:

- довољан број деце;
- програм образовања и васпитања;
- простор, опрему, наставна средства и наставнике, васпитаче и стручне сараднике, у складу са прописаним стандардима;
- обезбеђена средства за оснивање и рад;
- обезбеђене хигијенско-техничке услове, у складу са законом и прописима којима се уређује ова област.

Оснивач установе не може да буде физичко лице које је осуђивано за кривично дело на безусловну казну затвора у трајању од најмање шест месеци.

Верификација установа: (члан 35. Закона) Установа може да почне са радом када се утврди да испуњава услове за оснивање и почетак рада и добије решење о верификацији.

Захтев за верификацију садржи: назив, седиште и врсту установе, програм образовања и васпитања, језик на коме ће се остваривати образовно-васпитни рад, разлоге и оправданост оснивања и услове које обезбеђује оснивач за почетак рада и обављање делатности. Уз захтев се достављају акт о оснивању установе и докази о испуњености услова из члана 33. Закона о основама система образовања и васпитања.

О захтеву за верификацију установе одлучује Министарство најкасније у року од три месеца од подношења захтева. Решење о захтеву за верификацију установе је коначно.

Захтев за верификацију подноси се Министарству просвете и спорта.

За отварање приватног вртића потребно је:

- мишљење просветног саветника о програму рада;
- извештај просветног инспектора о испуњености услова који се односе на простор, опрему и кадар.

Утврђивање остварености услова за отварање приватног дечјег вртића или другог облика организовања обавља градска, односно општинска просветна инспекција, на основу следећих правилника:

Правилник о ближим условима за организовање облика рада са децом и обављање појединих послова и услуга из делатности предшколске установе (“Службени гласник РС”, бр. 34/95);

Правилник о степену и врсти стручне спреме васпитача, медицинских сестара и стручних сарадника у дечјим вртићима (“Службени гласник РС”, 33/79);

Правилник о нормативу средстава за реализацију васпитно-образовног програма у предшколској установи (“Службени гласник РС”. бр. 46/94).

Мишљење о програму васпитно-образовног рада са децом предшколског узраста даје просветни саветник за предшколско васпитање и образовање Министарства просвете и спорта. Програм васпитно-образовног рада, у зависности од узраста деце, мора бити у складу са:

Основама програма васпитног рада са децом до три године (“Службени гласник РС-Просветни гласник”, бр. 49/92);

Основама програма предшколског васпитања и образовања деце узраста од три до седам година (“Службени гласник РС-Просветни гласник”, бр. 6/96).

3.10.2) Дечији вртићи који се региструју као `предузетници`-радње

Васпитно-образовни рад у дечијем вртићу остварује васпитач, у складу са посебним законом (Закон о основама система образовања и васпитања -“Службени гласник РС”, бр. 62/03...101/05).

Стручне послове у дечијем вртићу обављају педагог и психолог и други стручни сарадници, у складу са посебним законом.

Послове васпитача у дечијем вртићу може да обавља лице са одговарајућим високим, вишим и средњим образовањем, у складу са посебним законом. Послове васпитача и стручног сарадника може да обавља лице које има дозволу за рад (лиценцу). Лиценца је јавна исправа. Центар за професионални развој запослених у образовању издаје и продужава лиценцу и води регистар наставника, васпитача и стручних сарадника којима је издата лиценца (телефони Центра су 011/2067-067 и 2067-068). У регистар се уносе и подаци о суспензији и одузимању лиценце. Право на добијање лиценце има васпитач или стручни сарадник који има одговарајуће образовање, савладан програм увођења у посао васпитача или стручног сарадника и положен испит за стицање лиценце. Лиценца се издаје са роком важења од пет година.

Дечији вртић може почети са радом када орган надлежан за регистрацију (Агенција за привредне регистре) утврди да су испуњени услови прописани законом. Да би се вртић регистровао, потребно је:

- доказ о здравственој способности (лекарско уверење)
- санитарна књижица (фотокопија)
- да имате васпитача
- доказ да Вам није забрањено вршење делатности или изјава дата под материјалном и кривичном одговорношћу да Вам није забрањено вршење делатности
- извод из евиденције незапослених лица
- решење Санитарне инспекције
- решење Инспекције заштите на раду
- решење Еколошке инспекције
- доказ о основу коришћења локала (није дозвољен закуп или куповина привремених објеката)
- фотокопија личне карте оснивача

- уверење органа старатељства да оснивач није стављен под старатељство (издаје Центар за социјални рад општине на којој оснивач има пријављено пребивалиште)
- доказ о уплаћеној такси за регистрацију

У пракси се дечији вртићи оснивају као радње (предузетници), дакле, за њихову регистрацију је надлежна Агенција за привредне регистре. На веб сајту Агенције (www.apr.sr.gov.yu) можете наћи образац захтева за регистрацију, као и бројеве рачуна на које се врши уплата такси. Потребно је да, уз захтев, приложите доказ о идентитету оснивача (фотокопија личне карте или пасоша), доказ о уплати таксе за регистрацију у висини од 540,00 динара, као и доказ о уплати такси за добијање матичног броја (1.460,00 и 160,00 динара). Бројеве рачуна такође можете наћи на сајту Агенције.

Након регистрације радње (вртића) приступа се отварању рачуна и пријављује се делатност код надлежног пореског органа (захтев за доделу пореског идентификационог броја - ПИБ-а).

3.11) Који је поступак регистрације Центра за обуку возача?

Приликом подношења захтева за регистрацију Центра за обуку возача, потребно је приложити (захтев се подноси Полицији):

3.11.1. Захтев за утврђивање испуњавања услова за рад Центра

- назив, седиште, адреса и телефон Центра за обуку возача (ЦОВ);
- категорија возача коју ЦОВ жели да оспособљава (Члан 89. ЗОБС*-а и члан 11. Правилника о условима за рад ЦОВ-а)

3.11.2. Уплата таксе (44.610,00+130=44.740,00)

- корисник: С.О.
- сврха: РАТ-Републичка административна такса (такса на захтев);
- рачун општине на којој је регистровано привредно друштво (предузеће).
(Члан 2. Закона о изменама и допунама Закона о административним таксама; тарифни број 1.1 и 11.1-“Службени гласник РС”, бр. 53/04)

3.11.3. Одлука или акт о оснивању привредног друштва (предузећа)

- шифра делатности 120190 или 80410
(Члан 89. ЗОБС-а и члан 12. Правилника о условима за рад ЦОВ)

3.11.4. А) Решење Агенције за привредне регистре о упису у регистар привредних друштава; Б) Обавештење Републичког завода за статистику (матични број привредног друштва); В) Депонован потпис лица овлашћеног за заступање

(Члан 89. ЗОБС-а и члан 12. Правилника о условима за рад ЦОВ-а)

3.11.5. Одлука о формирању Центра за обуку возача

(Члан 89. ЗОБС-а и члан 12. Правилника о условима за рад ЦОВ-а)

3.11.6. Списак запослених радника у Центру за обуку возача

(Члан 12. Правилника о условима за рад ЦОВ-а)

3.11.7. Одлука о именовану руководиоца Центра за обуку возача

(Члан 89. ЗОБС-а и члан 11. Правилника о условима за рад ЦОВ-а)

3.11.8. Списак возача-инструктора (најмање два инструктора)

(Члан 90. ЗОБС-а и члан 12. Правилника о условима за рад ЦОВ-а)

3.11.9. Досијеи возача-инструктора (за сваког инструктора посебно)

- фотокопија уговора о раду;
- фотокопија радне књижице (прва страна и страна на којој је евидентиран почетак рада у ЦОВ-у);
- фотокопија пријаве на обавезна осигурања (ПИО итд.);
- фотокопија важеће возачке дозволе и важеће инструкторске дозволе;
- фотокопија лекарског уверења;
- тест провере знања из области безбедности саобраћаја.
(Чланови 5. и 12. Правилника о условима за рад ЦОВ-а)

3.11.10. Полигон (мора бити обележен по мерама ЈУС-а – У.С. 4-234):

- скица полигона;
- сагласност градског Секретаријата за саобраћај.
(Члан 89. ЗОБС-а и чланови 5. и 12. Правилника)

3.11.11. Просторије-канцеларија и учионица

- уговор о закупу (или власнички лист, уколико су просторије власништво привредног друштва);
- скица;
- списак шема и учила.
(Чланови 4. и 6. Правилника)

3.11.12. А) Списак возила (два путничка возила регистрована на Центар за обуку возача); Б)

Досијеи возила:

- фотокопије важећих саобраћајних дозвола;
- фотокопије уверења о испитивању возила у погледу уградњи дуплих команди;
- фотокопије картона редовних шестомесечних техничких прегледа.
(Члан 91. ЗОБС-а и чланови 8. и 12. Правилника о условима за рад ЦОВ-а)

**3.11.13. А) Одлука о именовану чланова испитне комисије и њихових заменика;
Б) Досијеи за председника и заменика председника испитне комисије:**

- фотокопије важећих возачких дозвола;
- фотокопије диплома-ВСС
(Члан 104. ЗОБС-а)

3.11.14. А) Правилник о унутрашњој контроли безбедности саобраћаја (датум доно-шења); Б) Евиденције према овом правилнику (све евиденције морају бити формиране).
(Чланови 164. до 171. ЗОБС-а)

3.11.15. А) Наставни план и програм Центра за обуку возача; Б) Сагласност МУП-а РС, Управе саобраћајне полиције на наставни план и програм
(Члан 12. Правилника о условима за рад ЦОВ-а)

3.12) Како се региструје издавачка делатност?

Што се издавачке делатности тиче, она је регулисана Законом о издавању публикација (“Службени гласник РС”, бр. 37/91...101/05), где у члану 2. стоји да се издавањем публикација, у смислу наведеног закона, могу бавити сва правна и физичка лица. Значи да се овом делатношћу можете бавити уколико имате регистровану радњу (предузетник) или предузеће (привредно друштво).

При регистрацији привредног друштва (као и при регистрацији предузетника, односно радње) морали бисте навести претежну делатност, а та би, у овом случају била 22110-издавање књига, брошура, музичких књига и других публикација (Закон о класификацији делатности и о регистру јединица разврставања, “Службени гласник РС”, бр. 74/99).

У смислу Закона о издавању публикација, публикацијом се сматра књига, брошура, спис, часопис, фотографија, географска карта, плакат, план насељеног места, дијапозитив, грамофонска плоча и компакт диск, аудио и видео касета, образац, као и друго дело које се умножава штампањем или на сличан начин.

Публикацијом се не сматрају штампани и на други начин умножени примерци службеног материјала који служе искључиво за рад државних органа, друштвених организација, предузећа, установа и других организација, као ни оригинална ликовна дела која настају умножавањем.

Сходно одредбама наведеног Закона, издавач мора имати уредника за сваку публикацију. Изузетно, физичко лице може бити и уредник својих публикација, ако за то не овласти друго лице. Уредник публикације врши избор дела које предлаже за објављивање, даје или прибавља стручно мишљење о њему и одговара за издату публикацију. Обрасци који су прописани законом могу се издати без стручног мишљења.

На свакој публикацији морају се означити: име аутора, имена других сарадника, наслов, односно наслов на изворном језику и остали подаци о изворнику ако је публикација превод, име преводиоца, које је издање по реду, име уредника публикације, назив и седиште издавача и штампарије, место и година штампања, место

и година штампања изворног издања када је реч о новом издању, број примерака публикације, ИСБН број (међународни стандардни број књиге у складу са ЈУС З А4 030 1979. и ЈУС З А4 040 1981), а на периодичним публикацијама ИССН број (међународни стандардни број за периодичне публикације у складу са ЈУС З 031 1979) и ознака “С” (“copyright”) с именом носиоца ауторског права и годином првог објављивања.

На обрасцу се не објављује име аутора и име уредника.

На књизи, брошури, спису, географској карти, музичком делу, грамофонској плочи, компакт диску, аудио и видео касети, објављује се и име лица које је дало стручно мишљење.

3.13) Које услове је неопходно испунити у погледу кадрова и осталих услова да би се регистровала геодетска организација?

Делатност геодетских организација регулисана је Законом о државном премеру и катастру и уписима права на непокретностима (“Сл. гласник РС, бр. 83/92, који је имао више измена и допуна, с тим да је последња измена и допуна објављена у “Сл. гласнику РС”, бр. 101/05).

Законом се уређује државни премер непокретности, катастар непокретности, катастар водова и уписи права на непокретностима, као и њихово одржавање и обнова.

Стручне послове који се односе на премер и израду катастра непокретности и водова, њихово одржавање и обнову обавља Републички геодетски завод и предузеће, друга организација и радња који су регистровани за извођење ових радова (геодетска организација), на начин и под условима утврђеним поменутиим законом.

Услови за обављање ових послова предвиђени су Законом и Уредбом о условима за рад геодетске организације (“Службени гласник РС”, бр. 39/02).

Основни услови за рад које геодетска организација мора испунити су:

- да је регистрована код надлежног органа за обављање тих послова;
- да је правноснажним решењем Републичког геодетског завода утврђено да испуњава услове за рад прописане за ту врсту стручних послова;
- да има кадрове: - за израду главног пројекта најмање троје запослених геодетске струке са положеним стручним испитом за запослене у органима државне управе, од којих најмање један има високу стручну спрему - за израду техничке документације најмање двоје запослених са високом стручном спремом геодетске струке са положеним стручним испитом за запослене у органима државне управе, радним искуством од најмање три године на тим пословима и овлашћењем за пројектовање;
- да поседује одговарајуће геодетске инструменте и прибор.

Испуњеност свих услова за рад утврђује Републички геодетски завод својим решењем, а на основу поднетог захтева од стране овлашћеног лица у геодетској организацији.

Захтев би требало да садржи податке о називу и седишту геодетске организације, врсти стручних послова који намеравају да се обављају, као и податке о лицима која ће те послове обављати. Уз захтев се прилажу

докази који потврђују испуњеност услова који се траже. У решењу Завода утврђује се испуњеност прописаних услова за рад, наводе се лица која ће обављати одређене стручне послове, а решење обавезно садржи и оцену доказа о поседовању одговарајућих геодетских инструмената и прибора.

Запосленим стручним лицима која испуњавају прописане услове за рад, Завод издаје легитимацију за обављање стручних геодетских послова.

У случају промена које би проузроковале престанак испуњености услова за рад, геодетска организација је дужна да у року од 15 дана од њиховог настанка обавести Завод који затим доноси решење о враћању легитимација запослених у одређеном року.

Завод води евиденцију геодетских организација које испуњавају услове за рад, а Служба за катастар непокретности при општини на својој огласној табли објављује списак свих геодетских организација са седиштем на територији општине које испуњавају услове за обављање стручних послова, са распоредом времена предвиђеног за рад са странкама и бројевима телефона тих геодетских организација. Уколико на територији општине нема регистрованих геодетских организација, Служба објављује списак организација са територије суседних општина.

Геодетска организација може отпочети са радом тек по добијању решења Завода о испуњености услова за рад и издавања запосленима легитимација за обављање стручних геодетских послова.

3.14) Којим законом је регулисан рад брокерско-дилерског друштва и како се оно оснива?

Брокерско-дилерско друштво је правно лице организовано као акционарско друштво које делатности обавља на организованом тржишту у складу са Законом о тржишту хартија од вредности и других финансијских инструмената (“Службени гласник РС”, бр. 47/06).

На брокерско-дилерско друштво примењују се одредбе закона којим се уређују привредна друштва, ако поменути закон није друкчије одређено.

Делатности брокерско-дилерског друштва не могу се обављати без дозволе за обављање тих делатности на организованом тржишту, коју даје Комисија за хартије од вредности. Комисија води регистар издатих дозвола за обављање делатности брокерско-дилерског друштва.

Брокерско-дилерско друштво може основати правно и физичко лице.

Делатности брокерско-дилерског друштва

Брокерско-дилерско друштво може обављати следеће делатности:

- посредовање у куповини и продаји хартија од вредности и других финансијских инструмената и куповина и продаја тих инструмената у своје име, а за рачун налогодавца, односно у име и за рачун налогодавца (брокерски послови);
- куповина и продаја хартија од вредности и других финансијских инструмената у своје име и за свој рачун, ради остваривања разлике у цени (дилерски послови);
- обавезна куповина и продаја хартија од вредности и других финансијских инструмената у своје име и за свој рачун по цени коју унапред објављује брокерско-дилерско друштво (послови маркет-мејкера);

- управљање хартијама од вредности и другим финансијским инструментима у име и за рачун налогодавца (послови портфолио менаџера);
- организовање издавања хартија од вредности и других финансијских инструмената без обавезе откупа непродатих хартија од вредности, односно организовање укључивања хартија од вредности на организовано тржиште (послови агента емисије);
- организовање издавања хартија од вредности и других финансијских инструмената са обавезом њиховог откупа од издаваоца ради даље продаје, или са обавезом откупа од издаваоца непродатих хартија од вредности (послови покровитеља емисије);
- пружање саветодавних услуга у вези с пословањем хартија од вредности и других финансијских инструмената (послови инвестиционог саветника).

Послове инвестиционог саветника брокерско-дилерско друштво не може обављати као једину делатност.

Одредбе о делатностима брокерско-дилерских друштава односе се и на пословање другим финансијским инструментима.

Брокерско-дилерско друштво може обављати и послове који се односе на трговину другим финансијским инструментима, ако је то прописано посебним законом.

Основни капитал

Новчани део основног капитала брокерско-дилерског друштва креће се од 50.000 евра до 300.000 евра у динарској противвредности по курсу на дан уплате, у зависности од врсте послова које обавља,

Основни капитал уплаћује се у целости пре уписа брокерско-дилерског друштва у регистар привредних субјеката, односно пре уписа делатности брокерско-дилерског друштва у регистар привредних субјеката.

Кадровска и организациона оспособљеност и техничка опремљеност

Брокерско-дилерско друштво може обављати делатности ако испуњава услове кадровске и организационе оспособљености и техничке опремљености у складу са Законом и актом Комисије за хартије од вредности.

Под кадровском оспособљеношћу брокерско-дилерског друштва подразумева се да то друштво има најмање једно лице запослено на неодређено време са дозволом за обављање послова брокера. За обављање послова портфолио менаџера уколико има најмање једно лице запослено на неодређено време са дозволом за обављање послова портфолио менаџер; ако брокерско дилерско друштво пружа саветодавне услуге у вези са пословањем хартија од вредности, треба да има најмање једно лице запослено на неодређено време са дозволом за обављање послова инвестиционог саветника.

Брокерско-дилерско друштво може за обављање своје делатности ангажовати и посреднике. За поступке и штету коју приликом пружања услуга причине посредници, поред њих одговара и брокерско-дилерско друштво.

Комисија за хартије од вредности својим актом ближе одређује врсте послова које могу обављати посредници, односно услове које морају испуњавати правна или физичка лица да би обављала послове посредника и води регистар посредника.

Комисија за хартије од вредности доноси решење о давању дозволе за обављање делатности брокерско-дилерског друштва у року од 30 дана од дана пријема захтева.

Брокерско-дилерско друштво је дужно да, у року од 30 дана од дана пријема одлуке о давању дозволе за обављање делатности брокерско-дилерског друштва и решења о давању претходне сагласности за избор, односно именовање члана управе брокерско-дилерског друштва, поднесе пријаву за упис у регистар привредних субјеката.

Уколико захтев за упис брокерско-дилерског друштва у регистар привредних субјеката не буде поднет у наведеном року, Комисија за хартије од вредности доноси решење о поништавању дозволе за обављање делатности и брише то брокерско-дилерско друштво из регистра.

Брокерско-дилерско друштво је дужно да, у року од седам дана од дана пријема решења о упису у регистар привредних субјеката, Комисији за хартије од вредност достави извод из тог регистра.

Брокерско-дилерско друштво не сме да отпочне да обавља делатност за коју је добило дозволу за рад пре уписа те делатности у регистар привредних субјеката.

3.15) Који орган је надлежан за регистрацију пољопривредног газдинства и под којим условима је могуће регистровати исто?

Услови и начин уписа, вођења и брисања података о пољопривредним газдинствима у Регистру пољопривредних газдинстава уређени су Уредбом о регистру пољопривредних газдинстава (“Службени гласник РС”, бр. 113/07, 9/08, 35/08).

Што се тиче уписа пољопривредних газдинстава у Регистар, он је добровољан.

3.15.1) Шта се сматра пољопривредним газдинством?

У смислу наведене Уредбе, њиме се сматра газдинство са најмање 0,5 хектара пољопривредног земљишта на територији Републике Србије, на коме предузећа (привредна друштва), предузетници, земљорадничке задруге, научноистраживачке организације, пољопривредна газдинства са статусом правног лица и пољопривредници (носиоци пољопривредних газдинстава) обављају пољопривредну производњу, и које је уписано у Регистар пољопривредних газдинстава.

Такође, пољопривредним газдинством, у смислу Уредбе, сматра се и газдинство са мање од 0,5 хектара пољопривредног земљишта, односно друго земљиште или грађевинска целина на коме носилац пољопривредног газдинства обавља сточарску, живинарску, воћарску или виноградарску производњу, односно узгој рибе, односно обавља друге облике пољопривредне производње (гајење печурака, пужева, пчела и др.), и које је уписано у Регистар.

Пољопривредним земљиштем сматрају се: њиве, вртови, воћњаци, виногради, ливаде, пашњаци, рибњаци, трстици и мочваре, као и друго земљиште (вртаче, напуштена речна корита, земљишта обрасла ниским жбуњастим растињем и др.), које по својим природним и економским условима може рационалније да се користи за пољопривредну производњу.

У Регистар се уписује носилац пољопривредног газдинства, а када је субјекат уписа пољопривредник, могу се уписати и чланови пољопривредног газдинства.

Носилац пољопривредног газдинства може бити уписан у Регистар само као носилац једног пољопривредног газдинства.

Пољопривредник може бити уписан у Регистар као носилац пољопривредног газдинства, под условом да не остварује накнаду код организације за обавезно осигурање надлежне за послове запошљавања.

Регистар пољопривредних газдинстава се води у Министарству финансија - Управа за трезор.

У Регистар пољопривредних газдинстава се уносе подаци о: носиоцу пољопривредног газдинства, члановима пољопривредног газдинства, основ коришћења пољопривредног земљишта односно другог земљишта или грађевинске целине на коме носилац пољопривредног газдинства обавља пољопривредну производњу, катастарским парцелама на којима се обавља пољопривредна производња, врстама пољопривредних култура и површинама под пољопривредним културама, врсти и бројном стању сточног фонда, наменским рачунима пољопривредног газдинства, односно носиоца пољопривредног газдинства, на које се усмеравају средства остварена по основу кредита, премија, регреса и субвенција и другим рачунима, оствареним премијама, субвенцијама, регресима и другим видовима подстицаја пољопривредне производње исплаћених пољопривредном газдинству, коришћењу кредита за подстицај развоја пољопривредне производње одобрених пољопривредном газдинству и роковима њихове отплате.

3.15.2) Упис у регистар пољопривредних газдинстава

Уписом у Регистар, пољопривредном газдинству се додељује број пољопривредног газдинства (БПГ).

Надлежна организациона јединица Управе за трезор формира досије за свако пољопривредно газдинство, који се архивира и чува трајно.

По извршеном упису у Регистар, Управа издаје потврду о упису пољопривредног газдинства у Регистар и доставља је носиоцу пољопривредног газдинства у року од 10 дана од дана подношења захтева, којом носилац пољопривредног газдинства према трећим лицима доказује статус регистрованог пољопривредног газдинства.

Пољопривреднику који је носилац пољопривредног газдинства, поред ове потврде, издаје се и легитимација пољопривредног газдинства којом се према трећим лицима доказује статус регистрованог пољопривредног газдинства, а у коју се уписује назив органа који је издао, име и презиме носиоца пољопривредног газдинства, јединствени матични број грађана, носиоца пољопривредног газдинства и БПГ.

Легитимација важи уз документ којим се утврђује идентитет пољопривредника. Легитимација престаје да важи брисањем носиоца пољопривредног газдинства из Регистра.

Пољопривредна газдинства уписана у Регистар, сваке године, у периоду од 1. јануара до 31. марта достављају Управи за трезор податке о: пољопривредним културама на пољопривредном земљишту, а које се односе на тренутно стање, као и планирану сетву или садњу у току текуће године; тренутном стању и промени врсте и бројног стања стоке; члановима пољопривредног газдинства, промени земљишног поседа

и основа коришћења пољопривредног земљишта (катастарска величина и катастарска култура, власништво, закуп и сл.).

Носилац пољопривредног газдинства брише се из Регистра на време од три године ако не испуњава обавезе по основу одобрених кредита за подстицај развоја пољопривреде и других облика подстицаја.

Ако је носилац пољопривредног газдинства у захтеву за упис или промену података у Регистар дао неистините податке који се односе на основ коришћења и површину пољопривредног земљишта, брише се из Регистра на време од три године.)

3.16) Којој институцији се подноси захтев за издавање дозволе за обављање послова финансијског лизинга и које остале услове је потребно испунити?

Захтев за издавање дозволе за обављање послова финансијског лизинга оснивачи привредног друштва подносе Народној банци Србије и уз захтев прилажу следећу документацију:

- оснивачки акт друштва;
- доказ да је на привремени рачун код банке уплаћен новчани део основног капитала који не може бити мањи од 100.000 евра у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан уплате;
- доказ о кадровској и техничкој оспособљености за обављање послова финансијског лизинга;
- програм рада привредног друштва за период од три године;
- списак лица предложених за чланове органа управљања, односно предложених лица с посебним овлашћењима и одговорностима, препоруке о стручним и професионалним квалитетима тих лица, доказ да та лица нису осуђивана за кривична дела која их чине неподобним за обављање ових функција, као и доказ да им није изречена мера забране обављања делатности.

При разматрању захтева и документације, Народна банка Србије оцењује и пословну репутацију оснивача привредног друштва и предложених чланова органа управљања, односно лица с посебним овлашћењима и одговорностима и прописује критеријуме за оцену пословне репутације.

По захтеву Народна банка Србије доноси решење у року од 30 дана од дана пријема захтева.

Након добијања решења Народне банке Србије којим је привредном друштву одобрено обављање послова финансијског лизинга, оснивачи привредног друштва дужни су да пријаву за регистрацију у регистар привредних субјеката (Агенција за привредне регистре), са решењем којим се издаје дозвола за обављање послова финансијског лизинга, поднесу Регистратору у року од седам дана од дана пријема тог решења.

У току обављања послова финансијског лизинга, давалац лизинга је дужан да:

- Народној банци Србије доставља годишњи извештај о пословању, са финансијским извештајем и мишљењем овлашћеног ревизора;
- Народну банку Србије обавести о статусним и другим променама које се региструју у регистар привредних субјеката;
- доставља и друге податке на захтев Народне банке Србије.

3.17) Шта подразумева кетеринг делатност и на који начин се региструје?

Кетеринг делатност је у Закону о класификацији делатности и о регистру јединица разврставања (“Сл. лист СРЈ”, бр. 31/96...74/99) класификована под шифром 55520. Под кетеринг делатношћу се подразумева припремање obroка у централним јединицама, а за потрошњу на другим местима (припремање готових obroка за авионске превознике, железничке и друмске превознике, банкете и пријеме, свадбе, забаве и друге прославе и приредбе). То значи да је потребно да овакво привредно друштво располаже централном јединицом (кухињом, а уколико ће поред тога имати и салу, морају бити испуњени услови и за салу) у оквиру које ће се припремати храна, а која мора испуњавати одређене нормативно-техничке услове постављене за објекте у којима се производи храна (Правилник о разврставању, минималним условима и категоризацији угоститељских објеката, “Службени гласник РС”, бр. 66/94, 3/95, 31/05). Наравно, неопходно је да привредно друштво располаже и одговарајућим возилом којим ће се вршити дистрибуција хране. Пре почетка рада, привредно друштво (за разлику од радње) у обавези је да достави Санитарној инспекцији одлуку, којом обавештава Инспекцију о предмету своје делатности, с тим да се контрола испуњености услова врши у поступку редовне инспекцијске контроле, дакле, није потребно да се изврши пријем објекта и изда решење о испуњености услова пре почетка рада.

3.18) Како и под којим условима се региструју туристичке агенције?

Према одредбама Закона о туризму (“Службени гласник РС”, бр. 45/05), постоје две врсте агенција:

- агенција-организатор туристичких путовања
- агенција-посредник

Агенција-организатор туристичких путовања је предузеће (привредно друштво) које организује и спроводи туристичко путовање, док је агенција-посредник предузеће, друго правно лице или предузетник који продају или нуде на продају туристичко путовање организатора путовања.

Према томе, уколико се одлучите да организујете туристичка путовања, у обавези сте да имате регистровано привредно друштво (предузеће), а у случају да желите да обављате послове посредовања, можете имати регистровану радњу (предузетник).

Привредна друштва (предузећа) и предузетници (радње) региструју се код Агенције за привредне регистре (детаљније информације везане за поступак регистрације можете пронаћи у првим питањима из овога Водича).

Најчешћа правна форма привредног друштва која се у пракси појављује је друштво са ограниченом одговорношћу. Минимални основни капитал предвиђен за оснивање друштва са ограниченом одговорношћу, према Закону о привредним друштвима (“Службени гласник РС”, бр. 125/04) је 500 евра у динарској противвредности, по средњем курсу. Од тог износа, најмање половина се уплаћује на привремени рачун до регистрације друштва, док се остатак уплаћује на рачун друштва у року од две године од дана регистрације.

Послове организовања туристичких путовања обављају се на основу акта о испуњености услова (лиценца), који доноси министар (Министарство трговине, туризма и услуга). Лиценца се издаје у року од 30 дана од дана подношења захтева, са важношћу 5 година.

Према одредбама Закона о туризму, пословница је пословна просторија у којој агенција непосредно пружа услуге корисницима и која испуњава услове техничке опремљености и друге прописане услове. Агенција је дужна да на улазу у пословницу истакне распоред радног времена и да га се придржава у свом пословању, док је у пословници дужна да држи решење о упису делатности у одговарајући регистар.

У погледу кадрова постоји обавеза да у свакој пословници агенција мора имати најмање једног запосленог у својству руководиоца пословнице, који мора имати најмање вишу стручну спрему туристичког, економског или другог друштвеног смера, знање једног страног језика и најмање једну годину радног искуства у предметној делатности. Запослена лица у пословници која непосредно комуницирају са странкама морају имати најмање средње образовање у четворогодишњем трајању и познавати најмање један страни језик.

Лиценца се издаје предузећу (привредном друштву):

- које је регистровано за обављање предметне делатности;
- које има запослено најмање једно лице са вишом стручном спремом туристичког, економског или друштвеног смера и најмање једну годину радног искуства у предметној делатности;
- које се не налази у поступку стечаја или ликвидације;
- коме у последњих 12 месеци није одузета лиценца из разлога наведених у члану 61. став 1. Закона о туризму и коме није изречена заштитна мера забране обављања делатности, за време док забрана траје;

које има:

- полису осигурања за свако туристичко путовање, или
- полису осигурања у најнижем износу од 30.000 евра (организатор путовања у земљи и иностранству), односно у најнижем износу од 5.000 евра (организатор путовања у земљи), или
- обезбеђена средства у износу од 30.000 евра (организатор путовања у земљи и иностранству), односно у износу од 5.000 евра (организатор путовања у земљи), која се воде на посебном динарском или девизном рачуну, или
- гаранцију банке на износ од 30.000 евра (организатор путовања у земљи и иностранству), односно на износ од 5.000 евра (организатор путовања у земљи);
- бкоје је утврдило опште услове путовања.

Полиса осигурања, гаранција банке, односно средства наведена у тачки 5) користе се за повраћај путнику разлике између уговорене цене путовања и цене путовања снижене сразмерно неизвршењу или непотпуном извршењу услуга обухваћених програмом путовања и трошкова повратка путника у случају стечаја или привремене неликвидности организатора путовања.

Полису осигурања, средства и банкарску гаранцију у износима из тачке 5), организатор путовања мора имати за све време важења лиценце.

3.19) Којим законом је регулисано оснивање и рад пољопривредне апотеке и које услове у погледу кадрова мора испуњавати пољопривредна аптека?

Пољопривредна аптека се може регистровати као радња (предузетник) и као привредно друштво. Поступак регистрације предузетника (радње) и привредног друштва можете погледати у почетном делу овог Водича.

Међутим, поред основних услова и поступка регистрације који се не разликује за поједине врсте делатности, прописани су и посебни услови за пољопривредну апотеку, а везани су за кадрове, просторије и начин стављања производа у промет. Наиме, промет пестицида и ђубрива на велико и мало регулисан је Законом о заштити биља (“Сл. лист СРЈ”, бр. 24/98, 26/98, “Службени гласник РС”, бр. 101/05).

“Промет пестицида и ђубрива на мало, из групе I, II, и III отрова и позитивне (оцењене) листе отрова, могу вршити правна лица и предузетници регистровани за обављање те делатности (пољопривредне апотеке) која испуњавају прописане услове.” (из Закона о заштити биља).

Пољопривредна аптека мора имати:

- просторију за смештај пестицида и ђубрива (приручни магацин);
- посебну просторију за продајни део, са рафовима;
- посебан простор, или ограђени простор у продајном делу за рад стручњака и смештај прибора и опреме за детерминисање штетних организама;
- радника у сталном радном односу са високом стручном спремом из области заштите биља или биљне производње са специјализацијом заштите биља и заштите шума (стручњак за заштиту биља).

Пољопривредне апотеке морају испуњавати и прописане санитарно-техничке и друге услове којима се обезбеђује правилно руковање пестицидима и ђубривима.

Стручњак за заштиту биља стара се о набавци, промету, смештају и чувању пестицида и ђубрива, а за пестициде даје и упутство у писаном облику (рецепт) о њиховој примени.

Рецепт се издаје у два примерка, на прописаном обрасцу, с тим што се један примерак обрасца даје потрошачу, а други задржава стручњак за заштиту биља ради евиденције.

Стручњак за заштиту биља дужан је да води евиденцију и месечно доставља податке о промету пестицида овлашћеној организацији.

Физичка лица не могу вршити промет пестицида.

Пре стављања у промет, пестицид, односно ђубриво морају имати декларацију и упутство за употребу у складу са издатим решењем о издавању дозволе за стављање у промет пестицида, односно ђубрива, као и другим прописима којима се уређује стављање у промет опасних материја.

Декларација и упутство имају прописан садржај и штампају се на српском језику, ћириличким писмом, осим назива пестицида и назива произвођача, односно овлашћеног заступника који су заштићени, а који се могу штампати латиничким писмом.

Пестицид, односно ђубриво може се ставити у промет ако је надлежни орган оверио декларацију и упутство, а у промет се може ставити само у оригиналној амбалажи прописане врсте за намене одређене у дозволи за његово стављање у промет, као и на начин одређен у упутству за употребу.

3.20) На који начин се региструје агенција за књиговодствене услуге?

Агенција је облик организовања предузетника (радње; радња још може бити организована као радионица, ординација, апотека, биро, канцеларија итд.). Поступак регистрације можете погледати у уводним деловима овог Водича. Инспекцијска решења о испуњености услова није потребно прибавити пре почетка рада радње (предузетника), већ се контрола врши у поступку редовног инспекцијског надзора.

Осим општих услова, оснивач агенције за књиговодствене услуге мора испунити још један; потребно је да има формално образовање економске струке и лиценцу овлашћеног рачуновође (уколико поседује диплому економског факултета), односно лиценцу рачуновође (ако је завршио средњу школу) издату од стране Савеза рачуновођа Србије. Детаље можете проверити код Савеза рачуновођа Србије на телефоне 011/3241-948, 3233-077, 3237-139.

3.21) На који начин и уз испуњење којих услова је могуће регистровати козметички салон?

Козметички салон се региструје као предузетник (радња). Поред општих услова који морају бити испуњени да би се регистровала предузетничка делатност (радња), посебни услови предвиђени су у два правилника: Правилнику о посебним санитарним условима које морају да испуне објекти у којима се пружају услуге одржавања хигијене, неге и улепшавања лица и тела, као и у Правилнику о ближим условима у погледу просторија, уређаја и опреме и начину поступања којим се спречава појава и ширење заразних болести приликом пружања хигијенских услуга. Оба правилника објављена су у “Службеном гласнику РС”, број 47/2006.

Просторије у којима се пружају козметичке услуге, затим фризерске, маникирске, педикирске, услуге масаже, соларијума, пирсинга, тетоваже и сл. (у даљем тексту: услуге) морају бити функционално повезане и подељене на посебне просторне целине, уколико се у објекту пружају различите услуге, и не могу бити повезане са просторијама које се користе за становање и обављање друге делатности.

Зидови, преградни зидови између одељења и таванице у објекту морају бити од чврстог материјала, равни, глатке површине и без оштећења, чисти, беле или неке друге светле боје.

Подови у објекту морају бити од чврстог, водонепропустивог материјала, равни, без оштећења, погодни за хигијенско одржавање (чишћење, прање, дезинфекцију) и не смеју бити клизави.

У свим просторијама обезбеђује се температура ваздуха од 18 до 25 °С у зависности од врсте услуге.

Када се у објекту пружају услуге на највише пет места за пружање услуга, тај објекат мора имати најмање следеће просторије:

- радну просторију;
- радну просторију за немедицинске естетске интервенције којима се нарушава интегритет коже (пирсинг,

- тетоважа и сл.), уколико се у објекту пружају и друге услуге;
- помоћну просторију (за смештај употребљеног рубља, прљаве радне одеће, одлагање прибора и средстава за одржавање хигијене просторија, по потреби за смештај машине за прање и сушење рубља);
 - просторију или издвојен простор у радној просторији за држање чистог рубља и предмета опште употребе који се користе при пружању услуга;
 - санитарни чвор са предпростором.

Површина радне просторије зависи од броја радних места, као и од врсте и броја услуга које се у њој пружају.

Најмања површина радне просторије, са једним местом за пружање услуга износи по 8 m² за фризерске, маникирске и педикирске услуге и по 10 m² за козметичке, услуге масаже, соларијума, пирсинга, тетоваже и сл. За свако ново место најмања површина радне просторије увећава се за 2,5 m² по столицу, односно 4 m² по лежају.

Када се у објекту пружају услуге на шест и више места за пружање услуга, такав објекат мора имати најмање следеће просторије:

- радну просторију;
- радну просторију за немедицинске естетске интервенције којима се нарушава интегритет коже (пирсинг, тетоважа и сл.), уколико се у објекту пружају и друге услуге;
- помоћну просторију (за смештај употребљеног рубља, прљаве радне одеће, одлагање прибора и средстава за одржавање хигијене просторија, по потреби за смештај машине за прање и сушења рубља);
- просторију за смештај чистог рубља и предмета опште употребе који се користе при пружању услуга;
- просторију за гардеробу запослених;
- чекаоницу за кориснике услуга;
- санитарни чвор са предпростором (са две WC кабине).

Санитарни чвор и предпростор морају бити опремљени уређајима, прибором и средствима за одржавање личне хигијене (у кабинци санитарног чвора држач са тоалет папиром, у предпросторији поред уређаја за прање руку - средство за прање руку и држач са папирним убрбусом или уређај за сушење руку - феномат).

Просторије и прибор:

Просторије у којима се пружају хигијенске услуге не могу бити непосредно повезане са просторијама у којима се обавља друга делатност, односно које се користе за становање.

Просторије у којима се пружају хигијенске услуге морају бити изграђене од чврстог материјала и имати обезбеђену вентилацију, осветљење и температуру ваздуха према врсти хигијенских услуга које се у њима пружају.

Намештај у просторијама у којима се пружају хигијенске услуге, као и опрема, прибор, средства и уређаји за њихово пружање, израђују се од материјала који не сме штетно утицати на здравље људи и који се може лако хигијенски одржавати.

Прибор за пружање хигијенских услуга мора бити дезинфикован, а стерилан за услуге којима се нарушава интегритет коже и слузокоже (козметичке, педикир, маникир, пирсинг, тетоважа и сл.).

Приликом пружања хигијенских услуга пирсинга, тетоваже и сл. запослени мора користити стерилне рукавице. Чишћење прибора за пружање хигијенских услуга врши се механичким чишћењем и прањем под млазом топле воде уз употребу средстава за прање. Дезинфекција прибора врши се потапањем очишћеног прибора у дезинфекциони раствор према упутству произвођача прибора.

Такође, истим Правилником којим се одређују ближи услови у погледу просторија (Правилник о ближим условима у погледу просторија, уређаја и опреме и начину поступања којим се спречава појава и ширење заразних болести приликом пружања хигијенских услуга), предвиђен је и начин вршења појединих услуга и поступање са прибором.

3.22) Шта су задруге и које врсте задруга су законом предвиђене?

3.22.1) Појам и дефиниција

Задруга је облик организовања физичких лица (задругара) у којој они, пословањем на задружним принципима добровољности и солидарности, демократичности, економског учешћа, једнаког права управљања, самосталности, задружног образовања и међузадружне сарадње, остварују своје економске, социјалне и културне интересе.

Задруге се оснивају као земљорадничке - опште и специјализоване (житарске, воћарске, виноградарске, репарске, сточарске, пчеларске, домаће радиности и сл.), стамбене, потрошачке, занатске, здравствене, омладинске, студентске и ученичке, као и друге врсте задруга за обављање производње, промета робе и вршење услуга, у складу са Законом о задругама. Задруге се могу оснивати и као штедно-кредитне задруге.

3.22.2) Врсте задруга

Земљорадничке задруге организују производњу на газдинствима задругара, производе, прерађују и продају пољопривредно-прехранбене и друге производе задруге и задругара, снабдевају задругаре репродукционим материјалом, енергентима, средствима за производњу, деловима за пољопривредну механизацију и другом робом, врше промет роба задругара и за задругаре и организују штедно-кредитне послове у задрузи.

Земљорадничке задруге могу бити опште и специјализоване (житарске, воћарске, виноградарске, репарске, сточарске, пчеларске, домаће радиности и др.). Земљорадници могу основати и земљорадничко штедно-кредитне задруге.

Стамбене задруге, као инвеститори и извођачи радова, организују изградњу и одржавање и граде и одржавају станове, стамбене зграде и пословни простор за задругаре, ангажовањем средстава и рада задругара и других физичких и правних лица.

Потрошачке задруге снабдевају своје задругаре и задругаре других потрошачких задруга - чланица истог задружног савеза производима широке потрошње.

Занатске задруге израђују и продају своје занатске производе и занатске производе својих задругара, обављају занатске услуге и снабдевају задругаре репродукционим материјалом и средствима за производњу.

Здравствене задруге пружају помоћ задругарима и члановима њихових породица у остваривању здравствене заштите, набавком лекова и пружањем других здравствених услуга.

Омладинске и студентске задруге обезбеђују задругарима да, на организован начин за потребе послодавца обављају повремене, привремене и сличне послове за које се не заснива радни однос, ради стицања средстава за школовање и задовољавање основних, социјалних, културних и других личних и заједничких потреба задругара.

Ученичке задруге кроз рад образују и оспособљавају ученике - задругаре за одређена занимања и омогућавају им да тим радом стичу средства за ваннаставне, друштвене, спортске и културне активности, организовање екскурзија, набавку учила, помоћ ученицима слабијег материјалног стања и друге сличне потребе.

Зависно од циљева оснивања и потребних средстава за оснивање и пословање, задруге се могу оснивати и пословати са уделима или без удела, у складу са уговором о оснивању и задружним правилима.

3.22.3) Статус задруге

Задруга је правно лице; не може се организовати као предузеће или други облик организовања, нити се може припојити или спојити с предузећем или другим правним лицем које није задруга. У правном промету иступа у своје име и за свој рачун, у своје име и за рачун задругара или у име и за рачун задругара.

Задруга у правном промету одговара за своје обавезе свом својом имовином.

За обавезе које се нису могле измирити из имовине задруге одговарају задругари солидарно, најмање износом свог удела, ако уговором о оснивању, односно задружним правилима није предвиђено да одговарају већим износом.

Задружним правилима утврђује се рок, који не може бити краћи од годину дана, у коме задругар коме је тај статус престао одговара за обавезе задруге настале за време док је био задругар.

Задруга може, ако је то у интересу задругара и ако је то утврђено њеним правилима, обављати послове и са незадругарима и за незадругаре, на начин и у обиму којим се не доводи у питање остваривање циљева због којих је задруга основана.

3.23) На који начин се задруге оснивају?

Земљорадничку задругу може оснивати најмање десет земљорадника и других физичких лица који имају у својини или по другом основу користе земљиште, објекте или средства за рад у пољопривреди.

Стамбену задругу може основати најмање 30 физичких лица.

Потрошачку задругу може основати најмање десет физичких лица.

Занатску задругу може основати најмање десет физичких лица која имају стручну спрему потребну за обављање послова из делатности задруге.

Здравствену задругу може основати најмање десет физичких лица, од којих најмање једно мора бити лекар.

Омладинску и студентску задругу може основати најмање десет физичких лица (студенти, ученици и незапослена лица).

Ученичку задругу могу основати школе и домови ученика.

Другу врсту задруге може основати најмање десет физичких лица.

Оснивачки акт задруге је уговор о оснивању.

Изузетно, оснивачки акт ученичке задруге коју оснива једно правно лице је одлука о оснивању.

Оснивачки акт сачињава се у писаном облику и потписују га оснивачи.

Уговор о оснивању садржи одредбе о:

- фирми и седишту задруге;
- именима, занимању и адреси оснивача;
- имену лица које ће обављати послове привременог пословног органа;
- делатности задруге;
- износу средстава потребних за оснивање задруге и начину обезбеђења тих средстава;
- износу и облику удела појединог оснивача или износу средстава појединог оснивача за задругу која се оснива и послује без удела;
- одговорности задругара за обавезе задруге;
- начину и року уплате, односно уношења удела оснивача или начину и року уплате, односно уношења средстава оснивача за задругу која се оснива и послује без удела;
- начину сазивања и року у коме су оснивачи обавезни да сазову оснивачку скупштину, као и начину доношења одлука;
- другим питањима значајним за оснивање задруге.

Уговор, односно одлука о оснивању ученичке задруге садржи одредбе о фирми и седишту задруге, називу и седишту оснивача, износу средстава потребних за оснивање задруге, правима и обавезама оснивача и другим питањима значајним за оснивање ученичке задруге.

Уз регистрациону пријаву оснивања задруге прилаже се:

- доказ о идентитету оснивача (фотокопија личне карте или пасоша);
- акт о оснивању (одлука или уговор);
- записник са оснивачке скупштине;
- изјава оснивача о томе да су обезбедили улог у складу са актом о оснивању, ако та изјава није садржана у том акту;
- одлука о именовану директора задруге, ако није именован актом о оснивању;
- оверен потпис заступника.

Делатност, седиште и фирма задруге

Задруга може обављати све делатности за које је регистрована.

Задруга може да отпочне обављање делатности, да обавља делатност и да мења услове њеног обављања кад надлежни орган донесе решење да су испуњени услови у погледу техничке опремљености, заштите на раду и заштите и унапређења животне средине, као и други прописани услови.

Седиште задруге је место у коме се обавља делатност задруге. Ако се делатност задруге обавља у више места, седиште задруге одређује се задружним правилима.

Фирма је назив под којим задруга послује. Фирма садржи ознаку врсте задруге, ознаку “задруга”, ознаку назива задруге и седиште задруге.

Право и обавезу да у фирми користе ознаку “задруга” имају само задруге које су основане и које послују у складу са овим законом.

Задруга може имати и скраћену ознаку фирме, која садржи скраћену ознаку врсте задруге, ознаку “задруга” и ознаку назива.

ДЕО ЧЕТВРТИ

Промене у току пословања и затварање привредних субјеката

4.1) Шта се подразумева под реорганизацијом привредног друштва?

Под реорганизацијом привредног друштва се, у смислу Закона о привредним друштвима (“Службени гласник РС”, бр. 125/2004) подразумева статусна промена привредног друштва и промена правне форме привредног друштва.

4.1.1) Појам статусне промене

Под статусном променом привредног друштва подразумева се спајање, подела и одвајање, с тим да се у статусној промени привредног друштва могу комбиновати статусне промене спајања и поделе или статусне промене спајања и одвајања.

Ако у статусној промени учествују привредна друштва различите правне форме, на статусну промену примењују се и одредбе Закона о привредним друштвима о промени правне форме друштва чија се правна форма мења статусном променом. Важно је напоменути да привредна друштва не могу вршити статусне промене супротно закону којим се уређује заштита конкуренције.

Свако привредно друштво које учествује у статусној промени сачињава финансијски извештај (закључни рачун) према стању на дан обрачуна спајања, поделе и одвајања у складу са законом којим се уређује рачуноводство и ревизија. Пријава за регистрацију статусне промене подноси се најкасније у року од осам месеци од дана обрачуна.

Статусне промене у ликвидацији

Статусне промене могу се вршити и ако је једно или више привредних друштава, која се спајају или деле, у ликвидацији, под условом да та друштва нису почела са поделом имовине својим акционарима или члановима и да донесу одлуку о окончању поступка ликвидације.

4.1.2) Промена правне форме

Промена правне форме је прелазак из једне правне форме у другу, у складу са Законом о привредним друштвима.

Привредно друштво над којим се спроводи поступак ликвидације може променити правну форму до почетка деобе и исплате ликвидационог остатка (који преостане пошто се подмире повериоци друштва) ортацима, члановима или акционарима.

У случају доношења одлуке о промени правне форме, привредно друштво је дужно да обустави поступак ликвидације, да то региструје и објави. Дакле, промена правне форме привредног друштва региструје се и објављује. После промене правне форме привредно друштво наставља да послује као исто правно лице, али друге правне форме.

4.2.) Шта је огранак привредног друштва и како се региструје?

Сходно одредбама Закона о привредним друштвима (“Службени гласник РС”, бр. 125/04), привредно друштво (предузеће), домаће или страном, може образовати један или више огранака. Огранак је организациони део привредног друштва који нема својство правног лица- има место пословања и заступнике, а послове са трећим лицима обавља у име и за рачун привредног друштва. Огранак се региструје у складу са Законом о регистрацији привредних субјеката (“Службени гласник РС”, бр. 55/04, 61/05). Наведени Закон можете пронаћи на сајту наше агенције, www.sme.sr.gov.rs.

Према дефиницији која је наведена у Закону о спољнотрговинском пословању (“Службени гласник РС”, бр. 101/05), огранак је издвојен, правно зависан организациони део оснивача, који на територији Републике трајно обавља делатности за које је оснивач регистрован у земљи седишта. Огранак не може имати ширу пословну способност од оснивача, а мора пословати у складу са прописима Републике, те има третман домаћег лица.

Да би се регистровао огранак, потребно је:

- попунити захтев са сајта Агенције за привредне регистре, која је надлежна за регистрацију и вођење регистра привредних друштава; захтев је формулар под називом `Захтев за промену података`, где треба уписати каква се промена врши (тј. оснивање огранка);
- приложити копију регистрације матичног предузећа (извод из регистра), преведену на српски језик и оверену од стране сталног судског тумача; уколико извод из регистра не садржи податке о оснивачу, његовом седишту и лицу овлашћеном за заступање, уз извод се доставља и документација која садржи те податке;
- одлука матичног предузећа о образовању огранка (преведена на српски језик и оверена од стране сталног судског тумача);
- одлука о именовану заступника - на српском језику, оверава се у суду (уколико заступник није именован актом о образовању огранка);
- фотокопија личне карте заступника (уколико је исти држављанин Србије);
- оверени потписи заступника - “ОП” образац оверен у суду;
- доказ о бројевима рачуна преко којих привредно друштво послује;
- оверена изјава којом привредно друштво преузима одговорност за све обавезе које настану у вези са пословањем огранка (превод на српски језик, оверен од стране сталног судског тумача);
- такса за оснивање огранка или пословне јединице у износу од 3.000 динара;
- такса за издавање матичног броја у износу од 1.460 динара.

Што се такси тиче, бројеве рачуна на које је потребно извршити ове две уплате можете наћи на сајту Агенције за привредне регистре.

СТАТУС ОГРАНКА: огранак нема статус правног субјекта, али може обављати све послове у име и за рачун предузећа-улагача. У пореском смислу, огранак се сматра “сталном пословном јединицом” и обвезник пореза на добит је оснивач, као нерезидентни порески обвезник. За образовање огранка није потребан никакав основни капитал. Не ствара се посебна управа огранка, већ он има само заступника. Огранком управља директно сам оснивач.

Порески идентификациони број (ПИБ): огранак иностраног предузећа, као стална пословна јединица нерезидентног правног лица, подноси захтев за добијање ПИБ-а на обрасцу ПР-1, уз приложену потребну документацију као и код предузећа (видети на страни бр. 2).

Поједине одговоре можете потражити и код Агенције за страна улагања и промоцију извоза “СИЕПА” - www.siepa.sr.gov.yu / invest@siepa.sr.gov.yu;

Још једном, адреса сајта Агенције за привредне регистре је www.apr.sr.gov.yu.

4.3) На који начин се врши промена правне форме ортачког и командитног друштва у д.о.о.?

Ортачко друштво и командитно друштво могу одлуком свих ортака, односно свих комплементара променити правну форму у друштво с ограниченом одговорношћу и акционарско друштво.

Ортаци ортачког и командитног друштва који одговарају солидарно за обавезе друштва, остају са истом одговорношћу за обавезе које је друштво преузело до регистрације и објављивања регистрације промене правне форме, у складу са овим законом.

На дејство промене правне форме ортачког или командитног друштва у друштво с ограниченом одговорношћу или акционарско друштво сходно се примењују одредбе Закона о привредним друштвима о промени правне форме тих привредних друштава.

Промена правне форме ортачког друштва у командитно и обрнуто, поред испуњења општих услова за промену правне форме привредног друштва у складу са овим законом, пуноважна је ако сви ортаци друштва прихвате такву промену правне форме.

После промене правне форме привредно друштво наставља да послује као исто правно лице, али друге правне форме. Промена правне форме привредног друштва региструје се и објављује.

Регистрацијом промене правне настају следеће правне последице:

- друштво које учествује у поступку промене правне форме је друштво које се у одлуци о промени правне форме идентификује као друштво с ограниченом одговорношћу, а ортачко или командитно друштво престаје да постоји;
- друштво с ограниченом одговорношћу преузима сву имовину и обавезе ортачког или командитног друштва;

- судски и други поступци и потраживања против ортачког или командитног друштва настављају се против друштва с ограниченом одговорношћу, које је правни следбеник командитног друштва.

Потребно је и изабрати нове органе друштва. За оснивање друштва са ограниченом одговорношћу потребан је основни капитал у минималном износу од 500 евра у динарској противвредности по средњем курсу (најмање половина тог износа се уплаћује приликом оснивања, а друга половина у року од две године од дана регистрације).

4.4) Која је разлика између неактивног статуса и гашења привредног друштва?

Према одредбама Закона о регистрацији привредних субјеката (“Службени гласник РС”, бр. 55/2004, 61/2005), привредно друштво које две године узастопно не поднесе Регистру (Агенцији за привредне регистре) годишњи финансијски извештај, Регистратор преводи у статус неактивног субјекта и обележава га ознаком “НЕАКТИВАН”. Под називом под којим је неактивно друштво регистровано у Регистру може се регистровати други привредни субјект, дакле, назив није “резеривисан”. У периоду “мировања” привредно друштво не плаћа порез, али обавеза плаћања доприноса остаје.

Привредном субјекту се на захтев овлашћеног лица може брисати статус неактивног субјекта, под условом да:

- плати накнаду предвиђену за регистрацију оснивања и
- промени назив, у случају да је у међувремену други привредни субјект регистрован под тим називом.

По истеку рока од 12 месеци од дана превођења у статус неактивног субјекта, привредни субјект се брише из Регистра (гаси се привредни субјект).

4.5) На који начин се спроводи ликвидација привредног друштва?

У Закону о привредним друштвима (“Службени гласник РС”, бр. 125/2004) као основи престанка друштва са ограниченом одговорношћу су наведени: истек времена одређеног у оснивачком акту, одлука скупштине чланова, статусне промене које воде престанку друштва, стечај, правноснажна одлука којом се утврђује да је регистрација друштва била ништава, наступање догађаја одређеног оснивачким актом или уговором чланова друштва.

Ликвидација привредног друштва спроводи се одлуком акционара, чланова или ортака, и то:

- у случају акционарског друштва, одлуком коју доноси скупштина акционара друштва, квалификованом већином у складу са чланом 293. став 2. Закона о привредним друштвима.
- у случају друштва с ограниченом одговорношћу, одлуком коју доноси скупштина чланова друштва у складу са чланом 146. став 2. Закона о привредним друштвима;
- у случају командитног друштва, једногласном одлуком свих комплементара, ако оснивачким актом друштва није одређено одлучивање већином гласова;
- у случају ортачког друштва, једногласном одлуком свих ортака, ако оснивачким актом друштва није одређено одлучивање већином гласова;

У случају да предузеће престане са радом одлуком оснивача, односно овлашћеног лица, покреће се поступак ликвидације, под условом да друштво (предузеће) има довољно финансијских средстава за покриће својих обавеза.

Одлука о покретању поступка ликвидације региструје се и објављује, у складу са одредбама Закона о регистрацији привредних субјеката (“Службени гласник РС”, бр. 55/2004).

Даље, Закон о привредним друштвима дефинише начин обавештавања поверилаца о покретању поступка ликвидације;

Први начин је индивидуално обавештење познатим повериоцима, којима се поставља писано обавештење са копијом регистрационе пријаве о покретању поступка престанка друштва ликвидацијом. Обавештење садржи: поштанску адресу на коју се упућује пријава потраживања повериоца, рок у којем привредно друштво у ликвидацији мора примити пријаву (не може бити дужи од 120 дана од дана достављања писаног обавештења), упозорење да ће потраживање бити преклудирано ако пријава потраживања не буде поднета у одређеном року.

Други начин је објава обавештења свим повериоцима, које мора бити објављено најмање три пута у временским размацима не мањим од 15 дана, нити дужим од 30 дана.

Привредно друштво у ликвидацији не може предузимати нове послове, већ само послове везане за спровођење ликвидационог поступка (продаја имовине, плаћање поверилаца, наплата потраживања и др. послови нужни за ликвидацију друштва).

У поступку ликвидације делатност и послове привредног друштва воде лица која су имала иста овлашћења и пре ликвидације, ако друштво не изабере друго лице или лица (ликвидациони управник).

Ликвидациони управник (који, дакле, може бити и лице које је пре покретања поступка ликвидације имало иста овлашћења) саставља биланс стања најкасније 3 месеца по отварању поступка ликвидације и подноси га скупштини чланова на усвајање (уколико је вишечлано друштво). Подноси, такође, и привремени извештај о својим радњама, као и финансијски извештај. Ако ликвидациони управник утврди да имовина привредног друштва није довољна да се подмире сва потраживања поверилаца, дужан је да одмах обустави поступак ликвидације и покрене поступак стечаја.

После подмирења дугова привредног друштва, ликвидациони управник саставља извештај о спроведеној ликвидацији, завршни ликвидациони биланс и предлог о подели ликвидационог остатка друштва. Завршни ликвидациони биланс стања привредног друштва садржи приказ извора прилива и њихову употребу, списак имовине која је отуђена и приливе који су тако остварени, изјашњење да ли постоје још нека питања која треба решавати и предлог њиховог решавања, износ трошкова ликвидације (као и накнаде ликвидационом управнику).

После окончања поступка ликвидације привредног друштва и одобрења финансијског извештаја састављеног са даном завршетка ликвидације и извештаја о спровођењу ликвидације од стране скупштине чланова, ликвидациони управник без одлагања доставља ове извештаје и одговарајуће одлуке у седиште друштва и регистар, заједно са захтевом да друштво буде брисано из регистра.

Ликвидациони управник привредног друштва обавештава одговарајући порески орган о престанку друштва достављањем извештаја о ликвидацији и других извештаја и докумената у складу са Законом.

Детаљније информације могу се пронаћи код Агенције за привредне регистре, веб-адреса је www.apr.sr.gov.yu.

4.6) На који начин се може вршити промена власника радње (предузетника)?

Закон не познаје могућност промене власника радње, већ се у случају да друго лице жели обављати делатност, радња претходно мора одјавити, а потом се друго лице региструје као оснивач (предузетник). Овај поступак је неопходан зато јер предузетник обавља делатност као физичко лице, под личним именом, са неограниченом одговорношћу, а у циљу стицања добити. Дакле, уколико радња мења власника, мора се изнова регистровати јер је у питању други предузетник. Једина могућност коју Закон познаје јесте преузимање радње од стране чланова породичног домаћинства у року од 30 дана од датума смрти оснивача. Тада се уз регистрациону пријаву промене прилаже и изјава брачног друга и/или родитеља и/или деце да су сагласни да једно или више лица из круга набројаних преузме радњу.

Предузетник престаје са радом одјавом. Престанак рада по одјави не може се утврђивати ретроактивно. Након брисања предузетника из Регистра, може се приступити регистрацији нове радње (предузетника).

4.7) Како се врши привремена одјава радње?

Да би се Агенцији за привредне регистре пријавио привремени престанак рада радње (предузетника), потребно је поднети формулар захтева за промене (за привремени престанак рада радње) који се може пронаћи на сајту Агенције за привредне регистре (www.apr.sr.gov.yu), уз који се прилаже захтев за привремени престанак рада радње који власник (оснивач) сам исписује и доказ о уплати таксе у висини од 300,00 динара. У захтеву се одређује време привремене одјаве, а предузетник је дужан обавестити Регистар о привременом затварању радње најкасније даном престанка рада. Након што обавести Регистар, предузетник обавештава надлежну филијалу Пореске управе; детаљније информације у вези са привременом одјавом код Пореске управе могу се добити непосредно у надлежној филијали.

4.8) Како се региструје престанак рада радње?

Предузетник одјављује делатност, односно пријављује престанак рада Агенцији за привредне регистре, којом приликом је потребно да попуни `регистрациону пријаву за брисање предузетника`, који се може пронаћи на сајту Агенције за привредне регистре www.apr.sr.gov.yu и доказ о уплати таксе у висини од 360,00 динара. По доношењу решења о трајном престанку рада радње, односно по правноснажности истог, предузетник (оснивач) обавештава надлежну филијалу Пореске управе о престанку рада радње. Потребно је да су измирене обавезе, првенствено дуговања по основу пореза и доприноса и да је измирена ПДВ обавеза. Детаљније информације о поступку одјаве код пореских органа најбоље је потражити непосредно код надлежне филијале Пореске управе.

ДЕО ПЕТИ

Фискалне касе

5.1) Шта је фискална каса?

Дефиницију фискалне касе дата је у Закону о фискалним касама; то је уређај за регистровање података о вредности продатог добра и извршене услуге (дакле, промета), унетих у њену базу података о добрима и услугама који се на прописани начин саопштавају купцу добара, односно кориснику услуга, уз истовремено евидентирање на контролној траци фискалне касе, њихово периодично евидентирање у фискалној меморији фискалне касе и формирање и штампање фискалних докумената.

Фискална каса обавезно има програмску, оперативну и фискалну меморију.

Можемо поменути још неколико термина који су у вези са фискалним касама; фискални документи су фискални исечак, дневни извештај, периодични извештај и пресек стања, који у себи садрже фискални лого. Обавезан елемент је и фискални лого, који се састоји од четири оцила раздвојених крстом исписаних у квадрату димензија не мањих од 5 mm x 5 mm и не већих од 7 mm x 7 mm, којим се на јединствен начин означава евидентирање промета преко фискалне касе у Републици Србији.

Сви отисци фискалних докумената се бележе на контролној траци фискалне касе.

5.2) Шта представља дневни извештај?

Обвезник који евидентира промет преко фискалних каса дужан је формирати и штампати једном дневно, на крају рада дневни извештај. У дневном извештају, који је фискални документ, евидентирају се тотали промета добара и услуга из свих фискалних исечака забележених у оперативној меморији, сачињених од тренутка формирања претходног дневног извештаја. Дневни извештај садржи следеће податке: назив обвезника и назив и адресу продајног места; порески идентификациони број (ПИБ) обвезника; идентификациони број фискалног модула фискалне касе; назив извештаја; укупан број ресета свих типова; број, дан, месец, годину, сат, минут и тип ресета од сачињавања претходног дневног извештаја до сачињавања текућег дневног извештаја; укупан број промена пореских стопа; спецификацију, број, дан, месец, годину, сат и минут свих промена пореских стопа у извештајном периоду; износ пореза по пореским стопама, као и износ укупног пореза у извештајном периоду; вредност промета по пореским стопама у извештајном периоду, вредност укупног промета добара и услуга у извештајном периоду, редни број првог и последњег фискалног исечка у извештајном периоду редни број дневног извештаја; број преосталих дневних извештаја; фискални лого.

Извештајни период представља период од сачињавања претходног дневног извештаја до сачињавања текућег дневног извештаја.

5.3) Ко је у обавези да евидентира промет роба и услуга преко фискалних каса?

Сходно одредбама Закона о фискалним касама (“Службени гласник РС”, бр. 135/04), свако лице које је уписано у одговарајући регистар за промет добара на мало, односно за пружање услуга физичким лицима дужно је да врши евидентирање сваког појединачно оствареног промета преко фискалне касе. Обавеза постоји и у случају када се услуга пружа физичком лицу, а накнаду за пружене услуге сноси правно лице, односно предузетник, и то независно од начина плаћања (готовина, чек, картица и безготовинско плаћање). Међутим, обавеза се не односи на пољопривредног произвођача и власника самосталне занатске радње који на пијачним тезгама и сличним објектима продају пољопривредне производе, односно сопствене производе занатства и домаће радиности, као и на банкарске организације, осигуравајуће организације, ПТТ и јавна предузећа која накнаду за продата добра, односно пружене услуге физичким лицима наплаћују испостављањем рачуна о обрачуна потрошње преко мерних инструмената.

Осим тога, постоји Уредба о одређивању лица на која се, услед специфичности делатности које обављају, не односи обавеза евидентирања промета преко фискалне касе (“Службени гласник РС”, бр. 100/2004, 106/2004).

5.4) Које делатности су изузете од обавезе евидентирања промета преко фискалних каса?

Законом о фискалним касама (“Службени гласник РС”, бр. 135/04) одређено је да су ослобођени од обавезе да промет евидентирају преко фискалних каса пољопривредни произвођачи који продају производе на пијачним тезгама и другим сличним објектима, као и самосталне радње које на пијачним тезгама и другим сличним објектима продају сопствене производе занатства и домаће радиности. Међутим, осим њих, Уредбом о одређивању лица на која се, услед специфичности делатности које обављају, не односи обавеза евидентирања промета преко фискалне касе (“Службени гласник РС”, бр. 100/2004, 106/2004) одређене су и следеће делатности:

- 1) Све делатности у оквиру следећих грана, односно подгрупа:
 - 52610 Трговина на мало у продавницама које поштом достављају наручену робу;
 - 52710 Оправка обуће и осталих предмета од коже;
 - 60100 Железнички саобраћај;
 - 60211 Превоз путника у друмском саобраћају;
 - 60212 Превоз путника у градском саобраћају;
 - 60220 Такси превоз;
 - 60230 Остали превоз путника у друмском саобраћају;
 - 60250 Превоз робе у друмском саобраћају;
 - 61200 Саобраћај унутрашњим воденим путевима;
 - 62100 Ваздушни саобраћај, линијски;
 - 62200 Ваздушни саобраћај, ванредни (чартер);

63211 Одржавање и нега кола;
63212 Одржавање пруга;
63213 Одржавање уређаја на железници;
63300 Делатност путничких агенција и туроператора;
641 Поштанске активности и превоз и испорука поштанских пошиљки;
642 Телекомуникације;
651 Монетарне институције;
652 Остало финансијско пословање;
660 Осигурање и пензијски фондови, осим обавезног социјалног осигурања;
671 Помоћне активности у финансијском посредовању;
672 Помоћне активности за осигурање и пензијске фондове;
74111 Адвокатски послови;
74700 Чишћење објеката;
75300 Обавезно социјално осигурање;
801 Основно образовање;
802 Средње образовање;
803 Више и високо образовање;
851 Здравствена заштита становништва;
852 Ветеринарске активности;
853 Социјална заштита;
91310 Делатност верских организација;
92130 Приказивање филмова;
92310 Уметничко и књижевно стваралаштво и сценска уметност;
92320 Рад уметничких установа;
92511 Делатност библиотека;
92512 Делатност архива;
92521 Делатност музеја, галерија и збирки;
926 Спортске активности;
92710 Коцкање и клађење.

2) Поједине делатности у оквиру следећих подгрупа:

18220 Производња остале одеће - шивење по наруџбини, осим уколико се ова делатност обавља у оквиру модног салона;

52630 Остала трговина на мало изван продавница:

- продаја преко аутомата,
- продаја преко путујућих продаваца - улична продаја сладоледа, лозова, кокица и штампе
- колпортери;

52730 Оправка сатова, часовника и накита:

- оправка сатова,
- оправка часовника;

52740 Оправка на другом месту непоменута - оправка одеће;

63214 Услуге у друмском саобраћају - пратеће активности везане за рад паркиралишта или гаража и паркиралишта за бицикле;

93050 Остале услужне активности, на другом месту непоменуте - делатност чистача ципела, носача и лица за паркирање аутомобила.

Даље, у смислу одредаба наведене Уредбе, лицима којима је услед специфичности делатности које обављају, онемогућено креирање апликативног програма у складу са техничким и функционалним карактеристикама фискалне касе, сматрају се и делатности из Закона о комуналним делатностима (“Службени гласник РС”, бр. 16/97 и 42/98), осим пружања услуга на пијацама.

Осим њих, наведеним делатностима сматрају се и поједини послови из Правилника о одређивању послова који се сматрају уметничким и старим занатима, односно пословима домаће радиности (“Службени гласник РС”, број 86/02 - у даљем тексту: Правилник), и то:

1) стари занати из члана 3. ст. 2. до 4. Правилника, осим:

- каменорезачких,
- воскарско-лицидерских,
- медичарских,
- припрема појединих месних, млечних и биљних производа на традиционалан начин;

2) домаћа радиност из члана 4. став 2. Правилника.

ДЕО ШЕСТИ

Порези и доприноси

6.1) Који су обавезни доприноси?

Доприносима се обезбеђују средства за финансирање обавезног социјалног осигурања, и то:

- пензијског и инвалидског осигурања;
- здравственог осигурања;
- осигурања за случај незапослености.

Основица доприноса за запослене и за послодавце је зарада, односно плата и накнада зараде, односно плате у складу са законом који уређује радне односе, општим актом и уговором о раду, односно решењем надлежног органа. Основица доприноса за запослене и за послодавце је и премија за добровољно додатно пензијско осигурање коју послодавац плаћа за запослене – осигуранике укључене у добровољно осигурање, у складу са законом који уређује добровољно пензијско осигурање, изнад износа од 3.303 динара месечно.

6.1.1) Обрачунавање, утврђивање и плаћање доприноса

Обвезник обрачунавања и плаћања доприноса из основице и на основицу за запослене, изабрана, именована и постављена лица и лица која обављају привремене и повремене послове је послодавац.

Послодавац је дужан да доприносе обрачуна и уплати истовремено са исплатом зараде, разлике зараде или уговорене накнаде за привремене и повремене послове, по прописима који важе у моменту исплате тих примања. Ако послодавац не исплати зараду до 30. у текућем месецу за претходни месец, дужан је да најкасније до тог рока обрачуна и уплати доприносе за претходни месец на најнижу месечну основицу доприноса.

6.1.2) Плаћање доприноса када се приходи остварују по више различитих основа

Одредбама члана 12. Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање прописано је да, када осигураник остварује приходе по више различитих основа (радни однос, самостална делатност, уговори и др.), допринос за обавезно пензијско и инвалидско осигурање обрачунава се и плаћа по свим тим основима до износа највише годишње основице доприноса.

Изузетно од ових одредаба, обавеза обрачунавања и плаћања доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање по основу запослења, односно по основу самосталне делатности искључује обавезу плаћања доприноса по основу пољопривредне делатности.

Највишу годишњу основицу доприноса чини петоструки износ просечне годишње зараде у Републици исплаћене у години за коју се обрачунавају и плаћају доприноси. Номинални износ највише годишње основице објављује министар надлежан за послове финансија.

Најнижу месечну основицу доприноса чини износ од 35% просечне месечне зараде у Републици исплаћене у претходном кварталу за који су објављени подаци републичког органа надлежног за послове статистике, ако законом није друкчије одређено.

Месечна основица доприноса не може бити нижа од најниже месечне основице доприноса.

6.1.3) Стопе доприноса

- за обавезно пензијско и инвалидско осигурање – 22 %
- за обавезно здравствено осигурање – 12,3 %
- за осигурање за случај незапослености – 1,5 %

Када се доприноси плаћају истовремено из основице и на основицу, обрачун доприноса се врши по стопама:

- за обавезно пензијско и инвалидско осигурање – 11 %
- за обавезно здравствено осигурање – 6,15 %
- за осигурање за случај незапослености – 0,75 %

Мировање обавеза плаћања доприноса – за време мировања радног односа које је запосленом одобрено у складу са законом који уређује радне односе, мирује обавеза плаћања доприноса, осим ако законом није друкчије одређено.

Предузетнику који привремено одјави обављање делатности, у складу са законом, за тај период мирује обавеза плаћања доприноса, осим ако поднесе захтев Пореској управи за плаћање доприноса у том периоду.

Предузетник може поднети захтев надлежној организационој јединици Пореске управе у року од 30 дана од дана привремене одјаве обављања делатности.

Контрола обрачунавања и плаћања доприноса – контролу обрачунавања и плаћања доприноса врши Пореска управа, у складу са прописима који уређују порески поступак и пореску администрацију.

6.2) Оснивачи ортакчког друштва су лице које је у пензији и лице које је у радном односу. Ко од оснивача плаћа доприносе за обавезно социјално осигурање?

У овом случају оба лица су у обавези да плаћају доприносе за обавезно социјално осигурање. Наиме, у Закону о доприносима за обавезно социјално осигурање (“Службени гласник РС”, бр. 84/04, 61/05, 62/06, 7/08) прописано је да, када осигураник остварује приходе по више различитих основа (радни однос, самостална делатност, уговори и др.), допринос за обавезно пензијско и инвалидско осигурање обрачунава се и плаћа по свим тим основима, до износа највише годишње основице доприноса. Највишу годишњу основицу доприноса чини петоструки износ просечне годишње зараде у Републици, исплаћене у години за коју се обрачунавају и плаћају доприноси.

6.3) Шта је порез на добит предузећа и на који начин се обрачунава и плаћа?

Порески обвезници пореза на добит предузећа су сви облици предузећа (привредних друштава), као и задруге које остварују приходе продајом производа на тржишту или вршењем услуга уз накнаду (Закон о порезу на добит предузећа, “Службени гласник РС”, бр. 25/01, 80/02, 43/03, 84/04). Порески обвезник је, у складу са наведеним Законом, и друго правно лице ако остварује приходе продајом производа на тржишту или вршењем услуга уз накнаду.

6.3.1) Подношење пореске пријаве

Порески обвезник дужан је да надлежном пореском органу поднесе пореску пријаву у којој је обрачунат порез и порески биланс за период за који се утврђује порез.

Уз пореску пријаву и порески биланс, обвезник је дужан да надлежном пореском органу достави и биланс успеха, биланс стања, извештај о новчаним токовима, извештај о променама на капиталу, као и другу документацију прописану законом.

Пореска пријава подноси се надлежном пореском органу у року од 10 дана од дана истека рока прописаног за подношење финансијских извештаја.

Обвезник пореза који у току године отпочне са обављањем делатности дужан је да поднесе пореску пријаву у року од 15 дана од дана уписа у регистар надлежног органа. У пореској пријави обвезник даје процену прихода, расхода и добити за ту годину.

Опорезива добит

Основица пореза на добит предузећа је опорезива добит. Опорезива добит утврђује се у пореском билансу усклађивањем добити обвезника исказане у билансу успеха, који је сачињен у складу са међународним рачуноводственим стандардима и прописима којима се уређује рачуноводство, на начин утврђен Законом о порезу на добит предузећа.

Стопа пореза на добит предузећа износи 10%.

Порески период за који се обрачунава порез на добит предузећа је пословна година. Пословна година је календарска година, осим у случају престанка или отпочињања обављања делатности у току године, укључујући и статусне промене.

Обрачунавање и плаћање пореза

Порески обвезник је дужан да у пореској пријави обрачуна порез на добит за порески период за који се пријава подноси.

Ако је обвезник пореза у виду аконтације платио мање пореза него што је био дужан да плати по обавези обрачунатој у пореској пријави, дужан је да разлику уплати најкасније до подношења пореске пријаве.

Уз пореску пријаву порески обвезник је дужан да поднесе доказ о уплати разлике пореза.

Ако је обвезник пореза у виду аконтације платио више пореза него што је био дужан да плати по обавези обрачунатој у пореској пријави, више плаћени порез урачунава се као аконтација за наредни период или се обвезнику враћа на његов захтев.

Порески обвезник током године порез на добит плаћа у виду месечних аконтација, чију висину утврђује на основу пореске пријаве за претходну годину у којој исказује и податке од значаја за утврђивање висине аконтације у текућој години. Месечна аконтација пореза на добит плаћа се до 15-ог у месецу за претходни месец. Плаћање месечних аконтација у складу са пореском пријавом врши се од првог дана наредног месеца у односу на месец у коме је пријава поднета. До почетка плаћања месечне аконтације, обвезник у текућој години плаћа месечну аконтацију у висини која одговара месечној аконтацији из последњег месеца претходног пореског периода. На износ месечних аконтација које нису плаћене у наведеном року, порески обвезник дужан је да обрачуна и плати камату у складу са законом којим се уређује порески поступак и пореска администрација.

6.4) Постоји ли могућност ослобађања од плаћања пореза у првој години рада?

Током првих година рада, привредни субјект се још увек прилагођава тржишним приликама и не очекује се његово пословање уз остваривање добити - евентуална ослобођења не би имала сврхе. Уколико се, пак, ради о високопрофитабилној делатности која и током прве године рада остварује добит, не постоји разлог за пореско ослобођење

6.5) Да ли је стопа пореза на зараде различита од места до места?

Стопа пореза на зараде је јединствена за читаву Србију и износи 12% (Закон о порезу на доходак грађана; “Службени гласник РС”, бр. 24/2001...65/2006,10/07, 7/08).

6.6) Шта се сматра капиталним добитком?

Закон о порезу на добит предузећа (“Службени гласник РС”, бр. 25/2001, 80/2002, 43/2003, 84/2004)

Капиталним добитком, у складу са одредбама Закона о порезу на добит предузећа, сматра се приход који обвезник оствари продајом, односно другим преносом уз накнаду (продаја):

- непокретности;
- права индустријске својине;
- удела у имовини правних лица и акција и осталих хартија од вредности, осим обвезница издатих у складу са прописима којима се уређује измирење обавезе Републике по основу зајма за привредни развој и девизне штедње грађана, државних записа Републике и записа Народне банке Србије.

Капитални добитак представља разлику између продајне цене имовине и њене набавне цене, усклађене према одредбама поменутог Закона.

Ако је разлика негативна, у питању је капитални губитак.

За сврху одређивања капиталног добитка, у смислу Закона о порезу на добит предузећа, продајном ценом се сматра уговорена цена, односно тржишна цена коју утврђује надлежни порески орган (ако оцени да је уговорена цена нижа од тржишне). Као уговорена, односно тржишна цена, узима се цена без пореза на пренос апсолутних права. Ако се преноси право путем размене за друго право, продајном ценом се сматра тржишна

цена права које се добија у накнаду. За сврху одређивања капиталног добитка, набавна цена јесте цена по којој је обвезник стекао имовину, умањена по основу амортизације.

Закон о порезу на добит предузећа предвиђа могућност да се капитални губитак остварен при продаји једног права из имовине може пребити са капиталним добитком оствареним при продаји другог права из имовине у истој години. Уколико се и после оваквог пребијања исказа капитални губитак, допуштено је његово пребијање на рачун будућих капиталних добитака у наредних десет година.

6.7) Који је порески третман пословних губитака?

Губици остварени из пословних, финансијских и непословних трансакција, утврђени у пореском билансу (овде нису укључени они из којих произлазе капитални добици и губици утврђени у складу са Законом о порезу на добит предузећа), могу се пренети на рачун добити утврђене у годишњем пореском билансу из будућих обрачунских периода, али не дуже од десет година. Коришћење ове пореске погодности не престаје у случају статусних промена по основу спајања и припајања. Такође, могуће је користити у случајевима организовања друштвеног предузећа у акционарско друштво или друштво са ограниченом одговорношћу. Међутим, у случају поделе, ова погодност сразмерно се дели и о томе се обавештава надлежни порески орган.

6.8) Када се обрачунава и плаћа порез на приходе од самосталне делатности?

Предузетници (власници радњи) плаћају порез на приходе од самосталне делатности (Закон о порезу на доходак грађана, “Службени гласник Републике Србије”, бр. 24/01, 80/02, 135/04, 62/2006, 65/2006, 10/07, 7/08).

Порески обвезник

Обвезник пореза на приходе од самосталне делатности је физичко лице које остварује приходе обављањем делатности из члана 31. Закона о порезу на доходак грађана, као и физичко лице које остварује приходе од пољопривреде и шумарства ако је по том основу обвезник пореза на додату вредност у складу са законом којим се уређује порез на додату вредност (у даљем тексту: предузетник).

Приходом од самосталне делатности сматра се приход остварен од привредних делатности, пружањем професионалних и других интелектуалних услуга, као и приход од других делатности, уколико се на тај приход по Закону о порезу на доходак грађана порез не плаћа по другом основу.

Приходом од самосталне делатности сматра се и приход остварен трајним или сезонским искоришћавањем земљишта у непољопривредне сврхе (вађење песка, шљунка и камења, производња креча, цигле, црепа, ћумура и сл.), инкубаторском производњом живине и другим сличним делатностима, независно од тога да ли су као самосталне делатности регистроване код надлежног органа (члан 31. Закона о порезу на доходак грађана).

Пореска основица

Опорезиви приход од самосталне делатности је опорезива добит, ако Законом о порезу на доходак грађана није друкчије одређено. Опорезива добит утврђује се у пореском билансу усклађивањем добити исказане у билансу успеха, сачињеном у складу са међународним рачуноводственим стандардима и прописима којима се уређује рачуноводство ако предузетник води двојно књиговодство, односно у складу са прописом из члана 49. Закона о порезу на доходак грађана, ако предузетник води просто књиговодство.

Предузетнику - оснивачу ортачке радње, опорезива добит се утврђује у сразмери са његовим учешћем у добити, према акту о оснивању ортачке радње.

Амортизација сталних средстава признаје се предузетницима као расход у износу и на начин утврђен за правна лица законом којим се уређује порез на добит предузећа и подзаконским актом донетим на основу тог закона.

Стопа пореза на приходе од самосталне делатности износи 10%.

6.9) У којим случајевима се одређује паушално опорезивање?

Предузетник који с обзиром на околности није у стању да води пословне књиге, осим пословне књиге о оствареном промету, или коме њихово вођење отежава обављање делатности, има право да поднесе захтев да порез на приходе од самосталне делатности плаћа на паушално утврђен приход.

Право на паушално опорезивање не може се признати предузетнику:

- оснивачу ортачке радње;
- који обавља делатност из области: трговине на велико и трговине на мало, осим одржавања и оправке моторних возила, хотела и ресторана, финансијског посредовања и активности у вези с некретнинама;
- у чију делатност улажу и друга лица;
- чији је укупан промет у години која претходи години за коју се утврђује порез, односно чији је планирани промет када почиње обављање делатности - већи од 3.000.000 динара (од 01.01.2007.г.);
- који је обвезник пореза на додатну вредност, односно који се определи за плаћање пореза на додатну вредност у складу са законом којим се уређује порез на додатну вредност.

Изузетно, предузетнику који трговинску или у гоститељску делатност обавља у киоску, приколици или сличном монтажном или покретном објекту може се, на његов захтев, одобрити да порез плаћа на паушално утврђен приход.

Захтев за паушално опорезивање може се поднети надлежном пореском органу до 30. новембра текуће године за наредну годину, односно у року од 15 дана од дана уписа у регистар надлежног органа.

Надлежни порески орган дужан је да по захтеву предузетника донесе решење у року од 30 дана од дана подношења захтева. Ако надлежни порески орган не реши по захтеву у наведеном року, сматра се да је захтев за паушално опорезивање прихваћен.

Предузетник коме је утврђено право на паушално опорезивање, овај начин опорезивања користи док се не утврди да су престали разлози за паушално опорезивање, односно да измењени услови искључују право на паушално опорезивање. У том случају, надлежни порески орган ће решењем наложити предузетнику вођење пословних књига од половине текуће године или од почетка наредне године.

Предузетник коме престаје право на паушално опорезивање јер је постао обвезник пореза на додату вредност, дужан је да води пословне књиге најкасније од дана када постане обвезник пореза на додату вредност у складу са законом којим се уређује порез на додату вредност, без утврђивања обавезе вођења пословних књига решењем надлежног пореског органа.

6.9.1) Које пословне књиге је дужан да води “паушалац”?

Предузетници којима је одређено плаћање пореза и доприноса на паушалан начин воде такозвано просто, а не двојно књиговодство. Оно подразумева вођење неке од следећих књига (у зависности од врсте делатности које обављају):

“КЕПУ” књига - књига евиденције набавке и излаза робе;

“К.П.О” књига - књига оствареног промета; у овој књизи се евидентирају само приходи;

“Књига прихода и расхода”- допуна “К.П.О.” књиге јер се евидентирају и расходи;

Калкулација продајне цене и трговачка књига (збир свих калкулација) - обе се морају налазити на месту где се обавља промет.

6.9.2) Да ли је за “паушалце” лимитиран укупан промет преко пословног рачуна?

Укупан промет на рачуну предузетника није једини услов који би требало испунити да би надлежни орган донео решење о паушалном плаћању пореза. Наиме, решење о паушалном плаћању пореза предузетнику не може се донети предузетнику:

- који је оснивач ортачке радње (значи, ортачка радња не може бити опорезована на паушалан начин);
- који обавља делатности из области трговине на велико и мало (осим одржавања и оправке моторних возила, хотела и ресторана, финансијског посредовања и активности у вези с некретнинама);
- у чију делатност улажу и друга лица;
- чији је укупан промет у години која претходи години за коју се утврђује порез, односно чији је планирани промет када почиње обављање делатности већи од 3.000.000 милиона динара;
- који је обвезник пореза на додату вредност, односно који се определи за плаћање пореза на додату вредност у складу са законом којим се уређује порез на додату вредност.

Практично, то значи да, уколико остварени промет предузетника који је опорезован на паушалан начин буде већи од 3.000.000 динара, наставља да обавља делатност (не блокира му се рачун), само што више не испуњава услове за паушално опорезивање и прелази на вођење књига у складу са прописима о двојном књиговодству.

6.9.3) Да ли “паушалац” обавезно мора да има пословни простор?

Доношење решења о паушалном плаћању пореза није условљено тиме да предузетник има одређени пословни простор. Постоје други критеријуми које предузетник треба да испуни да би порески орган донео решење о паушалном плаћању пореза-наведено је регулисано Законом о порезу на доходак грађана (видети под питањем број 57.) и Уредбом о ближим условима, критеријумима и елементима за паушално опорезивање обвезника пореза на приходе од самосталне делатности (“Службени гласник РС”, бр. 65/2001, 45/2002, 47/2002, 91/2002, 23/2003, 16/2004, 76/2004, 31/2005).

6.10) Да ли чланови породице предузетника могу користити права из здравственог осигурања?

На основу Закона о здравственом осигурању (“Службени гласник РС”, бр. 107/2005, 109/2005, 106/06), права из обавезног здравственог осигурања обезбеђена су и члановима породице осигураника (у овом случају предузетника). Члановима породице у смислу наведеног Закона, сматрају се чланови уже породице (супружник или ванбрачни партнер, деца, усвојеници, пасторчад и деца узета на издржавање), као и чланови шире породице (родитељи, очух, маћеха, усвојитељ, деда, баба, унучад, браћа и сестре, које осигураник издржава, у смислу прописа о породичној заштити, као и прописа о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана). Што се деце осигураника тиче, она имају права из обавезног здравственог осигурања до навршене 18. године живота, односно за студенте до краја прописаног школовања, а најкасније до навршених 26 година живота. Родитељи, очух и маћеха, као и усвојитељ, које осигураник издржава у смислу прописа о породици, могу користити права из здравственог осигурања ако су навршили 65 година живота, или ако су млађи али су неспособни за привређивање. Неспособност мора да одговара потпуном губитку радне способности у смислу прописа о пензијском и инвалидском осигурању.

6.11) Како се обрачунава и плаћа ПДВ код пољопривредног газдинства?

Шта се сматра пољопривредним газдинством и који су услови за регистрацију, као и процедура регистравања, детаљније су објашњени у питању број 35.

У вези са порезом на додату вредност, купац производа пољопривредног газдинства биће у обавези да плати ПДВ и ако газдинство није у систему ПДВ-а, али не по општој стопи од 18%, већ у износу од 5%. Уколико ни купац није у систему ПДВ-а, неће бити у обавези да плати порез на додату вредност.

Ако, на пример, пољопривредно газдинство купи сточну храну, разликују се две ситуације;

Уколико је продавац од којег се купује сточна храна у систему ПДВ-а, пољопривредно газдинство ће бити у обавези да плати цео износ заједно са обрачунатим порезом од 18%, али нема право обрачуна и исказивања ПДВ-а у својим фактурама, ако није у систему ПДВ-а. То практично значи да неће моћи да “врати” тај износ пореза који је за пољопривредно газдинство био додатни трошак приликом набавке сточне хране.

Други случај је када продавац од кога се набавља сточна храна није у систему ПДВ-а; тада пољопривредно газдинство неће бити у обавези да сноси трошкове пореза на додату вредност приликом куповине робе, односно, у својим фактурама не сме истаћи ПДВ и пољопривредно газдинство плаћа само износ цене производа.

ДЕО СЕДМИ

Порез на додату вредност (ПДВ)

7.1) Шта је порез на додату вредност (ПДВ)?

ПДВ је општи порез на потрошњу који се обрачунава и плаћа на испоруку добара и пружање услуга, у свим фазама производње и промета добара и услуга, као и на увоз добара, осим ако Законом о порезу на додату вредност (“Службени гласник РС”, бр. 84/2004, 86/2004, 61/2005, 61/07) није друкчије прописано. Порез на промет замењен је од 01.01.2005. године Порезом на додату вредност.

Порески обвезник је лице које самостално обавља промет добара и услуга, у оквиру обављања делатности.

Делатност је трајна активност произвођача, трговца или пружаоца услуга у циљу остваривања прихода, укључујући и делатности експлоатације природних богатстава, пољопривреде, шумарства и самосталних занимања.

Сматра се да обвезник обавља делатност и када је врши у оквиру пословне јединице.

Обвезник је лице у чије име и за чији рачун се врши испорука добара или пружање услуга.

Обвезник је лице које врши испоруку добара, односно пружање услуга у своје име, а за рачун другог лица.

Настанак пореске обавезе

Пореска обавеза настаје даном када се најраније изврши једна од следећих радњи:

- промет добара и услуга;
- наплата ако је накнада или део накнаде наплаћен пре промета добара и услуга;
- настанак обавезе плаћања царинског дуга, код увоза добара, а ако те обавеза нема, даном у којем би настала обавеза плаћања тог дуга.

Пореска основица код промета добара и услуга

Пореска основица код промета добара и услуга јесте износ накнаде (у новцу, стварима или услугама) коју обвезник прима или треба да прими за испоручена добра или пружене услуге, укључујући субвенције које су непосредно повезане са ценом тих добара или услуга, у коју није укључен ПДВ, ако Законом о порезу на додату вредност није друкчије прописано.

У основицу се урачунавају и:

- акцизе, царина и друге увозне дажбине, као и остали јавни приходи, осим ПДВ;
- сви споредни трошкови које обвезник зарачунава примаоцу добара и услуга.

Основица не садржи:

- попусте и друга умањења цене, који се примаоцу добара или услуга одобравају у моменту вршења промета добара или услуга;

- износе које обвезник наплаћује у име и за рачун другог, ако тај износ преноси лицу у чије име и за чији рачун је извршио наплату.

Ако накнада или део накнаде није изражен у новцу, већ у облику промета добара и услуга, основицом се сматра тржишна вредност тих добара и услуга на дан њихове испоруке у коју није укључен ПДВ.

Општа стопа ПДВ за опорезиви промет добара и услуга или увоз добара износи 18%.

Обвезник пореза на додату вредност је дужан да:

- поднесе пријаву за ПДВ (евиденциона пријава);
- издаје рачуне о извршеном промету добара и услуга;
- води евиденцију у складу са овим законом;
- обрачунава и плаћа ПДВ и подноси пореске пријаве.

Евидентирање и брисање из евиденције обвезника ПДВ

Обвезник који је у претходних 12 месеци остварио укупан промет већи од 4.000.000 динара дужан је да, најкасније до истека првог рока за предају периодичне пореске пријаве, поднесе евиденциону пријаву надлежном пореском органу.

Евиденциону пријаву подноси и обвезник који при отпочињању обављања делатности процени да ће у наредних 12 месеци остварити укупан промет већи од 4.000.000 динара.

Надлежни порески орган обвезнику издаје потврду о извршеном евидентирању за ПДВ.

Обвезник је дужан да писаним путем обавести надлежни порески орган о изменама података од значаја за обрачунавање и плаћање ПДВ из евиденционе пријаве, најкасније у року од 15 дана од дана настанка измене.

Обвезник је дужан да наведе порески идентификациони број (ПИБ) у свим документима у складу са Законом о порезу на додату вредност.

Издавање рачуна

Обвезник је дужан да изда рачун или други документ који служи као рачун за сваки промет добара и услуга другим обвезницима.

Обавеза издавања рачуна постоји и ако обвезник наплати накнаду или део накнаде пре него што је извршен промет добара и услуга (авансно плаћање), с тим што се у коначном рачуну одбијају авансна плаћања у којима је садржан ПДВ.

7.2) Који је порески период код ПДВ-а и на који начин се подноси пореска пријава код ПДВ-а?

Законом о порезу на додату вредност предвиђено је неколико критеријума на основу којих се обрачунава и плаћа ПДВ. Уколико је обвезник у претходних 12 месеци остварио укупан промет већи од 20.000.000 динара

или процењује да ће у наредних 12 месеци остварити укупан промет већи од 20.000.000 динара, порески период за који се обрачунава ПДВ, предаје пореска пријава и плаћа ПДВ је календарски месец.

Порески период за који се обрачунава ПДВ, предаје пореска пријава и плаћа ПДВ је календарско тромесечје за обвезника који је у претходних 12 месеци остварио укупан промет мањи од 20.000.000 динара или процењује да ће у наредних 12 месеци остварити укупан промет мањи од 20.000.000 динара.

Захтев за промену пореског периода у календарски месец, порески обвезник може поднети надлежном пореском органу најкасније до 15. јануара текуће календарске године. Одобрени порески период траје најмање 12 месеци.

За обвезнике који први пут започну обављање делатности у текућој календарској години, за текућу и наредну календарску годину порески период је календарски месец.

Обвезник подноси пореску пријаву надлежном пореском органу на прописаном обрасцу, у року од 10 дана по истеку пореског периода, независно од тога да ли у пореском периоду има обавезу плаћања ПДВ.

7.3) Који су производи и услуге опорезовани стопом од 8%?

По посебној пореској стопи од 8% опорезује се промет добара и услуга или увоз следећих добара: хлеба и других пекарских производа, млека и млечних производа, брашна, шећера, јестивог уља од сунцокрета, кукуруза, уљане репице, соје и маслине, јестиве масноће животињског и биљног порекла и меда; воде за пиће, осим флаширане; свежег, расхлађеног и смрзнутог воћа, поврћа, меса, рибе и јаја; житарица, сунцокрета, соје, шећерне репе и уљане репице; лекова, укључујући и лекове за употребу у ветерини; ортотичких и протетичких средстава, као и медицинских средстава - производа који се хирушки уграђују у организам; материјала за дијализу; ђубрива, средстава за заштиту биља, семена за репродукцију, садног материјала, компоста са мицелијумом, комплетне крмне смеше за исхрану стоке и живе стоке; уџбеника и наставних средстава; дневних новина; монографских и серијских публикација; огревног дрвета; услуга смештаја у хотелима, мотелима, одмаралиштима, домовима и камповима; комуналних услуга; услуга које се наплаћују путем улазница за биоскопске и позоришне представе, сајмове, циркусе, забавне паркове, концерте (музичке догађаје), изложбе, спортске догађаје, музеје и галерије, ботаничке баште и зоолошке вртове, ако промет ових услуга није ослобођен ПДВ; природног гаса; први пренос права располагања на стамбеним објектима, као и власничким уделитема на тим објектима.

Ако стицалац права располагања или власничког удела на стамбеном објекту, пре истека рока од пет година од дана стицања права располагања или власничког удела, промени намену стамбеног објекта, дужан је да плати разлику ПДВ између опште и посебне стопе ПДВ.

7.4) Шта је претходни порез и како се обрачунава и плаћа?

Претходни порез је износ ПДВ обрачунат у претходној фази промета добара и услуга, односно плаћен при увозу добара, а који обвезник може да одбије од ПДВ који дугује.

Услови за одбитак претходног пореза

Право на одбитак претходног пореза обвезник може да оствари ако добра набављена у Републици или из увоза (укључујући и набавку опреме, као и објеката за вршење делатности и економски дељивих целина у оквиру тих објеката), односно примљене услуге, користи или ће их користити за промет добара и услуга:

- који је опорезив ПДВ;
- за који у складу са чланом 24. Закона о порезу на додату вредност постоји ослобођење од плаћања ПДВ ПДВ се не плаћа на:
 - превозне и остале услуге, које су повезане са увозом добара;
 - промет добара која обвезник или треће лице, по његовом налогу, шаље или отпрема у иностранство;
 - промет добара која инострани прималац или треће лице, по његовом налогу, шаље или отпрема у иностранство;
 - промет добара која инострани прималац отпрема у пртљагу који носи са собом у иностранство, ако:
 - се добра отпремају пре истека три календарска месеца по испоруци тих добара;
 - је укупна вредност испоручених добара већа од 150 ЕУР, у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије, укључујући ПДВ;
 - унос добара у слободну зону за која би обвезник - стицалац добара имао право на одбитак претходног пореза када би та добра набављао за потребе обављања делатности ван слободне зоне;
 - пружање превозних и других услуга корисницима слободних зона које су непосредно повезане са уносом добара у слободну зону из тачке 5), а за које би обвезник - прималац услуге имао право на одбитак претходног пореза када би те услуге користио за потребе обављања делатности ван слободне зоне;
 - отпремање добара у слободне царинске продавнице отворене на ваздухопловним пристаништима отвореним за међународни саобраћај на којима је организована пасошка и царинска контрола ради продаје путницима у складу са царинским прописима (у даљем тексту: слободне царинске продавнице), као и на испоруку добара из слободних царинских продавница;
 - услуге радова на покретним добрима набављеним од стране иностраног примаоца услуге у Републици, или која су увезена ради оплемењивања, оправке или уградње, а која после оплемењивања, оправке или уградње, испоручилац услуге, инострани прималац или треће лице, по њиховом налогу, превози или отпрема у иностранство;
 - превозне и остале услуге које су у непосредној вези са извозом, транзитом или привременим увозом добара, осим услуга које су ослобођене од ПДВ без права на порески одбитак у складу са овим законом;
 - услуге међународног превоза лица у ваздушном саобраћају, с тим што за нерезидентно ваздухопловно предузеће пореско ослобођење важи само у случају узајамности;
 - испоруке летилица, сервисирање, поправке, одржавање, чартерисање и изнајмљивање летилица, које се претежно користе уз накнаду у међународном ваздушном саобраћају, као и испоруке, изнајмљивање, поправке и одржавање добара намењених опремању тих летилица;
 - промет добара и услуга намењених непосредним потребама летилица из тачке 10;

- услуге међународног превоза лица бродовима у речном саобраћају, с тим што за нерезидентно предузеће које врши међународни превоз лица бродовима у речном саобраћају, пореско ослобођење важи само у случају узајамности;
- испоруке бродова, сервисирање, поправке, одржавање и изнајмљивање бродова, који се претежно користе уз накнаду у међународном речном саобраћају, као и испоруке, изнајмљивање, поправке и одржавање добара намењених опремању тих бродова;
- промет добара и услуга намењених непосредним потребама бродова из тачке 13);
- испоруке злата Народној банци Србије;
- добра и услуге намењене за:
- службене потребе дипломатских и конзуларних представништава;
- службене потребе међународних организација, ако је то предвиђено међународним уговором;
- личне потребе страног особља дипломатских и конзуларних представништава, укључујући и чланове њихових породица;
- личне потребе страног особља међународних организација, укључујући чланове њихових породица, ако је то предвиђено међународним уговором;
- промет добара и услуга који се врши у складу са уговорима о донацији закљученим са Републиком, а тим уговором је предвиђено да се из добијених новчаних средстава неће плаћати трошкови пореза;
- промет добара и услуга који се врши у складу са уговорима о кредиту, односно зајму, закљученим између Републике и међународне финансијске организације, односно друге државе, као и између треће стране и међународне финансијске организације, односно друге државе у којем се Република Србија појављује као гарант, односно контрагарант, ако је тим уговорима предвиђено да се из добијених новчаних средстава неће плаћати трошкови пореза;
- промет добара и услуга који се врши на основу међународних уговора, ако је тим уговорима предвиђено пореско ослобођење, осим међународних уговора из тач. 16а) и 16б);
- услуге посредовања које се односе на промет добара и услуга из тач. 1) - 16);
- који је извршен у иностранству, ако би за тај промет постојало право на одбитак претходног пореза да је извршен у Републици.
Право на одбитак претходног пореза обвезник може да оствари ако поседује:
- рачун издат од стране другог обвезника у промету о износу претходног пореза, у складу са овим законом;
- документ о извршеном увозу добара, у којем је исказан претходни порез, односно којим се потврђује да је прималац или увозник тако исказани ПДВ платио приликом увоза.
У пореском периоду у којем су испуњени поменути услови, обвезник може да одбије претходни порез од дугованог ПДВ, и то:
- обрачунати и исказани ПДВ за промет добара и услуга, који је или ће му бити извршен од стране другог обвезника у промету;

- ПДВ који је плаћен приликом увоза добара.
Изузимање од одбитка претходног пореза
Обвезник нема право на одбитак претходног пореза по основу:
- набавке, производње и увоза путничких аутомобила, мотоцикала, пловних објеката и ваздухоплова, резервних делова, горива и потрошног материјала за њихове потребе, као и изнајмљивања, одржавања, поправки и других услуга, које су повезане са коришћењем ових превозних средстава;
- издатака за репрезентацију обвезника;
- набавке или увоза тепиха, електричних апарата за домаћинство, телевизијских и радио пријемника, уметничких дела ликовне и примењене уметности и других украсних предмета, који се користе за опремање административних просторија.

Изузетно од ових случајева, обвезник има право на одбитак претходног пореза ако превозна средства и друга добра користи искључиво за обављање делатности:

- промета и изнајмљивања наведених превозних средстава и других добара;
- превоза лица и добара или обуку возача за управљање наведеним превозним средствима.

Пример: Узећемо за пример дистрибуцију техничке опреме. У овом случају постоје два учесника; предузетник који се бави дистрибуцијом техничке опреме набавља од велепродавца компјутер по цени од 30.000 динара, уз обрачун 8% улазног ПДВ 2.400 динара (у овом случају се опорезује по посебној стопи од 8%), што укупно износи 32.400 динара које је предузетник платио добављачу (велепродавцу).

Са друге стране, када предузетник продаје (дистрибуира као малопродавац) тај исти компјутер, по цени у коју је урачуната маржа, те у том случају износи, на пример, 32.000 динара, на тај износ се обрачунава (излазни) ПДВ од 2.560 динара, што укупно износи 34.560 динара.

Када одбијемо претходни порез (улазни) од излазног, 2.560 динара умањено за 2.400 динара, добијемо износ који је предузетник дужан да плати на име ПДВ-а, а по одбитку претходног пореза, што износи 160 динара.

7.5.) Када се може тражити повраћај пореза?

Повраћај пореза у случају ПДВ обавезе предвиђен је и регулисан чланом 52. Закона о порезу на додату вредност ("Службени гласник РС", бр. 86/2004, 86/2004, 61/2005, 61/07). У поменутом члану стоји да, ако је износ претходног пореза већи од износа пореске обавезе, обвезник има право на повраћај разлике. У случају да се обвезник не определи за повраћај, разлика се признаје као порески кредит.

Порески обвезник може да тражи повраћај неискоришћеног износа пореског кредита подношењем захтева, најраније истеком рока за подношење пореске пријаве за текући порески период.

Повраћај се врши најкасније у року од 45 дана, односно у року од 15 дана за обвезнике који претежно врше промет добара у иностранство, по истеку рока за предају пореске пријаве, односно од дана подношења захтева за повраћај пореза.

Влада Републике Србије прописује критеријуме на основу којих се утврђује шта се, у смислу Закона о порезу на додату вредност, сматра претежним прометом добара у иностранство.

ДЕО ОСМИ

Порески идентификациони број (ПИБ)

8.1) Шта је ПИБ?

На основу одредаба Закона о пореском поступку и пореској администрацији (“Службени гласник РС”, бр. 80/02...61/07), порески идентификациони број (ПИБ) Пореска управа додељује физичким лицима, предузетницима, правним лицима и сталним пословним јединицама нерезидентног правног лица у циљу идентификације пореских обвезника.

ПИБ је јединствени и једини број физичког лица, предузетника и правног лица за све јавне приходе и задржава се до престанка статуса пореског обвезника.

ПИБ се користи у пореском поступку и обавезно се уноси у:

- акт који порески обвезник подноси Пореској управи, организацијама обавезног социјалног осигурања, другим државним органима и организацијама и органима територијалне аутономије и локалне самоуправе;
- акт који Пореска управа доставља пореском обвезнику;
- документ којим порески обвезник плаћа порез и споредна пореска давања;
- налог којим се банци налаже плаћање пореза и споредних пореских давања;
- акт који порески обвезник подноси органима и организацијама надлежним за вођење регистра и рачуна, у смислу чл. 29. и 30. Закона о пореском поступку и пореској администрацији.

Ако порески обвезник не пријави све касније измене података у пријави за регистрацију, односно не поднесе документацију и пружи информације које захтева Пореска управа у року од пет дана од дана настанка измене података, односно од дана пријема захтева за достављање документације и информација, Пореска управа решењем одузима пореском обвезнику додељени ПИБ до испуњења обавезе (пријављивање каснијих измена података у пријави, уз достављање документације). Примерак решења доставља банци и организацији надлежној за принудну наплату из новчаних средстава на рачуну обвезника.

Регистрација пореских обвезника врши се код Пореске управе.

ПИБ су дужни да имају:

- резидентно правно лице;
- државни орган и организација, орган и организација територијалне аутономије или локалне самоуправе, без својства правног лица;
- резидентни предузетник;
- резидентно физичко лице (осим резидентног предузетника) које остварује приходе или поседује имовину који подлежу опорезивању;
- стална пословна јединица нерезидентног правног лица (под сталном пословном јединицом сматра

се стална пословна јединица нерезидентног правног лица дефинисана одредбама закона који уређује порез на добит предузећа);

- нерезидентно правно лице које одређује пуномоћника (у складу са одредбом члана 14. став 2. Закона о пореском поступку и пореској администрацији);
- нерезидентно физичко лице које одређује пуномоћника (у складу са одредбом члана 14. став 2. наведеног закона).

8.2) Који је поступак одређивања ПИБ-а?

Поступак, начин и рокови одређивања пореског идентификационог броја, као и садржај и облик пријаве за регистрацију пореског обвезника, уређени су Правилником о пореском идентификационом броју (“Службени гласник РС”, бр. 57/03, 68/03).

Централа Пореске управе одређује ПИБ и врши регистрацију пореских обвезника на основу пријаве за регистрацију или по службеној дужности на Обрасцу ПР-1 - Пријава за регистрацију правног лица и пословних јединица, Обрасцу ПР-2 - Пријава за регистрацију предузетника и Обрасцу ПР-3 - Пријава за регистрацију физичког лица нерезидента.

Пријаву за регистрацију на Обрасцу ПР-1 подносе: резидентно правно лице; државни орган и организација; орган и организација територијалне аутономије или локалне самоуправе без својства правног лица; стална пословна јединица нерезидентног правног лица; нерезидентно правно лице и сва остала резидентна и нерезидентна лица која немају својство физичког лица, односно предузетника.

Пријаву за регистрацију на Обрасцу ПР-2 подноси резидентни предузетник.

Пријаву за регистрацију на Обрасцу ПР-3 подноси нерезидентно физичко лице.

Централа Пореске управе одређује и додељује ПИБ, по службеној дужности, на основу пријаве за регистрацију коју подноси надлежна организациона јединица Пореске управе на основу расположивих података, односно фактичких околности.

Ако Пореска управа додели ПИБ пореском обвезнику и изврши регистрацију на основу пријаве пореског обвезника, дужна је да изда потврду одмах, а најкасније у року од пет радних дана од дана пријема уредне пријаве.

Потврда се доставља пореском обвезнику преко надлежне организационе јединице Пореске управе о чему се води посебна евиденција.

Ако Пореска управа додели ПИБ пореском обвезнику и изврши регистрацију по службеној дужности, обавештава пореског обвезника, преко надлежне организационе јединице Пореске управе, о додели ПИБ-а, а потврду о извршеној регистрацији издаје после подношења пријаве од стране пореског обвезника.

Дакле, уколико се пријављује привредно друштво (предузеће) као порески обвезник, потребно је приликом подношења захтева за добијање ПИБ-а приложити фотокопију решења о регистрацији привредног друштва (из Агенције за привредне регистре), акт о оснивању друштва (уговор или одлука), образац ПР-1, попуњен и оверен печатом привредног друштва. Код пријављивања предузетника, попуњава се образац ПР-2 и оверава печатом предузетника, а прилаже се и примерак решења о регистрацији радње (предузетника).

ДЕО ДЕВЕТИ

Субвенције и ослобађања плаћања доприноса код запошљавања одређене категорије радника

9.1) Које субвенције доприноса послодавац остварује код запошљавања одређених категорија незапослених лица?

Послодавцу може бити одобрена субвенција у висини доприноса за обавезно социјално осигурање које плаћа послодавац (пензијско и инвалидско осигурање, здравствено осигурање и осигурање за случај незапослености) уколико заснује радни однос на неодређено време са пуним радним временом са:

- незапосленим који чека на запослење дуже од три године, суфицитарног занимања или за чијим занимањем не постоји или постоји мала потреба за запошљавањем, у трајању до 24 месеца;
- незапосленим који тражи прво запослење, у трајању до 24 месеца;
- незапосленим који је старији од 50 година, у трајању до 36 месеци, у зависности од занимања и степена стручне спреме, у складу са програмом рада на основу одлуке о одобравању средстава;
- избеглим или расељеним лицем, у трајању до 24 месеца;
- припадником етничких мањина код којих је израженија стопа незапослености, у трајању до 24 месеца;
- запосленим за чијим је радом престала потреба код послодавца, односно којима је радни однос престао по том основу, у складу са законом, у трајању до 24 месеца;
- незапосленим коме је радни однос престао због стечаја или ликвидације, у трајању до 24 месеца;
- незапосленим родитељима, самохраним родитељима, корисницима новчане накнаде, у трајању до 24 месеца.

Субвенцију послодавац може обезбедити преко Националне службе за запошљавање; подстицање новог запошљавања остварује се на основу уговора који закључују Национална служба и послодавац.

Уговором се нарочито утврђују субвенција за обавезно социјално осигурање које плаћа послодавац и време исплате субвенције.

Ако лицу које је засновало радни однос послодавац откаже уговор о раду без кривице запосленог пре истека троструко дужег времена од периода за који је исплаћена субвенција, дужан је да врати целокупан износ субвенције уз припадајућу законску камату, у року од 30 дана од дана отказа.

9.2) У којим случајевима се послодавац ослобађа плаћања доприноса за запослене?

На основу Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање (“Службени гласник РС”, бр. 84/2004, 61/2005, 62/2006, 7/08).

9.2.1) Обавезе плаћања доприноса за обавезно социјално осигурање (на терет послодавца) ослобађа се послодавац који запосли:

- лице које је на дан закључивања уговора о раду старије од 50 година и које је корисник права на новчану накнаду код Националне службе за запошљавање;

- лице које је на дан закључивања уговора о раду старије од 50 година и налази се на евиденцији незапослених лица код Националне службе за запошљавање, најмање шест месеци без прекида.
Овај послодавац се ослобађа плаћања доприноса на основицу за период од 2 године од дана заснивања радног односа са наведеним лицима.

9.2.2) Обавезе плаћања доприноса за обавезно социјално осигурање које пада на терет послодавца умањењем за 80%, ослобађа се послодавац који запосли:

- лице које је на дан закључивања уговора о раду старије од 45 година и које код Националне службе за запошљавање има статус корисника новчане накнаде за време незапослености;
- лице које је на дан закључења уговора о раду старије од 45 година и налази се на евиденцији незапослених лица код Националне службе за запошљавање, најмање шест месеци без прекида.
Овај послодавац се ослобађа плаћања доприноса на основицу, умањењем обавезе за 80%, тако да плаћа само 20% од износа обрачунатих доприноса на основицу (на терет послодавца), за период од 2 године од дана заснивања радног односа са наведеним лицем.

За послодавце који су остварили право на ослобађање од обавезе плаћања доприноса, односно на умањење обавезе плаћања за 80%, допринос, односно разлику доприноса, плаћа Национална служба за запошљавање.

Ако наведеним запосленима престане радни однос у току трајања олакшице, као и у наредном периоду од три године после истека олакшице, послодавац губи право на олакшицу и дужан је да плати допринос који би иначе платио да није користио олакшицу, валоризован применом стопе раста цена на мало према подацима републичког органа надлежног за послове статистике, у року од 30 дана од престанка радног односа запосленог.

Изузетно од ове одредбе, послодавац наставља да користи олакшицу за преостало време коришћења олакшице, уколико запосленом престане радни однос отказом уговора о раду од стране запосленог, а послодавац уместо њега у року од највише 15 дана од дана престанка радног односа запосли друго лице.

Ова одредба Закона се не примењује у случају престанка радног односа смрћу запосленог или из других разлога независно од воље запосленог и воље послодавца, у смислу одредаба закона који уређује радне односе.

9.3) Постоје ли олакшице за послодавца који запошљава лица са инвалидитетом?

Послодавац који на неодређено време запосли лице са инвалидитетом, за које одговарајућом правно-медицински валидном документацијом докаже инвалидност, ослобађа се обавезе плаћања доприноса за обавезно социјално осигурање који се плаћају на основицу, односно на терет средстава послодавца, за период од три године од дана заснивања радног односа тог лица.

Новозапосленим лицем са инвалидитетом се сматра лице са којим је послодавац закључио уговор о раду у складу са Законом о раду и које је пријавио на обавезно социјално осигурање код надлежних организација за обавезно социјално осигурање (Фонд ПИО и Фонд здравственог осигурања). Са друге стране, новозапосленим лицем са инвалидитетом неће се сматрати лице које је пре заснивања радног односа било запослено код

послодавца који је оснивач или повезано лице са послодавцем код кога заснива радни однос, независно од тога да ли је постојао прекид радног односа.

Национална служба за запошљавање плаћа допринос за новозапослена лица са инвалидитетом за које је послодавац остварио олакшицу.

9.4) Да ли се за запошљавање лица старијег од 50 година живота може остварити умањење дажбина на име пореза и доприноса за запослене?

Закон о запошљавању и осигурању за случај незапослености (“Службени гласник РС”, бр. 71/03, 84/04) предвиђа да послодавац који заснује радни однос на неодређено време, са пуним радним временом, са незапосленим лицем старијим од 50 година живота може остварити субвенцију доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, здравствено осигурање и осигурање за случај незапослености, у трајању до 36 месеци.

9.5) Које олакшице у погледу пореза и доприноса могу остварити послодавци који запошљавају приправнике?

Послодавац који запосли приправника, млађег од 30 година, који је пријављен као незапослено лице код Националне службе за запошљавање, ослобађа се обавезе плаћања доприноса за обавезно социјално осигурање који се плаћају на основицу, односно на терет средстава послодавца, за период од три године од дана заснивања радног односа тог лица.

Са друге стране, послодавац који запосли на неодређено време лице које је на дан закључења уговора о раду млађе од 30 година, а које је пријављено као незапослено лице код Националне службе за запошљавање најмање три месеца без прекида пре заснивања радног односа, ослобађа се обавезе плаћања доприноса за обавезно социјално осигурање који се плаћају на основицу, односно на терет средстава послодавца, за период од две године од дана заснивања радног односа тог лица.

Међутим, новозапосленим лицем неће се сматрати лице које је пре заснивања радног односа било запослено код послодавца који је оснивач или повезано лице са послодавцем код кога заснива радни однос, независно од тога да ли је постојао прекид радног односа.

Ово ослобођење од плаћања доприноса може остварити послодавац ако се заснивањем радног односа са новозапосленим лицем повећава број запослених код послодавца у односу на број запослених на дан 1. септембра 2006. године, наводи се даље у Закону о доприносима за обавезно социјално осигурање.

Ако новозапосленом лицу престане радни однос у току трајања олакшице од плаћања доприноса, као и у наредном периоду од три (код запошљавања приправника), односно две године (код незапосленог лица), послодавац који уместо њега, у року од највише 15 дана по престанку радног односа, запосли друго лице, под условом да се не смањује број запослених, наставља да користи олакшицу по основу запослења другог новозапосленог лица у обиму права утврђеног за претходно новозапослено лице.

ДЕО ДЕСЕТИ

Пензионери и предузетништво

10.1) Да ли пензионери могу бити оснивачи привредног друштва?

Корисници инвалидске и породичне пензије не могу бити оснивачи привредног друштва, без обзира што не раде активно у привредном друштву. Пензионери могу бити оснивачи само уколико су корисници старосне пензије.

10.2) Да ли пензионери могу бити предузетници и могу ли бити запослени, а да не изгубе право на пензију?

Што се пензионера као предузетника и запослених тиче, само лица која су корисници старосне пензије могу бити оснивачи радње (предузетници), као и запослени. Уколико су лица корисници инвалидске или породичне пензије, након што стекну статус предузетника и/или запосленог, губе право на пензију.

10.3) Да ли постоји обавеза пријаве и уплате доприноса за пензијско инвалидско осигурање пензионисаног лица које ради по основу уговора о делу?

Обавеза уплате постоји и предвиђена је чланом 12. Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање - када осигураник остварује приходе по више различитих основа (радни однос, самостална делатност, уговори и др.), допринос за обавезно пензијско и инвалидско осигурање обрачунава се и плаћа по свим тим основима, до износа највише годишње основице доприноса, у складу са наведеним Законом.

Као што смо већ поменули у једном питању, највишу годишњу основицу доприноса чини петоструки износ просечне годишње зараде у Републици, исплаћене у години за коју се обрачунавају и плаћају доприноси.

ДЕО ЈЕДАНАЕСТИ

Акцизе

11.1) Шта су акцизе?

Законом о акцизама (“Службени гласник РС”, бр. 22/2001...66/2006, 10/07, 61/07, 18/08) уређује се опорезивање акцизама.

Навешћемо поједине изразе који су употребљени у Закону о акцизама и којим имају следеће значење:

- ”произвођач акцизних производа” је лице које у производном погону прави, обрађује, прерађује, дорађује и сл. производе на које се плаћа акциза;
- ”увозник акцизних производа” је лице које у своје име и за свој рачун увози, односно лице за чији рачун се увозе из иностранства производи на које се плаћа акциза;
- ”обвезник акцизе” је лице које обрачунава и плаћа акцизу прописану Законом;
- ”акцизна дозвола” је документ којим се одобрава отпремање и смештање акцизних производа без обрачунавања и плаћања акцизе.

Акцизом се опорезују деривати нафте, дуванске прерађевине, алкохолна пића, кафа (сирова, пржена, млевена и екстракт кафе).

Ко је обвезник акцизе?

Обвезник акцизе је произвођач, односно увозник акцизних производа.

Осим тога, обвезник акцизе је и: физичко лице - произвођач који прода алкохолна пића другом физичком лицу, правно лице, односно предузетник који купи алкохолно пиће од физичког лица - произвођача алкохолног пића, правно лице које је овлашћено од стране државног органа за продају заплењених акцизних производа, купац акцизних производа одузетих у поступку контроле, односно у поступку принудне наплате, а које продаје државни орган, правно лице, односно предузетник који прода течни нафтни гас крајњем потрошачу за погон моторних возила.

Како се одређује основица акцизе?

Основицу за обрачун акцизе чини јединица мере. При увозу кафе (сирове, пржене, млене и екстракта кафе), основицу за обрачун акцизе чини вредност производа утврђена по царинским прописима, увећана за износ увозних дажбина.

11.2) Шта је контролна акцизна маркица?

Према одредбама Закона о акцизама, произвођач, односно увозник дужан је да при производњи, односно пре увоза цигарета и алкохолних пића (осим пива), обележи контролном акцизном маркицом сваки од тих производа посебно.

Издавање контролних акцизних маркица одобрава Министарство финансија. Такође, оно води и евиденцију о издатим контролним акцизним маркама.

Народна банка Србије - Завод за израду новчаница и кованог новца штампа и издаје контролне акцизне маркице и води евиденције о издатим контролним акцизним маркама.

ДЕО ДВАНАЕСТИ

Спољнотрговинско пословање

12.1) Шта је царинска тарифа?

На робу која се увози у царинско подручје плаћа се царина по стопама утврђеним Царинском тарифом, која је прописана Законом о Царинској тарифи.

Изузетно од поменутог, роба намењена за коришћење у сопственом домаћинству коју физичка лица уносе у путничком промету или примају из иностранства у поштанском саобраћају, осим робе која је у складу са одредбама овог закона ослобођена обавезе плаћања увозних дажбина, царини се по јединственој царинској стопи у висини од 10%. Вредност робе на коју се примењује ова јединствена царинска стопа одређује Влада.

Царинско подручје Србије обухвата територију, територијалне воде и ваздушни простор изнад Србије и ограничено је царинском линијом која је истоветна са границом Србије.

Лице које уноси робу у царинско подручје дужно је да робу пријави и без одлагања превезе путем, на начин и у року који одреди царински орган до царинарнице или до другог места које одреди или одобри царински орган, или у слободну зону.

12.2) Шта је царински број и како се добија?

Процедура добијања царинског броја (односно, евидентирања привредног субјекта као царинског обвезника) крајње је поједностављена и врши се аутоматски, на начин да Пореска управа доставља податке Управни царина након што је привредни субјект регистрован као порески обвезник (додељен му је порески идентификациони број-ПИБ).

12.3) Која роба подлеже плаћању увозних дажбина?

Роба која се увози у Републику Србију подлеже плаћању увозних дажбина, осим ако Царинским законом није другачије одређено. Плаћању увозних дажбина не подлеже:

- роба у транзиту преко царинског подручја;
- извезена домаћа роба која се у земљу враћа непродата или се враћа зато што не одговара обавезама које произлазе из уговора, односно пословног односа на основу ког је била извезена;
- роба коју су домаћи држављани пријавили приликом изласка из земље која се враћа из иностранства;
- документација која се шаље у вези са међународним лицитацијама и конкурсима;
- штампани или снимљени материјал из области културе, просвете и науке, као и документација коју лица примају на основу међународних уговора;
- телевизијске, филмске или на други начин снимљене вести или слике и програмски прилози за директну

- емисију средствима јавног информисања;
- потрошни материјал који се бесплатно прима из иностранства, а који је намењен учесницима међународних симпозијума, конференција и сличних састанака који се одржавају у Србији;
 - пољопривредни производи који остају у Србији као резултат умножавања у процесу производње семенске робе од привремено увезеног семенског материјала.

12.4) Када се врши декларисање увезене робе?

Робу која је допремљена царинском органу или до другог места које је царински орган одредио или одобрио, декларише (подноси царинску декларацију) лице које је унело робу у царинско подручје или лице које је преузело одговорност за робу после њеног уласка, или од њих овлашћено лице.

Ово се односи и на робу коју уносе путници као и на робу стављену у царински поступак без предаје царинском органу.

Роба која је допремљена царинском органу мора бити обухваћена сажетом декларацијом, која се подноси одмах по допреми робе царинском органу. Рок за подношење сажете декларације царински орган може продужити, а најдуже до истека првог радног дана после допреме робе.

Сажета декларација подноси се на прописаном обрасцу.

12.5) Које лице се сматра страним улагачем?

Још увек је на снази Закон о страним улагањима, објављен у “Службеном листу СРЈ”, број 3/2002 и 5/2003. Овај Закон дефинише страног улагача као страно правно лице са седиштем у иностранству, страно физичко лице и југословенског држављанина (сада држављанина Републике Србије) са пребивалиштем, односно боравиштем у иностранству дужим од годину дана.

Законом о страним улагањима дефинисано је и на који начин се врши улагање.

Страни улагач може сам или са другим страним или домаћим улагачима основати предузеће или купити акције или уделе у постојећем предузећу.

Основни облици страног улагања уређују се уговором о оснивању или уговором о улагању који се закључују у писаној форми, односно одлуком о оснивању сачињеном у писаној форми.

12.6) Која права има страни улагач?

Страни улагач може основати, односно улагати у привредна друштва за обављање свих врста делатности ради стицања добити, уколико Законом о страним улагањима није друкчије предвиђено.

У погледу свог улога, страни улагач ужива једнак положај, права и обавезе као и домаћа физичка и правна лица (изузети могу бити предвиђени поменутиим Законом).

Страни улагач ужива пуну правну сигурност и правну заштиту у погледу права стечених улагањем.

12.7) Каква је разлика између огранка и представништва страног правног лица?

Огранак и представништво страног правног лица, односно другог привредног субјекта уписује се, на

захтев оснивача, у регистар у који се уписују правна лица (привредна друштва), а у складу са прописима Републике који уређују упис у такав регистар.

У смислу Закона о спољнотрговинском пословању, ова два облика имају следеће дефиниције:

Огранак је издвојен, правно зависан организациони део оснивача, који на територији Републике трајно обавља делатности за које је оснивач регистрован у земљи седишта. При томе, има третман домаћег лица, не може имати ширу пословну способност од оснивача, а мора пословати у складу са прописима Републике.

Са друге стране, представништво је издвојен, правно зависан организациони део оснивача који на територији Републике обавља претходне и припремне радње у вези са закључењем уговора и који не може да закључује уговоре, осим за сопствене потребе.

12.8) Може ли предузетник (радња) обављати спољнотрговинско пословање?

Предузетници (физичка лица) и правна лица (привредна друштва) имају једнак статус у погледу спољнотрговинског пословања, а у складу са одредбама Закона о спољнотрговинском пословању. Наиме, правна лица и предузетници, у обављању спољнотрговинских послова, имају једнако право пословања као и у домаћем правном промету (трговинска способност). Надаље, одредбе поменутог Закона предвиђају да физичка лица, у обављању спољнотрговинских послова, имају једнака права као и у домаћем правном промету.

У смислу Закона о спољнотрговинском пословању, домаће лице је правно лице које, у складу са прописима Републике Србије, има седиште у Републици, односно физичко лице које има пребивалиште у Републици.

ДЕО ТРИНАЕСТИ

Разно – можда је овде оно што тражите!

13.1) Шта представља “Joint Venture”?

“Joint Venture” је уговор којим два или више правних и/или физичких лица удружују свој рад и/или средства због реализације неког посла (заједнички подухват, заједничко улагање), с тим да деле добит и сnose губитке на равне делове, ако ништа другачије није уговорено. “Joint Venture” је посебна врста уговора о ортаклуку, на који се примењују правила која важе за овај уговор. Ипак, он се разликује од уговора о ортаклуку по томе што је привременог карактера – заједничко улагање ради реализације једног пословног подухвата, док је уговор о ортаклуку по правилу трајног карактера, склапа се на неодређено време. Код “Joint Venture” одговорност је иста као и код ортаклука; сваки члан одговара индивидуално и неограничено за дугове из заједничког подухвата, независно од обима уговора.

13.2) Шта је Регистар залогe?

Регистар залогe је јавни регистар заложних права на стварима физичких или правних лица и других података који се, у складу са Законом о заложном праву на покретним стварима уписаним у регистар („Сл. Гласник РС“ бр. 57/2003, 61/2005, 64/2006) , уписују у Регистар залогe.

Регистар залогe је јединствена електронска база података, чија је основа централна база података у којој се чувају сви подаци унети у Регистар залогe.

Регистар залогe води Агенција за привредне регистре. Подаци из Регистра су јавни, што значи да свако има право да захтева приступ подацима уписаним у Регистар залогe.

13.3) Шта је ручна залога и шта може бити предмет залогe?

Залога је средство обезбеђења потраживања повериоца покретним стварима или правима, без предаје у државину, уз упис у Регистар залогe.

Предмет заложног права може бити индивидуално одређена ствар којом залогодавац може слободно располагати. Заложити се могу и покретне ствари одређене по врсти, ако је уговором о залози одређена количина или број и начин на који се могу разликовати од других ствари исте врсте. Даље, то може бити и збир покретних ствари, као што је роба у одређеном складишту или продавници, инвентар који служи за обављање привредне делатности и друго, у складу са уговором о залози.

Предмет заложног права може бити право потраживања залогодавца према дужнику, осим потраживања чији је пренос забрањен законом и оних која су везана за личност или се не могу преносити на другог. Предмет заложног права могу бити и друга имовинска права којима њихов ималац може слободно располагати, као и права интелектуалне својине (жиг, патент, модел).

Предмет заложног права могу бити и ствари или права које ће залогодавац прибавити у будућности.

13.4) Шта значи клаузула забране конкуренције?

Закон о раду предвиђа да се уговором о раду могу утврдити послови које запослени не може да ради у своје име и за свој рачун, као и у име и за рачун другог правног или физичког лица, без сагласности послодавца код кога је у радном односу. Ова врста ограничења назива се “клаузула забране конкуренције”.

Забрана конкуренције се утврђује само ако постоје услови да запослени радом код послодавца стекне нова, посебно важна технолошка знања, широк круг пословних партнера или да дође до сазнања важних пословних информација и тајни.

Општим актом и уговором о раду утврђује се и територијално важење забране конкуренције, у зависности од врсте посла на који се забрана односи.

Ако запослени прекрши забрану конкуренције, послодавац има право да од запосленог захтева накнаду штете.

Уговором о раду послодавац и запослени могу да уговоре и услове забране конкуренције по престанку радног односа, у року који не може да буде дужи од две године по престанку радног односа.

Забрана конкуренције се може уговорити ако се послодавац уговором о раду обавезе да ће запосленом исплатити новчану накнаду у уговореној висини.

13.5) Да ли се агенције за посредовање у промету некретнина могу слободно рекламирати?

Закон о оглашавању (“Службени гласник РС”, број 79/05), предвидео је начин, услове, као и евентуална ограничења приликом рекламирања роба и услуга. Ограничења се примењују у следећим случајевима:

Производ или услуга не могу у огласној поруци да буду неистинито означени или означени на начин који ствара заблуду у погледу произвођача, односно даваоца услуге, цене, начина продаје, испоруке и исплате цене, порекла, квалитета, количине, употребљивости, услова гаранције, сервисних могућности, званичних признања или другог својства.

Забрањено је оглашавање стручно-медицинских поступака и метода здравствене заштите, укључујући и методе и поступке традиционалне и алтернативне медицине у средствима јавног информисања, у складу са законом којим се уређује здравствена заштита.

Забрањено је оглашавање опојних дрога.

Забрањено је оглашавање оружја, делова за оружје и муниције у јавним гласилима и другим средствима оглашавања.

Забрањено је оглашавање дувана и дуванских производа, укључујући свако истицање жига или друге ознаке произвођача тих производа, у штампи, на радију и телевизији, преко биоскопских дијапозитива, филмова, паноа, табли, налепница, огласних средстава на улицама, јавним местима, на јавним објектима и

средствима саобраћаја, преко књига, часописа и одевних предмета и преко налепница, плаката и летака ако су те налепнице, плакати и леци одвојени од амбалаже производа дувана и дуванских производа.

Забрањено је оглашавање алкохолних пића, осим пива и вина, укључујући свако истицање жига или друге ознаке алкохолног пића или произвођача тих пића, у штампаним медијима, на радио и телевизијским програмима, преко биоскопских дијапозитива, филмова, паноа, табли, налепница, огласних средстава на улицама, јавним местима, на јавним објектима и средствима саобраћаја, преко књига, часописа, календара и одевних предмета и преко налепница, плаката и летака ако су те налепнице, плакати и леци одвојени од амбалаже производа алкохолних пића.

Оглашавање адвоката и адвокатских услуга врши се под условима и на начин утврђен Кодексом професионалне етике адвоката.

13.6) Може ли лекар који већ има регистровану ординацију отворити одељење на територији друге општине?

Предузетник може имати само једну регистровану радњу, за чије обавезе одговара целокупном својом имовином. Делатност у оквиру те радње предузетник може обављати у више издвојених пословних просторија на територији једне или више општина. За пословни простор ван седишта радње (предузетника) морају се обезбедити услови за обављање делатности и прибавити одговарајуће сагласности инспекцијских органа о испуњености прописаних услова (здравствена делатност је једна од Законом о приватним предузетницима предвиђених делатности за чије се обављање пре почетка рада морају прибавити инспекцијска решења о испуњености услова). У Регистар предузетника уносе се и подаци о пословним просторијама изван пословног седишта. На пословном простору ван седишта радње мора се истаћи фирма предузетника, као што је уписано у Регистар.

ГЛАВА ДРУГА

ФИНАНСИЈСКИ КОНСАЛТИНГ

1.1) Које су активности и улога Републичке агенције за развој МСПП и да ли она одобрава кредите МСП и предузетницима?

Републичка агенција за развој малих и средњих предузећа и предузетништва основана је Законом о агенцији за развој малих и средњих предузећа (Службени гласник 65/2001 од 23.11.2001.) са циљем да подржи и развије предузетништво у Србији.

На основу Члана 7. поменутог Закона, Агенција обавља следећу делатност:

- учествује у припреми стратегије развоја и предлагању мера економске политике за подстицање развоја малих и средњих предузећа и предузетништва, у сарадњи са надлежним министарством;
- припрема и пружа стручну помоћ за координацију специјализованих програма и инвестиционих фондова и за пружање финансијске подршке за подстицање оснивања нових, као и развој и рад постојећих малих и средњих предузећа и предузетништва;
- пружа стручну помоћ у реализацији домаћих и страних улагања у мала и средња предузећа;
- пружа стручну помоћ потребну за унапређење рада и развоја иноваторства и проналазаштва, као и за њихову примену у малим и средњим предузећима;
- успоставља јединствен информациони систем статистичких података и информација од значаја за развој малих и средњих предузећа и предузетништва;
- припрема и реализује програме едукације инструктора и консултаната за потребе развоја малих и средњих предузећа и предузетништва;
- обавља и друге послове, у складу са законом.

Републичка агенција за развој МСП и предузетништва такође обавља правни и финансијски консалтинг, организује пословне сусрете и посредује код пословног повезивања између страних и домаћих привредника.

Агенција координира радом мреже регионалних агенција, центара и канцеларија за подршку развоју МСП и предузетништва:

Регионални центар за развој МСПП-Београд, д.о.о. Београд

Топличин венац 11/4, 11 000 Београд

тел/факс 011/ 2186 730

www.mspsbg.co.yu e-mail: office@mspsbg.co.yu

Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља, д.о.о. Крагујевац

Краља Петра Првог број 17, 34000 Крагујевац

тел. 034/302-708, 034/302-701

www.smerakg.co.yu e-mail officekg@redasp.co.yu

Регионални центар за развој МСП д.о.о. за информационе, едукативне и консалтинг услуге Крушевац

Драгомира Гајића 1, 37 000 Крушевац

тел/факс 037/ 443 018

www.mspsks.co.yu e-mail: mspks@ptt.yu

Канцеларија Републичке агенције за развој МСПП Краљево

Трг Јована Сарића 1, 36 000 Краљево

тел/факс 036/233-315

e-mail: petrovic.milan@sme.sr.gov.yu

Канцеларија Републичке агенције за развој МСПП Трстеник

Живадина Апостоловића 4/1, Трстеник

тел: 037/714 580

e-mail: ana.nikolic@sme.sr.gov.yu

Регионална развојна агенција-Златибор, д.о.о. Ужице

Димитрија Туцовића 98, 31 000 Ужице

тел/факс 031/ 523 065

www.mspue.co.yu e-mail: office@mspue.co.yu

Регионална агенција за развој МСПП “ALMA MONS” Нови Сад

Војвођанских бригада 17/3, 21 000 Нови Сад

тел/факс 021/6610630www.almamons.co.yu e-mail: office@almamons.co.yu

Регионални центар за развој МСПП, д.о.о. Шабац

Владе Јовановића 2/2, 15 000 Шабац

тел: 015/353 955

e-mail: msppsabac@nadlanu.yu e-mail:

Канцеларија Републичке агенције за развој МСПП Лозница

Јована Цвијића 20, Лозница

тел: 015/893 757

e-mail: marija.tesic@sme.sr.gov.yu

Регионални центар за друштвено економски развој “Банат” - Зрењанин

Београдска 11, 23 000 Зрењанин

тел/факс 023/510-567

e-mail: office@rcrbanat.co.yu

Канцеларија Републичке агенције за развој МСПП Ада

Леђинова 1, Ада

тел: 024/854 301

моб: 063/81 21 192

e-mail: tician.kortveljesi@sme.sr.gov.yu

Регионална центар за развој МСПП, д.о.о. Суботица

Трг Цара Јована Ненада бр. 15, 24 000 Суботица

тел. 024/ 554 107; факс: 024/ 35 109

www.smer.co.yu e-mail: janosbagi@gmail.com

Канцеларија Републичке агенције за развој МСПП Суботица

Трг Лазара Нешића 1, 24 000 Суботицател/факс 024/ 641-150

e-mail: mirko.gavrilovic@sme.sr.gov.yu

Канцеларија Републичке агенције за развој МСПП Сремска Митровица

Светог Димитрија 8,

тел. 022/615355 лок 22

022/615377 лок 22

e-mail: tanja.mijailovic@sme.sr.gov.yu

Регионална агенција за развој малих и средњих предузећа Сомбор

Трг Цара Лазара 1, 25 000 Сомбор

тел/факс 025/421-127

e-mail: msppso@eunet.yu

Регионална Агенција за развој МСП д.о.о. Ниш

Добричка 2, 18 000 Ниш

тел/факс 018/255-693

www.ranmsp.co.yu e-mail: ranmsp@ranmsp.co.yu

Канцеларија Републичке агенције за развој МСПП Ниш

Добричка 2, 18 000 Ниш

тел. 018/510 999, факс: 018/255471

e-mail: jasna.stevovic@sme.sr.gov.yu

Канцеларија Републичке агенције за развој МСПП Пожаревац

Вељка Дугошевића 28

тел: 012/221100

e-mail: milosevic.marija@sme.sr.gov.yu

Регионални центар за одрживи развој и развој предузетништва - Тимок, д.о.о. Зајечар

Николе Пашића 37/1, 19 000 Зајечар

тел/факс 019/426-516,

www.msp-timok.co.yu e-mail: msptimok@gmail.com

Канцеларија Републичке агенције за развој МСПП Бор

Краља Петра 1. бр. 14, 19 210 Бор

тел/факс 030/ 456 640; 061/1336695

e-mail: valentina.paunovic@sme.sr.gov.yu

Канцеларија Републичке агенције за развој МСПП Параћин

Томе Живановића 10, Параћин

тел: 035/ 563 601 лок 28
моб: 062/669 944; 064/2697 817
e-mail: aleksandra.boskovic@sme.sr.gov.yu

Канцеларија Републичке агенције за развој МСПП Књажевац

Трг ослобођења 1-3, 19 350 Књажевац
тел/факс 019/ 731 609

Агенција за економски развој Санцака - СЕДА

7. јул бб, 36 300 Нови Пазар
тел/факс 020/332-700
e-mail: sedanp@verat.net

Регионална агенција за економски развој и предузетништво пчињског округа VEEDA д.о.о.

Врање, 22. децембра бб,
тел. 017/412-207
e-mail: leda_vr@yahoo.com,
web:www.leda_vr.yahoo.com

Регионална агенција за економски развој и предузетништво јабланичког округа REEDA д.о.о.

Лесковац

Трг револуције 45,
тел. 016/233-381, 016/233-380
e-mail: milena.reeda@gmail.com;

Канцеларија Републичке агенције за развој МСПП Лесковац

Трг револуције 45, моб: 062/82 10 908
e-mail: tanja.djokic.boskovic@sme.sr.gov.yu

Канцеларија Републичке агенције за развој МСПП Косовска Митровица

Цона Кенедија бб, Косовска Митровица
тел: 028/425 549;
моб: 063/7133135
e-mail: darer1980@yahoo.com

Канцеларија Републичке агенције за развој МСПП Ранилуг

Ранилуг-одсек НСЗ
тел: 028/076121
моб: 062/402960; 064/0868 350
e-mail: bozidar.peric@sme.sr.gov.yu

Што се тиче кредитирања, Републичка агенција није финансијска институција и не располаже финансијским средствима за кредитну подршку развојних програма МСПП, али пружа информације о расположивим кредитним линијама и могућностима коришћења тих средстава, обезбеђује бесповратна финансијска средства за подизање конкурентности МСПП сектора - увођење стандарда и сертификацију и подстицај рада удружења предузетника.

1.2) Која је улога Гаранцијског фонда и какве врсте гаранција одобрава?

Гаранцијски фонд је конституисан на основу Закона о гаранцијском фонду (“Сл.Гласник РС” број 55/2003.) ради обезбеђења услова за подстицање развоја малих и средњих предузећа, предузетника и пољопривредника у Републици Србији. Фонд у оквиру своје делатности, подстиче кредитирање привредних субјеката, гарантовањем дела кредита које банке и друге финансијске организације у Републици Србији одобравају привредним субјектима са квалитетним развојним програмима.

Фонд одобрава и гаранције за кредите чији су корисници привредни субјекти са временски кратком пословном историјом или релативно високим ризиком улагања, и на тај начин им омогућава лакши приступ финансијском тржишту.

Корисници гаранција Фонда су банке. Поступак издавања гаранција је следећи: зајмотражилац аплицира код своје пословне банке са захтевом за кредит. Банка, у складу са својим правилима рада и регулативом централне банке, врши оцену поднетог кредитног захтева и доноси одлуку. У случају позитивне одлуке, банка подноси Гаранцијском фонду захтев за издавање гаранције. Фонд врши евалуацију захтева и у најкраћем року доноси одлуку о томе да ли ће издати гаранцију.

Одлуке о издавању гаранција Фонд заснива на сопственој оцени бонитета, зајмотражиоца, профитабилности пројекта, квалитета средстава обезбеђења за кредите који се одобравају под следећим условима:

- уз тржишно повољну ефективну каматну стопу;
- без других трошкова при одобравању кредита осим наведених, за укупан период кредитирања.

У 2008. години Фонд ће издавати гаранције у укупном номиналном износу највише до 5% износа капитала Фонда према појединачном Привредном субјекту, с тим да гарантни део од стране Фонда не може прећи 90% укупног износа потраживања по кредиту у конструкцији финансирања предрачунске вредности пројекта. У циљу израженије подршке малим и средњим предузећима, предузетницима и пољопривредницима Фонд ће у 2008. години издавати гаранције за кредите за обртна средства док ће и даље приоритет у издавању гаранција имати дугорочни кредити чији је рок отплате дужи од три године, као и програми који се финансирају из кредитних линија обезбеђених из потенцијала домаћих банака, кредитних линија ЕАР, ЕИБ, Кfw и других финансијских и робних линија. За издавање гаранције по захтеву банке по кредиту који није кредит за обртна средства, учешће трајних обртних средстава у износу предрачунске вредности пројекта може износити највише 30%.

За издавање гаранција и супергаранција у корист банака и других финансијских организација у Републици Србији, на име обезбеђења Фонд наплаћује укупну провизију чија висина зависи од износа кредита и то:

- до 10.000 до 3 00 евра
- од 10.000 до 16.000 - 400 евра
- преко 16.000 евра - годишња провизија 0,50 % од износа кредита.

Обрачун стопе провизије је на годишњем нивоу, а наплата се врши шестомесечно према плану отплате који је саставни део уговора о издавању гаранције
Гаранцијски фонд је закључио Уговоре са 32 пословне банке.

1.2.1.) На који начин Гаранцијски фонд АП Војводине подстиче кредитирање?

Гаранцијски Фонд АП Војводине је основан Одлуком Скупштине АП Војводине (“Службени лист АП Војводине” бр.17/03), ради обезбеђивања услова за подстицање развоја пословања малих и средњих предузећа, предузетника и индивидуалних пољопривредних произвођача у АП Војводини.

Фонд у оквиру своје делатности подстиче кредитирање привредних субјеката, гарантовањем за кредите односно део кредита које пословне банке и друге финансијске организације одобравају привредним субјектима, са квалитетним развојним програмима. Такође, Фонд издаје и гаранције за кредите чији су корисници привредни субјекти са недостатком одговарајућих средстава обезбеђења, временски кратком пословном историјом или релативно високим ризиком улагања и на тај начин привредним субјектима олакша приступ финансијском тржишту, ради обезбеђивања потребних средстава за развој.

Фонд издаје гаранције:

На износ од 40% кредита (главница+камата) одобреног са роком враћања до 180 месесци, 7,5% каматном стопом на годишњем нивоу, у износу до 5 милиона динара индексирано у ЕУР и куповину до 10 хектара пољопривредног земљишта, без учешћа и депозита, отплатом у једнаким годишњим ануитетима. Провизија за издавање гаранција по овом Конкурсу износи 0,25% на гарантовани износ кредита платива са доспећем првог ануитета и сваког наредног, обрачуната на износ остатка гарантованог дуга. Захтев за одобрење кредита и издавање гаранција по овом Конкурсу може се поднети у свим експозитурама Комерцијалне банке а.д. Београд, које се налазе на територији АП Војводине;

Конкурс остаје отворен до искоришћења гарантног потенцијала, а најкасније до 01.11.2008. године.

За кредите до 2.000.000,00 динара, индексирано у ЕУР применом средњег курса НБС важећег на дан пуштања кредита у коришћење, са фиксном номиналном каматном стопом 6,95%, роком отплате до 6 година у оквиру кога је обухваћен период мировања отплате кредита од 12 месеци, месечном отплатом ануитета, намењених женама предузетницама и оснивачима малих предузећа које делатност обављају мање од три године са територије АП Војводине;

Конкурс је отворен до искоришћења гарантног потенцијала.

За кредите до 1.000.000,00 динара, индексирано у ЕУР применом средњег курса НБС важећег на дан пуштања кредита у коришћење, са фиксном номиналном каматном стопом 6,95%, роком отплате до 6 година / периодом мировања отплате кредита од 12 месеци /, месечном отплатом ануитета, намењених финансирању start-up програма радно неактивних жена са територије АП Војводине.

Фонд сваку појединачну одлуку о издавању гаранције заснива на сопственој оцени бонитета зајмотражиоца, профитабилности пројекта и квалитету средстава обезбеђења гаранције која ће се издати на основу одлуке о издавању гаранције.

Приоритет у издавању гаранција имају дугорочни кредити чији је рок отплате дужи од 3 године, а гресе-период дужи од 6 месеци, као и пројекти који се финансирају из кредитних линија из потенцијала домаћих банака, кредитних линија ЕАР, КФВ, ЕИВ и других финансијских и робних линија.

У износу предрачунске вредности пројекта који се кредитира, учешће трајних обртних средстава може износити до 15%, изузетно у случајевима извозно оријентисаних програма, учешће трајних обртних средстава може износити до 30% од предрачунске вредности пројекта.

У току важења гаранције Фонд врши мониторинг пројекта за који је издао гаранцију.

1.3) Шта је хипотека, како се заснива и престаје?

У складу са чланом 2. Закона о хипотеци ("Сл. гласник РС" бр. 115/05) хипотека је заложно право на непокретности, које овлашћује повериоца да, ако дужник не исплати дуг о доспелости, захтева наплату потраживања обезбеђеног хипотеком из вредности непокретности, пре обичних поверилаца и пре доцнијих хипотекарних поверилаца, без обзира у чијој својини се непокретност налази.

Предмет хипотеке (у даљем тексту: предмет или непокретност) може да буде:

- непокретна ствар (право својине на земљишту, грађевинском објекту и сл.);
- део непокретне ствари, у складу са одлуком о деоби;
- сусвојински удео у непокретној ствари;
- посебан део зграде на коме постоји право својине, односно друго право које садржи право располагања (стан, пословне просторије, гаража, гаражно место и др.);
- право на земљишту које садржи овлашћење слободног правног располагања, а нарочито право грађења, право прече градње, или располагања у државној, односно друштвеној својини;
- објекат у изградњи, као и посебан део објекта у изградњи (стан, пословне просторије, гаража, и др.), без обзира да ли је већ изграђен, под условом да је издато правноснажно одобрење за градњу у складу са законом којим се уређује изградња објеката.

Хипотека престаје исписом из регистра непокретности у који је била уписана, у складу са законом.

Испис хипотеке врши се, на захтев дужника, власника или повериоца, ако обезбеђено потраживање престане на начин дозвољен законом.

1.4) Шта је финансијски лизинг?

Лизинг аранжмани омогућавају правним и физичким лицима једноставнији и бржи начин набавке опреме, нарочито у условима недостатка сопственог капитала, неповољних банкарских кредита, као и због постојања пореских олакшица. Корисницима лизинг аранжмана обезбеђује се финансирање куповине са

правом коришћења предмета лизинга до истека уговора, а право својине преноси се на корисника тек по исплати последње рате. На територији Србије финансијски лизинг правно је регулисан одредбама Закона о финансијском лизингу.

Финансирањем кроз форму лизинга корисник не улаже сопствена средства у набавку предмета, већ инвестира у своје редовно пословање, што му омогућује отплату лизинг рата.

Рате лизинга се отплаћују месечно из прихода који предузеће остварује коришћењем предмета лизинга.

Лизинг рате су фиксне и служе као основица за јасну калкулацију трошкова, што је веома важно за предузеће, а и за физичко лице.

Финансијски лизинг обухвата финансирање са минималним учешћем од 10% за путничке аутомобиле, 25% за лако теретно возило и 20% за тешко теретно возило, са максималним роком отплате до 60 месеци.

Поред уплате учешћа, услов за улазак у систем лизинга је позитивна оцена бонитета лица које је поднело захтев за одобрење лизинга.

За време трајања уговора о финансијском лизингу предмет уговора је власништво лизинг куће, за разлику од случаја када се нешто купи на кредит.

Право власништва се преноси на корисника по исплати последње рате, а амортизација предмета лизинга води се у пословним књигама примаоца лизинга.

1.5) Шта се подразумева под појмом “факторинг”?

Факторинг представља откуп извозних потраживања за испоручену робу или пружену услугу ино купцу. Овакав вид финансирања нарочито је погодан за предузећа која имају добре производне програме и квалитетне ино купце, али која, са друге стране, немају довољно обртног капитала да финансирају дуге рокове наплате, а ни довољну финансијску снагу да би се задуживали на финансијском тржишту под повољнијим условима.

Извозна потраживања могу се уступити Агенцији за осигурање и финансирање извоза Републике Србије. Извозници тиме скраћују време наплате и брже долазе до ликвидних средстава која су им потребна за финансирање основне делатности. Такође, Агенција преузима на себе ризик неплаћања услед неликвидности ино купца.

1.6) Шта се подразумева под појмом микро кредити и где се они могу наћи у Србији?

Микро кредити су новији видови финансирања малих и почетничких бизниса у Србији. Ради се о релативно малим износима кредита, који не прелазе 30.000 еура (у динарској противвредности) и имају повољније услове у односу на остале кредитне линије.

Најповољнији микро кредити за постојећа и потенцијална мала и средња предузећа и предузетнике могу се обезбедити посредством Фонда за развој Републике Србије. Одобравају се уз минималну годишњу каматну стопу од 1 %, период отплате од три до пет година, уз једну годину почека. Висина кредита варира у зависности од типа корисника и намене кредита. “Start up” кредити за предузетнике (самосталне радње) крећу

се у распону од 5.000 до 15.000 евра, а за правна лица од 5.000 до 30.000 евра (у динарској противвредности). Предност код одобравања микро кредита имају програми који доприносе отварању већег броја нових радних места.

Фонд за развој Републике Србије из сопствених средстава пласира кредите за подстицање производних и услужних делатности постојећих малих предузетника у износу од 500.000 до 2.500.000 динара, са каматном стопом од 3%, роком отплате од пет година, уз период чека од једне године.

Кредити републичког Фонда за развој, могу се користити за финансирање програма из свих производних грана и услуга, осим из области примарне пољопривредне производње и инфраструктуре.

Коришћење ових подстицајних кредита везано је за испуњавање одређених услова. Први услов јесте образложена пословна идеја у поједностављеној форми, према прописаном обрасцу. Морају се прибавити докази да ће кредит бити исплаћен или на други начин намирен. При томе се алтернативно, могу користити различити инструменти обезбеђења као што су: хипотека првог реда на непокретностима у приватном власништву у односу 1:1 или 1:1,5 вредности одобреног кредита, гаранција пословне банке, уговорно јемство правног лица за корисника кредита, залога и бланко сопствене менице корисника кредита. Овај део услова често представља највећу препреку малим предузећима и предузетницима, посебно почетницима у бизнису. Новим предузетницима са мањим финансијским потребама омогућени су флексибилнији услови. Ако њихов кредитни захтев не прелази 5.000 еура, као обезбеђење могу приложити и менице потписане од стране два кредитно способна жиранта.

Подршку за обезбеђење кредита пословни субјекти, под одређеним условима, могу портажити у Гаранцијском фонду Републике Србије, који преузима део ризика за наплату кредита. Овај фонд издаје гаранције за део дугорочних кредита које банке и друге финансијске организације у Републици Србији одобравају малим и средњим предузећима, предузетницима и пољопривредницима, уз тржишно повољну каматну стопу. Фонд одобрава и гаранције за кредите чији корисници имају кратку пословну историју или висок ризик улагања, као и почетницима у бизнису старости до 35 година.

Мала и средња предузећа, предузетници и земљорадничке задруге са подручја Војводине могу користити и микро кредите покрајинског Фонда за развој. Услови кредитирања су повољни, са каматном стопом од 2,8% до 4,2%. У зависности од рочности кредита и врсте обезбеђења. Војвођански Фонд омогућава да се за обезбеђење кредита користи и заложно право на непокретност у корист Фонда у двострукој вредности износа кредита. Фонд кредитира и почетнике у бизнису, при чему се одобрава износ који не прелази 2.000.000 динара. На нивоу ове покрајине послује и Гаранцијски фонд који, као и у случају Фонда за развој, подржава Извршно веће АП Војводине.

Треба поменути и микро кредите специјализованих финансијских институција чији су оснивачи међународне организације и други донатори. Илустративан је пример Фонда за микро развој који подржава отпочињање предузетничких бизнис идеја и проширење постојећих бизниса, кроз фазно кредитирање и специфичну лепезу кредитних производа. Најбољи клијенти стимулишу се посебним, “микро бонус” кредитима. Горња граница износа кредита се повећава у зависности од стеченог поверења Фонда, са 1.500

еура за почетни кредит, до максималних 10.000 еура. Каматне стопе су на нивоу тржишних и прецизирају се појединачним уговорима. Инструменти обезбеђења примеренији су реалним могућностима предузетника и обухватају менице жираната, властите менице правног лица, административне забране, менице других правних лица или залог. Фонд за микро развој делује у 19 општина централне и јужне Србије. Opportunity Bank такође обезбеђује финансијску подршку малим предузетницима свих сектора на подручју Србије, укључујући и почетнике у бизнису. Одобравају се краткорочни микро и мали кредити до 5.000, односно 10.000 еура од 3 до 36 месеци. Цена ових кредита је висока, с обзиром да каматна стопа достиже 26% на годишњем нивоу, с тим што флексибилни услови обезбеђења омогућавају лакши приступ заинтересованим корисницима.

Заступљеност микро кредита у понуди пословних банака још увек је веома скромна, али се постепено повећава. Поред Pro kredit банке која је највећим делом усмерена ка предузетницима, микро кредитне линије увеле су и друге водеће банке као што су Raiffeisen bank, Societe generale bank, EFG банка и друге. У одобравању микро кредита за почетнике, пословне банке су још опрезније. За сада се овај тип кредита може наћи у понуди Erste bank а.д. Нови Сад и Нуро Alpe Adria bank а.д. Београд. Код банкарских микро кредита преовлађују краћи рокови отплате и високе каматне стопе, што их чини недостижним за већину постојећих и потенцијалних предузетника и малих предузећа.

Реално је очекивати да ће микро кредити бити све присутнији на домаћем финансијском тржишту. Пословни субјекти који се одреде за њихово коришћење морали би да предходно добро преиспитају своју пословну идеју, како би смањили ризик евентуалне немогућности отплате кредита. Треба имати у виду да се уредним измирењем обавеза по основу микро кредита, у перспективи, повећава могућност за коришћење других кредитних линија за финансирање даљег развоја програма или текуће пословање фирми.

1.7) Шта треба да садржи бизнис план?

Бизнис план је документ који јасно дефинише пословне циљеве предузећа / предузетника и поступке за њихову реализацију. Без обзира да ли је намењен потенцијалним кредиторима / инвеститорима, добро урађен бизнис план, у основи је увек у функцији веће ефикасности рада и максимирања добити. Републичка агенција за развој малих и средњих предузећа и предузетништва је урадила Водич за израду бизнис плана са основним циљем да предузеће / предузетник овлада структуром бизнис плана и оспособи се да у што већој мери самостално разради и тестира своју предузетничку идеју.

Структура бизнис плана

1. Уводни део

(Основни подаци о предузећу/предузетнику и садржај бизнис плана.)

2. Резиме

(Кратак приказ основних елемената бизнис плана: циљеви, опис производа/услуга, циљно тржиште, конкурентске предности, најважнији финансијски показатељи, менаџмент профил компаније.)

3. Менаџмент и организација

(Менаџмент тим, организациона схема која уједно представља и менаџмент функције у предузећу.)

4. Производ/услуга

(Опис производа/услуга са планираном структуром продаје у наредном периоду, главни купци, конкурентске предности, гаранција и постпродајни сервис.)

5. Маркетинг план

(Почетна и уједно најважнија фаза у истраживању тржишта. У том смислу овај део треба да садржи профил купца/потрошача, гране и конкуренције.)

6. Формулисање стратегије конкурентности

(Дефинисање маркетинг стратегије којом ће се придобити интерес купаца/потрошача, мотивисати их за куповину и то остварити на профитној основи.)

7. План производње и оперативни план

(Техничко-технолошка анализа, оперативни план/организациони аспекти и динамички план.)

8. Финансијски план

(Пројекција прихода, пројекција тока готовине/cash-flow statement, рачун добити/губитка, пројекција биланса успеха према постојећем законском моделу, преломна тачка рентабилитета/"breakeven" тачка, анализа осетљивости/ризика.)

9. План раста и развоја

(Анализа ризика и проблема, персонални захтеви, дефинисати излазну стратегију.)

10. Додаци/прилози

(Статистички подаци, извештаји, уговори о закљученим извозним пословима, анкете, ценовници, упитници и сл.)

1.7.1) Које да се обратим за помоћ при изради бизнис плана ради конкурисања за добијање кредита код Фонда за развој РС?

Приликом конкурисања за кредит код Фонда за развој РС можете користити прописану форму бизнис плана објављену на сајту Фонда (www.fondzarazvoj.sr.gov.yu). За помоћ при изради Бизнис плана можете се обратити Републичкој агенцији и регионалним агенцијама/центрима/канцеларијама за развој МСПП.

1.8) Под којим условима се могу добити кредити код Фонда за развој АП Војводине?

Програм АП Војводине предвиђа следеће кредите:

1. Краткорочни кредити

Намена: за финансирање извоза

Циљ: обезбеђивање дела недостајућих финансијских средстава ради побољшавања припреме и реализације извоза

Износ: до 300.000 EUR у динарској противвредности

Рок: до 180 дана

Каматна стопа: 4% на годишњем нивоу, уз примену валутне клаузуле

Инструменти обезбеђења: авалиране менице пословне банке, гаранција пословне банке

Посебни услови: право учешћа на конкурсима имају правна лица која се баве производњом или продајом производа, извозом, а чије је седиште на територији АП Војводина.

Потребна документација: захтев за доделу кредита, фотокопија решења о упису у регистар, фотокопија уговора (одлуке) о оснивању, потврда надлежног пореског органа о измиренем обавезама за порезе, доприносе и друге јавне приходе, ПИБ, одлука о разврставању правног лица по величини, биланс стања и биланс успеха за претходне 2 године, документовани приказ да ће одобрена средства бити у функцији реализације уговореног извозног аранжмана (уговор, предуговор), потврда Народне банке Србије о оцени бонитета, писмо о намерама пословне банке да ће дати гаранцију клијенту којем се одобри кредит код Фонда.

2. Дугорочни кредити

Циљеви: подстицање привредне активности, ефикасности и ефективности пословања привредних субјеката у области привреде, подизања степена конкурентности и повећања извоза и запослености.

Намена: за набавку основних средстава (опреме и лиценцих права), за набавку пољопривредне механизације, основног стада и матичног јата.

Износ: од 500.000,00 динара до 30.000.000,00 динара

Рок: од 3 до 5 година

Гресе период: 12 месеци (до 3 године) и 24 месеца (до 5 година)

Отплата: тромесечни анuitети

Каматна стопа:

- 4,2% на годишњем нивоу, уз примену валутне клаузуле (у периоду мировања обрачунава се интеркаларна камата), за кредите обезбеђене хипотеком и одговарајући број бланко сопствених меница.
- 2,8% на годишњем нивоу, уз примену валутне клаузуле (у периоду мировања обрачунава се интеркаларна камата), уколико је инструмент обезбеђења гаранција пословне банке или менице авалиране од стране пословне банке и одговарајући број бланко сопствених меница.

Напомена: расположива средства за финансирање пројеката нису намењена по програму Фонда за изградњу нових и адаптацију постојећих грађевинских објеката, за куповину земљишта, за опремање угоститељских објеката и трговине, за набавку путничких аутомобила и за обртна средства.

Право учешћа на конкурсима имају правна лица са већинским приватним капиталом и предузетници, индивидуални пољопривредни произвођачи и власници пољопривредних газдинстава чије је седиште, односно пребивалиште на територији АП Војводине и који послују у периоду дужем од три године.

Потребна документација: уз захтев подносиоца и пословни план урађен по методологији Фонда потребно је обезбедити следећу документацију: предрачун предмета кредитирања, оверену фотокопију решења о упису у регистар, доказ о упису у регистар пољопривредних газдинстава, оверену фотокопију уговора о оснивању

и статут, оверену фотокопију решења или одлуке о разврставању предузећа по величини, дозволе за рад и делатности издате од надлежних органа (уколико постоје), патенте, робне марке, издавачка права (уколико постоје), извод из земљишних књига, не старији од 30 дана, за непокретност која је предмет хипотеке, са проценом вредности од стране овлашћених проценитеља, годишњи биланс стања, биланс успеха, порески биланс за претходне 3 године, потврду НБС о ликвидности подносиоца за претходних 6 месеци, потврду пословне банке о стању и просечном промету преко пословног рачуна за претходних 6 месеци и потврду надлежног органа о измирености обавеза по основу пореза и осталих јавних прихода, не старији од 30 дана.

Фонд за развој има 45 локалних општинских канцеларија којима се заинтересовани клијенти могу обратити.

1.9) Које су могућности за добијање кредита за отпочињање бизниса на територији АП Војводине (тзв. “start-up” кредити)?

а) Кредити намењени незапосленим лицима која су на бироу за запошљавање

Износ: од 100.000,00 динара до 1.500.000,00 динара

Рок: до 3 године, у оквиру којих је обухваћен период мировања отплате кредита од 12 месеци (1.5% интеркаларна камата)

Каматна стопа: 3% на годишњем нивоу (1.5% интеркаларна камата)

Grace период: 1 година

Инструмент обезбеђења: гаранција пословне банке, хипотека и солидарно јемство три жиранта за кредите до 200.000,00 динара и одговарајући број бланко сопствених меница.

б) Кредити за регистрована предузећа и радње до 3 године рада

Износ: од 200.000,00 динара до 2.000.000,00 динара

Рок: до 3 године, у оквиру којих је обухваћен период мировања отплате кредита од 12 месеци (1.5% интеркаларна камата)

Каматна стопа: 2,8% на годишњем нивоу за кредите обезбеђене гаранцијом или авалираним меницама 4,2% на годишњем нивоу за кредите обезбеђене хипотеком

Grace период: 1 година

Учешће корисника кредита: 50 %

Инструмент обезбеђења: гаранција пословне банке или менице авалиране од стране пословне банке или хипотека и одговарајући број бланко сопствених меница.

1.10) Кредити за подстицај и развој предузећа и предузетника у најнеразвијенијим општинама у Републици Србији, са подручја општина АП Косово и Метохија са већинским српским и неалбанским становништвом.

Фонд за развој Републике Србије, програмом за подстицање и развој предузећа и предузетника у најнеразвијенијим општинама у Републици Србији, односно подручјима са већинским српским и неалбанским становништвом у АП Косово и Метохија, одобрава дугорочне кредите под следећим условима:

- износ кредита - за правна лица од 500.000,00 до 2.500.000,00 динара, а за предузетнике од 500.000,00 до 1.200.000,00 динара
- каматна стопа - 1% на годишњем нивоу, уз примену валутне клаузуле
- рок отплате од 3 до 7 година и одложеним роком отплате до једне године
- кредити за трајна обртна средства се одобравају са роком отплате до 3 године, и одложеним роком отплате до једне године
- тромесечна отплата кредита
- инструменти обезбеђења уредног враћања кредита – хипотека првог реда на непокретностима грађевински објекти, грађевински објекти и опрема који чине функционалну целину и грађевинско земљиште, у приватном власништву у вредности која обезбеђује повраћај датих средстава увећаних за припадајућу камату. Хипотека је обавезна за најмање 50% вредности кредита или уговорно јемство (или приступање дугу) правног лица за корисника кредита, са одговарајућим инструментима обезбеђења или ручна залога на опреми- за правна лица до износа кредита до 1.250.000,00 динара.

Потенцијални корисници средстава захтеве подносе Републичкој агенцији за развој малих и средњих предузећа и предузетништва:

КОСОВСКА МИТРОВИЦА, Канцеларија Републичке агенције за развој МСПП

Адреса пријема: Цона Кенедија бб,

тел. 0280/425-549

РАНИЛУГ, Канцеларија Републичке агенције за развој МСПП

Адреса пријема: Одсек Националне службе за запошљавање у Ранилугу

тел. 0280/76-121.

1.10.1) Под којим условима се могу добити START- UP кредити за почетнике, са подручја општина АП Косово и Метохија са већинским српским и неалбанским становништвом?

Активност Фонда за развој Републике Србије, по овом програму у 2008. години биће усмерена на дугорочно кредитирање предузетника и правних лица – почетника у обављању разних занатских, производних и услужних делатности регистрована у Агенцији за привредне регистре од 01.06.2007. године и касније, са подручја општина Аутономне покрајине Косово и Метохија са већинским српским и неалбанским становништвом.

Подносилац захтева за кредит може бити само комитент који никад раније није био власник привредног друштва, односно предузетник, у смислу да је био обвезник пореза на добит, односно на приход од самосталне делатности.

Кредити се одобравају у износу од 400.000,00 до 1.200.000,00 динара за радње и предузећа, са каматном стопом 1% на годишњем нивоу уз примену валутне клаузуле, роком отплате од 3-5 година и периодом чека до 12 месеци.

- инструменти обезбеђења уредног враћања кредита – један од инструмената:

- хипотека првог реда на непокретностима или земљишту, у приватном власништву у вредности која обезбеђује повраћај датих средстава увећаних за припадајућу камату или
- меница потписана од стране два кредитно способна жيرانта: или
- уговорно јемство (или приступање дугу) правног лица за правно лице или правног лица и предузетничке радње за предузетнике са одговарајућим инструментима обезбеђења јемца: или
- ручна залога на опреми (појединачна вредност опреме не може бити испод 150.000,00 динара) , за предузетнике; и
- одговарајући број бланко сопствених меница корисника кредита.

Потенцијални корисници средстава захтеве подносе Републичкој агенцији за развој малих и средњих предузећа и предузетништва:

КОСОВСКА МИТРОВИЦА, Канцеларија Републичке агенције за развој МСПП

Адреса пријема: Цона Кенедија бб,

тел. 0280/425-549

РАНИЛУГ, Канцеларија Републичке агенције за развој МСПП

Адреса пријема: Одсек Националне службе за запошљавање у Ранилугу

тел. 0280/76-121.

1.11) Под којим условима могу да добијем кредит код Фонда за развој РС пошто имам предузеће за производњу намештаја у Бујановцу?

Посредством Фонда за развој РС, реализује се посебан програм Владе Републике Србије за кредитирање, подстицања запошљавања и развој предузећа у најнеразвијенијим општинама у Републици Србији. Право на коришћење ових средстава имају правна лица-привредна друштва у приватном власништву, акционарска друштва са већинским приватним капиталом, новоприватизована предузећа са отплаћеним друштвеним капиталом, регистрована у Агенцији за привредне регистре, за набавку основних средстава, куповину пословних простора, трајна обртна средства.

С обзиром да се инвестира у Бујановцу, једној од најнеразвијенијих општина у Републици Србији, кредити се одобравају под следећим условима:

Каматна стопа: 1% на годишњем нивоу, уз примену валутне клаузуле

Рок отплате: од 3 до 7 година, за трајна обртна средства до 3 године, и грејс периодом до једне године,

Отплата: тромесечни ануитети

Инструменти обезбеђења уредног враћања кредита:

- хипотека првог реда на непокретностима (грађевински објекти и грађевински објекти и опрема који чине функционалну целину – залога на опреми) и грађевинско земљиште, у приватном власништву у вредности која обезбеђује повраћај датих средстава увећаних за припадајућу камату. У случају да је већ успостављена хипотека првог реда у корист Фонда, а процењена вредност непокретности довољна да покрије нови кредит, прихвата се хипотека другог реда; или

- гаранција пословне банке; или
- уговорно јемство (или приступање дугу) правног лица за корисника кредита, са одговарајућим инструментима обезбеђења јемца за кредите до износа од 3.000.000,00 динара, и сопствена меница са авалом пословне банке или гаранција пословне банке; и
- сопствене менице инвеститора.

1.12) Које услове треба да испуним код Фонда за развој да бих добио кредит за отпочињање бизниса – предузеће за прераду воћа?

Сагласно Програму кредитне подршке за почетнике без хипотеке -Start-up кредити за правна лица, који спроводе Фонд за развој Републике Србије и Републичка агенција за развој малих и средњих предузећа и предузетништва, утврђена је методологија за одобравање дугорочних кредита коју заинтересовани правни субјекти треба да спроведу у припреми неопходне документације.

Захтев за кредит могу да поднесу новооснована правна лица на подручју Републике Србије, производне и услужне делатности регистрована у Агенцији за привредне регистре од 01.06.2007. године и касније. Подносилац захтева за кредит може бити само комитент који никада раније није био власник привредног друштва, односно предузетник, у смислу да је био обвезник пореза на добит, односно на приходе од самосталне делатности. Кредит се може користити за набавку основних средстава (грађевински радови и опрема), куповину пословног простора и делом за обезбеђење трајних обртних средстава у износу од 400.000,00 до 2.400.000,00 динара, са роком отплате од 3–5 година, са периодом чека (грејс период) до дванаест месеци, каматном стопом од 1% на годишњем нивоу, уз примену валутне клаузуле и тромесечном отплатом кредита. Инструменти обезбеђења уредног враћања кредита у вредности до 1.200.000,00 динара-један од инструмената као и сопствене менице корисника кредита су:

- хипотека првог реда на непокретностима или земљишту у приватном власништву, у вредности која обезбеђује повраћај датих средстава увећаних за припадајућу камату; или -уговорно јемство (или приступање дугу) правног лица за корисника кредита са одговарајућим инструментима обезбеђења јемца; или
- меница потписана од стране два кредитно способна жيرانта. За кредите у вредности преко 1.200.000,00 а до 2.400.000,00 динара инструменти обезбеђења уредног враћања кредита-један од инструмената као и сопствене менице корисника кредита су;
- хипотека првог реда или уговорно јемство (или приступање дугу) правног лица за корисника кредита, са одговарајућим инструментима обезбеђења јемца.

Средства по овом Програму се не могу користити за: кредитирање примарне пољопривредне производње; кредитирање куповине путничких возила; кредитирање трговине; кредитирање организовања игара на срећу, лутрија и сл. делатности; кредитирање инфраструктуре.

1.13) Како могу да добијем кредит или подстицајна средства за производњу потпуно новог производа на домаћем тржишту?

Према програму Фонда за развој РС за 2008. годину, одобравају се кредити за развој иноваторства. Право на коришћење ових средстава имају правна лица – привредна друштва и предузетници регистровани у Агенцији за привредне регистре, уколико средства користе за примену иновација применљивих у привреди, који инвестирају на следећим подручјима:

Најнеразвијеније општине: Бабушница, Бела Паланка, Бојник, Бољевац, Бор, Босилеград, Бујановац, Владичин Хан, Власотинце, Гаџин хан, Димитровград, Дољевац, Жабари, Жагубица, Крупањ, Куршумлија, Кучево, Лебане, Лозница, Мали Иђош, Мајданпек, Медвеђа, Нови Пазар, Пландиште, Прешево, Прибој, Прокупље, Рековац, Сврљиг, Сјеница, Сурдулица, Трговиште, Тутин. Црна Трава.

Остале неразвијене општине:

Александровац, Бајина Башта, Блаце, Богатић, Брус, Врање, Жабал, Житорађа, Ивањица, Кладово, Књажевац, Ковин, Лесковац, Мали Зворник, Нова Варош, Нова Црња, Осечина, Петровац, Ражањ, Рача, Србобран, Трстеник, Ћичевац.

Кредити се одобравају под следећим условима:

- каматна стопа је 1% на годишњем нивоу уколико се програм реализује на подручју најнеразвијенијих општина; уз примену валутне клаузуле
- каматна стопа 2% на годишњем нивоу на осталим неразвијеним општинама; уз примену валутне клаузуле
- каматна стопа 3% на годишњем нивоу уколико се програм реализује на подручју осталих општина; уз примену валутне клаузуле
- рок отплате је до 7 године и одложеним роком отплате до једне године, тромесечна отплата кредита.

Инструменти обезбеђења уредног враћања кредита су:

- хипотека првог реда на непокретностима (грађевински објекти и грађевински објекти и опрема који чине функционалну целину) и грађевинско земљиште, у приватном власништву у вредности која обезбеђује повраћај датих средстава увећаних за припадајућу камату. У случају да је већ успостављена хипотека првог реда у корист Фонда, под условом да је процењена вредност непокретности довољна да покрије нови кредит, прихвата се хипотека другог реда
- уговорно јемство (или приступање дугу) правног лица за корисника кредита, са одговарајућим инструментима обезбеђења јемца, за кредите до износа 3.000.000,00 динара
- гаранција пословне банке
- ручна залога на опреми
- поред наведених инструмената, обавеза правног лица је да достави одговарајући број бланко сопствених меница.

1.14) Под којим условима предузеће које дуже послује у области прераде дрвета (преко 2 године), може да добије краткорочни кредит, ради обезбеђења обртних средстава за извоз?

За добијање краткорочног кредита за обртна средства у складу са Програмом Фонда за развој Републике Србије за 2008. годину можете конкурисати за кредит намењен финансирању припреме производње за извоз, чији износ није лимитиран, са роком отплате до 6 месеци, каматном стопом од 5 % на годишњем нивоу без обзира на место улагања са применом валутне клаузуле уз обезбеђење сопственим соло меницама уз авале пословне банке или гаранцијом пословне банке и бланко сопственим соло меницама. Такође се можете обратити пословним банкама које одобравају краткорочне кредите уз нешто веће каматне стопе.

1.15) Под којим условима се може добити кредит из италијанске кредитне линије за развојни програм приватног предузећа?

Намена: кредит се може користити за набавку опреме, резервних делова и њихово одржавање, технологија и техничке помоћи индустријске лиценце италијанског порекла

Минимум 70% одобренних средстава користи се за финансирање опреме и услуга италијанског порекла, а максимум 30% средстава може се користити за обртна средства или увоз робе која није италијанског порекла.

Износ: минимални износ кредита 50.000 ЕУР , максимални износ 1.000.000 ЕУР

Каматна стопа: 4,9% на годишњем нивоу

Рок: до 8 година, укључујући грејс период од највише 2 године

Отплата: полугодишње рате

Обезбеђење: хипотека на некретнине, ручна залога, гаранција првокласних банака

Посебни услови:

- да је предузеће регистровано у Србији као МСП
- да је дефиниција величине предузећа у складу са ЕУ (мање од 250 запослених, мање од 50.000 евра прихода, укупна билансна сума мања од 43.000.00 евра, минимум 65% капитала предузећа треба да је у приватном власништву,
- да предузеће послује најмање 2 године у сектору за који траже средства,
- да предузеће има позитиван финансијски извештај,
- да је предузеће кредитно способно,
- да предузеће располаже перспективним пројектом и бизнис планом

Из ове кредитне линије не могу се финансирати програми производње и прераде дувана, производње и прераде жестоких пића, активности у области забаве, коцке и непокретне имовине, трговине, лизинг, осигуравајућих друштава и финансијских институција и за покриће трошкова царина пореза и на додату вредност који се плаћају у земљи, start-up пројеката.

Банке преко којих се реализује кредитна линија : Vanca Intesa a.d. Београд, Комерцијална банка, а.д. Београд, Unicredit Bank Србија а.д. Београд и Привредна банка Београд а.д., Београд.

1.15.1) Да ли се путем италијанског кредита може набавити половна опрема?

Италијанском кредитном линијом омогућено је добијање кредита за набавку половне италијанске опреме. За детаљније информације заинтересована предузећа могу се обратити Сектору за међународну сарадњу, Одељење за управљање рачуном Фонда револвинг кредита Републике Србије, тел. (011/333 83 24, 333 83 25) или преко посредничких банака Banca Intesa (www.bancaintesabeograd.co.yu), Unicredit Bank Србија (www.unicreditbanc.co.yu), Комерцијална банка (www.kombank.com) и Привредна банка Београд (www.pbbad.com).

1.16) Да ли можете да ми дате више информација о програму подршке предузећима од стране Владе Републике Грчке?

Влада Републике Грчке је, у оквиру Плана за економску реконструкцију Балкана, а према Споразуму две Владе о развојном програму сарадње, Србији наменила 235,5 милиона евра бесповратне помоћи.

Према овом, тзв. Хеленик плану, 20% од укупног износа средстава (46,5 милиона евра) намењено је за финансирање производних инвестиција приватног сектора, како из области индустрије тако и пољопривреде. Бесповратна средства из Плана се могу добити до износа од 30% вредности прихваћеног појединачног пројекта.

Привредници могу да очекују техничку помоћ око припреме, процене и процеса апликације пројекта код Министарства привреде Грчке, као и све друге неопходне услуге (превођење итд).

Уколико се прихвати пројекат (од стране грчког министарства) предузеће само финансира цео пројекат, а тек након реализације пројекта (пуштања у рад), и инспекције грчког Министарства привреде и финансија, добија се 30% вредности пројекта.

Вредност пројекта у индустрији мора бити у границама од 800.000–5.000.000 евра а за пројекте у пољопривреди од 300.000–1.500.000 евра.

Сва документација мора бити на грчком језику

Информације (апликациона документа) о “Hellenic” плану се могу пронаћи на web адреси: www.mfa.gr/greek/foreign_policy/hiperb/docs/application.doc

1.17) Да ли могу да добијем кредит за реализацију извозног посла са партнером из Турске који би могао достићи износ од 400.000 евра годишње и под којим условима?

За подршку националним извозницима задужена је Агенција за осигурање и финансирање извоза Републике Србије, коју је основала Народна скупштина Републике Србије у јулу 2005. године. Агенција делује кроз различите механизме осигурања и финансирања извоза као што су: краткорочно кредитирање извозних послова, осигурање краткорочних потраживања комерцијалних ризика и гаранцијски послови.

Агенција за осигурање и финансирање извоза обезбеђује краткорочне кредите извозним предузећима која су у 2007. години остварила извоз већи од 300.000 ЕУР под следећим условима: у износу од 30.000 до 200.000 евра у динарској противвредности; са роком отплате до 12 месеци; уз каматну стопу EURIBOR+1% до EURIBOR+3% у зависности од оствареног извоза у 2007. години и бонитета предузећа.

Једнократна провизија за обраду захтева: 0,7% од укупног износа кредита.

Општи услови су:

- Поседовње уговора о закљученом спољнотрговинском послу са ино купцем.
- Остварен извоз у вредности минимум 300.000 ЕУР на годишњем нивоу
- Остварен позитиван нето резултат пословања у претходној години.
- Учешће робе домаћег порекла минимум 51% у вредности робе која је предмет извоза и финансирања.

Потребно је да упутите захтев за одобрење кредита и попуните пријавни формулар. Уз попуњени образац треба доставити неопходну документацију (списак документације је наведен на последњој страни пријавног формулара).

Више информација можете добити на адресу: Агенција за осигурање и финансирање извоза Републике Србије а.д; Булевар Авној-а 121, 11 000 Београд, тел: 011/ 2205 750; 011/ 311 80 16, e-mail: office@aofi.co.yu, Web: www.aofi.co.yu.

1.18) Које банке одобравају стране (револвинг) кредите за МСП сектор?

Кредитне линије међународних организација и институција (soft loan) ЕАР, ЕИБ, Владе Републике Италије, немачке банке КФВ и друге, доприносе амортизовању проблема недостатка финансирања МСП сектора и делимично компензују недовољну и још увек скупу кредитну понуду пословних банака.

Фонд револвинг кредит Републике Србије који је финансирала ЕАР (Европска агенција за реконструкцију) намењен је искључиво за МСП.

Кредити се одобравају у границама од 20.000 до 200.000 евра, са каматном стопом од 7,99% до 9,49% и роком отплате од 5 година. Ова кредитна линија је реализована преко: Чачанске банке, Комерцијалне банке, Erste банке, OTP banka Srbija, UNICREDITBANK Srbija.

ЕИБ (Европска инвестициона банка) обезбеђује кредите за МСП сектор и локалну самоуправу. У питању су дугорочни кредити са роком отплате од 12 година и грејсом од 3 године, каматном стопом од EURIBOR+3,9 р.р. и минималним износом од 40.000 евра. Реализација се обавља преко Комерцијалне банке, Erste банке, OTP banka Srbija, UNICREDITBANK Srbija, Ђачанска банка и Привредна банка Београд.

Немачке банка КФВ, Фонд за Србију намењена је за набавку основних средстава и делом за обртни капитал МСП. Износ кредита је од 5.000 до 50.000 евра, каматном стопом од 9,50% на годишњем нивоу за основна средства, а 10,5%- за обртна средства. Ову линију реализују Комерцијална банка, Erste bank, Zepher банка, Кулска банка и Pro credit банка.

Пласмани италијанске кредитне линије поверени су: Banca Intesa, Комерцијалној банци, UNICREDITBANK Srbija, Привредна банка Београд.

1.19) Како могу да добијем дугорочни кредит за пољопривредну производњу?

Уредбом о утврђивању програма мера за дугорочно кредитирање пољопривредне и прехранбене производње за 2008.годину, предузеће или физичко лице које је регистровано као пољопривредно газдинство, може да добије дугорочни кредит у износу од 5.000–300.000 еур у динарској противвредности по средњем

курсу НБС, на дан пуштања кредита у течај, са роком отплате од 3–5 година, односно 10 година за подизање засада винове лозе и засада језграстих воћних врста, грејс периодом од 1–3 године, 12,5% фиксном ефективном каматном стопом на годишњем нивоу,

Кредитирање се врши искључиво преко пословних банка, код којих корисници отварају наменске текуће рачуне, а листу пословних банака утврђује министар надлежан за послове пољопривреде. Пословна банка одобрава висину кредита а Министарство пољопривреде уплаћује 12%, 15% или 20% дела кредита у зависности од намене (15% је за подизање вишегодишњих засада, 20% за наводњавање, остале намене 12%) за који се не обрачунава камата.

Од 18 банака које су потписале уговор са Министарством, за сада одобравају кредите следеће банке: НЛБ Континентал банка, Банка Интеса, Нуро-alpe-adria, Pro-credit и Агробанка.

1.20) Шта је потребно да би се регистровала лизинг компанија? Да ли је потребан оснивачки капитал и колики је?

Оснивачи подносе захтев за издавање дозволе за обављање послова финансијског лизинга Народној банци Србије.

Уз захтев оснивачи прилажу:

- оснивачки акт привредног друштва;
- доказ да је на привременом рачуну код банке уплаћен новчани део основног капитала у износу не мањем од 100.000 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан уплате;
- доказ о кадровској и техничкој оспособљености за обављање послова финансијског лизинга;
- програм рада привредног друштва за период од три године.

Оснивач треба да поседује одговарајућу стручну спрему и одговарајуће радно искуство у делатности финансијског лизинга, у области финансија или у другој области у привреди, да је у дотадашњем раду исказало стручност, да поседује искуство у пословима руковођења и има добру пословну репутацију – што се доказује пословном биографијом, уговором о раду, односно решењем о распоређивању на одговарајуће послове, одговарајућим подацима о успешном руковођењу.

Подаци о уговорима о финансијском лизингу закљученим између физичких и правних лица уписују се у Регистар финансијског лизинга. То је јавни регистар, јединствена електронска база података која може бити доступна заинтересованим субјектима, а посебно је значајна за утврђивање кредитне способности и задужености правних и физичких лица. Регистар се води у Агенцији за привредне регистре.

1.21) На који начин могу да дођем до средстава да отпочнем сопствени бизнис, пошто сам незапослено лице и налазим се на евиденцији НСЗ (немам почетни капитал као ни средства обезбеђења за микро кредит)?

С обзиром да сте на евиденцији незапослених лица обратите се Филијали НСЗ у којој сте регистровани ради подношења Захтева за доделу бесповратних средстава (субвенција). Предуслов за ућешће на конкурс за ова средства је похађање обуке за започињање сопственог посла, у организацији НСЗ ИЛИ Републичке

агенције за развој малих и средњих предузећа и предузетништва. Средства се одобравају једнократно, и износе 130.000,00 динара. У обавези сте да их наменски употребите, да регистровану делатност обављате најмање 2 године, као и да доставите доказе о уплати доприноса за обавезно социјално осигурање. Поменута процедура спроводи се након јавно објављеног Конкурса.

1.22) Како можемо да добијемо помоћ државе за отварање нових радних места?

Наша фирма бави се грађевинарством, имамо уговорених послова за још око 15 радника али би нам требала помоћ државе да би то и остварили.

Национална служба за запошљавање одобрава субвенције за отварање и опремање нових радних места послодавцима који запошљавају до 50 нових радника – незапослених лица, а висина субвенције зависи од развијености општине у којој се лица запошљавају, и то:

- 160.000,00 динара у најнеразвијенијим општинама,
- 130.000,00 динара у неразвијеним општинама.
- Износ субвенције увећава се за 40.000,00 динара уколико послодавац запосли лице које припада једној од ризичних категорија незапослених лица, и то:
- лица са инвалидитетом,
- Роми,
- лица старија од 50 година и
- деца без родитељског старања-штићеници домова за незбринуту децу и из хранитељских породица, старија од 18 година.

Послодавац може користити ову субвенцију само једном у току календарске године. Више информација о томе можете наћи на: www.nsz.sr.gov.yu.

1.23) Да ли могу да добијем кредит код Фонда за развој РС ако имам регистровану самосталну трговинску радњу која послује две године?

Програмом Фонда за развој РС за 2008. годину, предвиђена је могућност кредитирања програма из области трговине, тако да предузетници који су регистровани за обављање трговинске делатности могу конкурисати за кредите у износу од 500.000,00 до 2.500.000,00 динара, са роком враћања кредита до 4 године, са периодом чека (грејс период) до једне године, каматном стопом од 3% на годишњем нивоу, уз примену валутне клаузуле. Као инструменти обезбеђења за враћање кредита у оптицају су хипотека на непокретност у приватној својини на грађевинским објектима и грађевинском земљишту, у односу 1:1,5 вредности одобреног кредита и/или уговорно јемство(или приступање дугу) правног лица за корисника кредита, са одговарајућим инструментима обезбеђења или гаранција пословне банке. Поред наведених инструмената, потребно је доставити и одговарајући број бланко сопствених меница.

1.24) Да ли могу, као власник самосталне занатске радње (СЗР), да добијем кредит код Фонда за развој РС?

По Програму Фонда за развој РС за 2008. годину, предузетници могу да конкуришу за кредит у износу од 500.000,00 до 2.500.000,00 динара, са роком отплате кредита до 4 година и одложеним роком отплате (грејс период) до једне године, каматном стопом од 3% на годишњем нивоу, уз примену валутне клаузуле и тромесечном отплатом кредита. Инструменти обезбеђења уредног враћања кредита су: хипотека првог реда на непокретностима (грађевински објекти и грађевинско земљиште у приватној својини), у односу 1:1,5 вредности одобреног кредита и/или, уговорно јемство (или приступање дугу) правног лица за корисника кредита, са одговарајућим инструментима обезбеђења или гаранција пословне банке и бланко сопствене менице.

1.25) Да ли ми можете рећи која организација помаже расељеним лицима да покрену посао и какве могућности она пружа?

У Србији делује невладина организација “HELP” која има седиште у Бону, Немачка. Она се бави хуманитарним и развојним програмима. Од 2002. године реализује пројекат подршке започињању бизниса. Циљне групе су избеглице, расељена лица и друге социјално угрожене категорије грађана које имају добру пословну идеју, а недовољна сопствена финансијска средства.

“HELP” обезбеђује донације за набавку опреме или материјала у износу од 1200 евра. Обезбеђује такође и пословну подршку у виду обуке (пословне и стручне) и праћења рада подржаних предузетника. Од корисника се очекује да 15% вредности донације уложе у реализацију социо-економских пројеката мањег обима у својој општини. Клијенти су у обавези да донирају и у виду 10 до 20 часова рада у корист локалне заједнице.

Детаљније информације можете добити од “HELP” Ниш, улица Миладина Поповића 13, Тел. 018/531 020, E-mail helpnis@serbia.org.yu, www.help-serbia.org.yu

1.26) Речник најчешћих појмова и израза

Grace period

Период чека, тј. мировања отплате главнице. Временски период од коришћења кредита до прве отплате главнице

Валутна клаузула

Утврђивање дуга у Еврима на дан пуштања кредита у течај и прерачунавање дуга у динарску противвредност по средњем курсу на дан доспећа

Хипотека

Инструмент обезбеђења враћања кредита на непокретност у приватној својини на грађевинским објектима и грађевинском земљишту

Гаранције

Гаранције представљају инструмент обезбеђења којим банка по налогу и у име свог клијента преузима неопозиву обавезу да плати на позив корисника одређени износ уколико њен клијент пропусти да изврши своју обавезу плаћања или чинидбе у уговореном року. Гаранција за корисника представља заштиту у случају несавесног пословања његовог партнера.

Документарни акредитив

Представља један од најзначајнијих инструмената међународног плаћања у спољнотрговинском промету који омогућава сигурнију размену роба и штити интересе како продавца тако и купца. Користи се углавном када се купац и продавац не познају добро.

Уговорно јемство

Инструмент обезбеђења враћања кредита на основу закљученог посебног уговора о јемству између повериоца и јемца где је јемац у обавези да измири дуговање тек ако главни дужник то не учини

Меница

Облигационо-правна хартија од вредности чији је садржај новчано потраживање и представља безусловни писмени налог издаваоца менице (трасант) упућен другом лицу (трасату) да у одређено време и на одређеном месту исплати одређени износ новца лицу назначеном у меници (ремитенту) или другом овлашћеном лицу

Бланко сопствена меница

Инструмент обезбеђења враћања кредита која у моменту издавања вољом издаваоца не садржи означен износ, а која је предата меничном повериоцу са овлашћењем да је касније попуни сагласно споразуму са издаваоцем, односно сагласно споразуму из основног посла ради кога је меница издата

Винкулирана полиса осигурања

Представља залогу или пренос права потраживања по основу наплате штете у корист трећег лица.

Камата

Новчана накнада за коришћење туђих материјалних средстава (главнице) која се после утврђеног временског размака редовно обрачунава

Интеркаларна камата

Камата која се обрачунава и наплаћује само за време коришћења кредита, односно до момента када се почиње са моментом отплате кредита, обрачунава се од момента одобрења кредита па до прве уплате рате

EURIBOR

(Euro Interbank Offered Rate)

Референтна каматна стопа која се утврђује као аритметички просек каматних стопа по којима се у оквиру панела прворазредних банака у Еврозони међусобно нуде депозити на фиксне периоде. Рачуна се на бази 360 дана од стране Банкарске Федерације Европске Заједнице, а објављује сваког дана.

Каматна стопа

Каматна стопа је у процентима изражена цена која се плаћа за коришћење туђих средстава - новца или капитала.

Номинална каматна стопа

Годишња каматна стопа која се плаћа на износ одобреног кредита

Ефективна каматна стопа (ЕКС)

Каматна стопа, која осим номиналне камате укључује и друге банкарске трошкове

Бонитет

Способност корисника кредита да преузме и испуни финансијску обавезу плаћања о року као и све приспеле камате

LTV RATIO

(loan. to value) ratio

Представља однос износа кредита банке и процењене тржишне вредности некретнине која је предмет хипотеке, помножен са 100.

Регистар података о бонитету

Јединствена стандардизована, електронска база података о бонитету правних лица и предузетника, доступна свим корисницима путем интернет сервиса

Ануитет

Део главнице и припадајућа камата

Start-up фирма

Фирма у почетној фази пословања

Кредит

Кредит је добровољно и споразумно уступање новчаних средстава повериоца дужнику уз договор да се у утврђеном року та новчана средства врате.

Дугорочни кредит

Кредит чији је рок отплате дужи од једне године

Краткорочни кредит

Кредит чији је рок отплате до 12 месеци

Револвинг кредит

Краткорочни кредит чије је обнављање унапред договорено. Када се кредит делимично или целини одобри, он се аутоматски пролонгира под истим условима и у истом износу

ГЛАВА ТРЕЋА

ЗАШТИТА ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ

1.1) Шта је жиг а шта робна марка и зашто треба заштитити знак?

Званични термин за знак је Жиг и то је право којим се штити знак који у промету служи за разликовање робе, односно услуга једног физичког или правног лица од исте или сличне робе, односно услуга другог физичког или правног лица. Енглески назив за жиг је - trade mark (TM), робна или трговачка марка. У употреби су оба термина а која имају исто значење.

Правна заштита знака којим се у промету обележавају робе или услуге није законска обавеза, већ је одлука о његовој правној заштити препуштена слободној вољи онога који знак користи. Привредни субјект који користи свој знак у промету, неће трпети никакве правне санкције због тога што га није заштитио жигом.

Па ипак, правна заштита знака жигом увек је добродошла, јер нуди бројне користи за његовог власника. Поред осталих, и следеће:

- искључиво право власника да жигом обележава своје робе и услуге у промету на територији земље у којој је заштита призната,
- искључиво право власника да свим другим лицима забрани неовлашћено коришћење истог или сличног знака за обележавање сличне или истоврсне робе и услуга у промету на територији земље у којој је заштита призната,
- лако доказивање пред судом, или неким другим државним органом, власништва над жигом (на основу решења о признању жига, исправе о жигу, или неког другог акта који доноси Завод за интелектуалну својину),
- права на интелектуалну својину стварају додатну вредност и за потрошаче и могу да буду гаранција за порекло и квалитет.
- жиг повећава препознатљивост фирме и јача њену конкурентности на тржишту,
- жиг постаје “имовина” фирме која повећава њену основну вредност.

1.2) Како да проценим да ли ми је потребна заштита патентом/малим патентом, жигом, дизајном или ауторским правом?

Вероватно из разлога опрезности нам нисте навели о каквом се конкретном решењу ради па ни одговор не може бити конкретан. Како би сте се одлучили којим обликом интелектуалне својине да заштитите ваше решење потребно је да знате следеће:

Патент је право које се признаје за проналазак из било које области технике, који је нов, који има инвентивни ниво и који је индустријски применљив,

Жиг је право којим се штити знак који у промету служи за разликовање робе, односно услуга једног физичког или правног лица од исте или сличне робе, односно услуга другог физичког или правног лица,

Дизајн је тродимензионални или дводимензионални изглед целог производа, или његовог дела, који је одређен његовим визуелним карактеристикама, посебно линијама контурама, бојама, обликом, текстуром и материјалима од којих је производ сачињен, или којима је украшен, као и њиховом комбинацијом,

Ауторским делом сматра се оригинална духовна творевина аутора, изражена у одређеној форми, без обзира на његову уметничку, научну или другу вредност, његову намену, величину, садржину и начин испољавања, као и допуштеност јавног саопштавања његове садржине. Ауторским делом сматрају се нарочито: писана дела (књиге, чланци и др.); говорна дела (предавања, говори, беседе и др.); драмска, драмско – музичка, кореографска и пантомимска дела, као и дела која потичу из фолклора; музичка дела, са речима или без речи; филмска дела (кинематографска и телевизијска дела); дела ликовне уметности (слике, цртежи, скице, графике, скулптуре и др.); дела архитектуре, примењене уметности и индустријског обликовања; картографска дела (географске и топографске карте); планови, скице, макете и фотографије; рачунарски програми (у изворном, објектном и извршном коду).

О облику заштите одлуку морате донети сами али вам препоручујемо да себе заштитите са што више облика интелектуалне својине (нпр. патентом, дизајном и жигом; софтвер ауторским делом) а детаљније информације о наведеним облицима заштите, потражите у Заводу за интелектуалну својину или нам се обратите у Републичкој агенцији за развој МСПП.

1.3) Како заштитити проналазак у другим земљама? Како да одаберем земље у којима бих морао да извршим заштиту?

Да би сте поднели међународну патентну пријаву по Закону о патентима сте обавезни да прво поднесете пријаву у својој земљи Србији. Након тога уколико сте потпуно сигурни да је ваш проналазак патентабилан и интересантан за страном тржиште у року од годину дана можете поднети и међународну пријаву тзв. РСТ (Patent Cooperation Treaty) пријаву. Уговор о сарадњи у области патената (РСТ) предвиђа подношење једне међународне патентне пријаве која има исти правни учинак као и подношење националне пријаве у свакој од назначених земаља. Тиме је омогућено да подносилац пријаве може да поднесе једну пријаву и да захтева заштиту у више земаља потписница РСТ у којима има намеру да штити проналазак.

Обзиром да је међународна заштита скупа приликом одабира земаља за заштиту морате водити рачуна о неколико важних чињеница: коме је проналазак интересантан, које земље имају јак производни потенцијал и у којим земљама постоји потенцијално тржиште. Најбоље је да се о стратегији подношења међународне пријаве консултујете са неким ко је искусан у овој области и добро познаје ову материју.

За више информација у вези међународне заштите проналазака упућујемо Вас на “Упутство за подношење међународне пријаве патента” које можете бесплатно да добијете у писарници Завода за интелектуалну својину у Београду, Књегиње Љубице 5, тел 011/20 25 800, или се може преузети са сајта Завода на интернет адреси: www.yupat.gov.yu.

1.4) Пренео бих права из патента на своју децу. Како се ово право преноси? Шта је то лиценца?

Право на подношење пријаве, права из пријаве, патент и мали патент могу да буду у целини или делимично предмет преноса на основу уговора о преносу или на основу наслеђивања.

На захтев једне од уговорних страна у одговарајући регистар који води Завод за интелектуалну својину уписаће се пренето право, с тим да је потребно уз захтев поднети и оригинал (или оверену копију) закљученог уговора, односно оставинског решења. Неуписан пренос права не производи правно дејство према трећим лицима

Уговор о лиценци регулисан је члановима 686 – 711 Закона о облигационим односима. То је уговор којим се обавезује давалац лиценце да стицаоцу лиценце уступи, у целини или делимично, право искоришћавања проналазак, техничког знања и искуства, а стицалац лиценце се обавезује да му за то плати одређену накнаду. Уговор о лиценци мора да се закључи у писменој форми. Лиценца за искоришћавање патентираног проналазак, не може бити закључена на време дуже од трајања законске заштите тих права.

На захтев даваоца или стицаоца лиценце, уговор о лиценци уписује се у одговарајући регистар који води Завод, а уговор који није уписан у регистар не производи правно дејство према трећим лицима.

1.5) Сви ме уверавају да је заштита патентом потребна и корисна. Јасна ми је потреба у смислу заштите свог стваралаштва, али ми није сасвим јасна корист?

Једноставно, патент обезбеђује носиоцу друштвену афирмацију за креативан рад, као и материјалну накнаду за проналазак који има потврду на тржишту.

У исто време, тиме се подстиче проналазаштво које обезбеђује развој науке и технике и побољшање квалитета људског живота. Патенти су такође и извор вредних техничких информација будућим генерацијама истраживача и проналазача што је и основна улога патента у свакодневном животу. Осим тога, заштита интелектуалне својине подстиче производњу, ширење знања и широког асортимана квалитетних производа и услуга.

Корист из патента се огледа не само у заштити и пружању заштите носиоцу патента на тржишту већ и у томе што као и остали облици интелектуалне својине повећавају вредност фирме као носиоца права на патент и постају њена нематеријална имовина.

Права на интелектуалну својину стварају додатну вредност за потрошаче и могу да буду гаранција за порекло и квалитет.

1.6) Пре отварања фирме заштитио бих свој проналазак-техничко решење па ме интересује која је разлика између патента и малог патента и коју врсту заштите обезбеђује патент/мали патент?

Оно што је основно је да интелектуалну својину, у било којој области и у било којој фази стварања, треба заштитити! Ово подразумева заштиту једним од облика интелектуалне својине: патент/мали патент, жиг, дизајн, географска ознака порекла, топографија интегрисаних кола, ауторско дело.

Патент и мали патент, обзиром да се питање односи само на њих, разликују се по три основа:

По предмету заштите:

Предмет проналаска који се штити патентом може бити производ (уређај, супстанца, композиција, биолошки материјал) или поступак.

Предмет проналаска који се штити малим патентом може бити само производ, односно решење које се односи на конфигурацију или конструкцију неког производа или распоред његових саставних делова

По времену трајања:

Патент траје 20 година од дана подношења пријаве, мали патент 6 година, са могућношћу продужења трајања за два пута по две године;

По поступку по пријави:

Поступак по пријави патента чине три фазе, и траје дуже у поступку за признање малог патента не спроводи испитивање пријаве на новост, инвентивни ниво или индустријску применљивост, и траје много краће.

Међутим важно је знати да су по садржају права, патент и мали патент идентични и свом носиоцу обезбеђују иста права.

Правна заштита патентом/малим патентом значи да се проналазак не сме комерцијално израђивати, користити, стављати у промет или продавати без сагласности његовог носиоца. Дакле, носилац патента/малог патента има право да одлучи ко може, а ко не може да користи његов проналазак за време трајања заштите. Носилац права може дати лиценцу другим лицима да користе проналазак под условима који су предмет међусобног уговарања. Носилац права може, такође пренети право на друго лице које постаје његов нови носилац. Након истека трајања права или престанка његовог одржавања, заштита престаје, а проналазак постаје јавно добро што значи да носилац права више нема искључиво право на проналазак, који постаје слободан за комерцијално искоришћавање.

Заштита се остварује подношењем уредне пријаве код Завода за интелектуалну својину у Београду, Књегиње Љубице 5, тел 011/20 25 800, сајт www.yupat.gov.yu.

1.7) Од конкурентске фирме добио сам допис да одмах престанем са производњом једног производа за који је он добио заштиту малим патентом. Како се тај производ пре добијања малог патента налазио дуже времена на тржишту интересује ме да ли је могуће оспорити решење, односно поништити мали патент? (Предузеће за обраду пластике, Инђија)

Могуће је поништити патент/мали патент. Завод за интелектуалну својину ће огласити ништавим решење о признању патента, односно малог патента за све време трајања ових права, по службеној дужности или на предлог заинтересованог лица, ако утврди:

- да предмет заштите није проналазак, у смислу закона;
- да проналазак припада категорији проналазака који су изузети из заштите;
- да проналазак није нов, нема инвентивни ниво или проналазак није индустријски применљив;
- да проналазак није описан потпуно и јасно тако да га стручњак из одговарајуће области технике може применити, односно ако утврди да је признат шири обим права од обима који је могао бити подржан описом проналаска на дан подношења пријаве, односно на дан од кога је признато право првенства пријаве.

У вашем случају Завод ће на ваш предлог за укидање решења о признању малог патента (члан 88, Закона о патентима), уз плаћање одговарајуће таксе, и уз доставу релевантних доказа да проналазак није нов, нема инвентивни ниво или да није индустријски применљив, покренути поступак за поништај малог патента. Завод за интелектуалну својину налази се у Београду, Књегиње Љубице 5, тел 011/20 25 800, сајт www.yupat.gov.yu.

1.8) Из оправданих разлога сумњам да је мој проналазак заштићен од стране другог лица. Како и где могу да проверим да ли је моје или слично решење већ заштићено? (Проналазач из Чачка)

Податке о томе да ли је Ваш проналазак неко већ заштитио, односно податке о проналасцима из области којој припада Ваш проналазак можете добити у Одељењу за документацију Завода за интелектуалну својину, Књегиње Љубице 5, Београд, тел. 011/20 25 800, без икакве накнаде и уз сву неопходну помоћ радника Завода.

Исто тако, тражене податке добићете уколико поднесете писмени захтев за претраживање у домаћем (или међународном) фонду патентне документације према предмету проналаска. Висина накнаде за подношење прописана је Тарифом накнада посебних трошкова поступка и накнада трошкова за пружање информационих услуга Завода, која чини саставни део Одлуке о висини накнада посебних трошкова поступка који води Завод за интелектуалну својину и накнада трошкова за пружање информационих услуга Завода (“Службени лист СЦГ”, бр. 3/2006).

Напомињемо да збирка страних патентних докумената обухвата преко 10 милиона списа на папиру и преко 3,5 милиона списа на CD-ROM-у и DVD-у.

1.9) Заштитио сам своју амбалажну кутију патентом и жигом. Да ли је неопходно да је заштитим и дизајном? (Произвођач кондиторских производа)

Уколико је пријава патента урађена суштински потпуно и свеобухватно и формално уредно, није неопходно заштитити кутију дизајном, јер би све битне карактеристике ове кутије требале да се виде и из патента. Међутим како заштите никад није довољно било би корисно да се ова заштита појача и кутија заштити дизајном. Такса за подношење пријаве дизајна је мала.

Наиме, као и код патента и жига, заштитом дизајна, њихов власник себи осигурава искључиво право против неовлашћеног копирања или имитације од стране трећих лица.

Како дизајн представља аспект производа који га чини естетски пријемчивим и атрактивним он није само уметнички или креативан елеменат, већ доприноси комерцијалној вредности производа и олакшава његов маркетинги комерцијализацију.

Заштита дизајна доприноси тржишном развоју производа и омогућава повратак његове инвестиције.

Заштита дизајна промовише креативност у индустријском и занатском сектору, доприноси експанзији привредних активности и повећава извозни потенцијал националних производа.

1.10) Да ли постоји могућност да се заштити патентом начин припремања неког јела? Конкретно... у питању су палачинке, али које се производе на необичан начин (до сада непознат). Пошто сам лично осмислио тај начин, волео бих да га и сачувам од копирања. То би ми уједно била реклама и лого фирме, а идеју не би могли други да “краду”. Да ли је то могуће?

Да, постоји могућност да се заштити начин припремања неког јела. Ово се може урадити на два начина. Први је начин да поднесете пријаву за заштиту патентом технолошког поступка добијања јела или пријаву за рецептуру по којој се јело справља. Могуће је технолошки поступак и рецептуру објединити као јединство проналаска и поднети само једну пријаву.

Други начин је подношење пријава за робни и услужни жиг (робна марка), односно пријаву за заштиту жигом назива производа и назива или логоа радње-фирме.

Најпожељније је да се обе заштите ураде у исто време, а пре отварања радње.

Подношењем, формално и суштински, уредних пријава за услужни жиг угоститељске радње и пријава

робних жигова за називе сваког јела или пића, као и пријава патената за поступке и рецептуре за справљање јела, конкретно палачинки, остварићете најпотпунију заштиту.

Цена за све ове радње, односно таксе које сте обавезни да платите, су још увек ниске-прихватљиве.

Све наведене пријаве се подnose у Заводу за интелектуалну својину, Књегиње Љубице 5, Београд, Тел. 20 25 800. Потпуније информације можете добити на сајту www.yupat.gov.yu.

1.11) Како да заштитим манифестације и скупове са оригиналним садржајима у виду сабора, фестивала и скупова као своје дело а како њихов садржај? (Власница туристичке агенције у Новом Саду)

Навели сте да сте потпуни аутор више манифестација: њиховог назива и садржаја. Заштиту можете остварити тако што ће те детаљан пројекат за сваку од манифестација посебно депоновати као ауторско дело. Пожељно је да заштитите и називе сваке од манифестација жигом (робном марком) уколико су ти називи специфични.

Заштиту остварујете тако што пријаве депонујете (подносите) у Заводу за интелектуалну својину, Књегиње Љубице 5, Београд, Тел. 20 25 800. Потпуније информације можете добити на сајту www.yupat.gov.yu или у Републичкој агенцији за развој МСПП.

1.12) Аутор сам идејног архитектонског решења за градњу православне цркве каква још није пројектована. Којим обликом заштите интелектуалне својине могу себе да заштитим и каква је сврха ауторскоправне заштите дела?

Како ћете врло брзо бити у преговорима са донаторима и кторима за изградњу цркве потребно је да што пре депонујете ваш пројекат као ауторско дело код Завода за интелектуалну својину, Књегиње Љубице 5, Београд. Након тога неопходно је да што пре посетите Завод и консултујете стручњака из области грађевине у Сектору за патенте како би сте извидели да ли има могућности и услова за заштиту патентном целог или појединачних решења из пројекта. У том случају би сте остварили потпуну заштиту. Наиме, патент је право које се признаје за проналазак из било које области технике, који је нов, који има инвентивни ниво и који је индустријски применљив. У овом случају патентном би се могла заштитити целовита конструкција или одређени сегменти решења.

Ауторско и сродна права битни су за људско стваралаштво јер ствараоцима дају подстицај у смислу признавања ауторства као и у остваривању правичних ауторских накнада. На тај начин, аутори и носиоци права имају одређену правну сигурност да се њихова дела могу дисеменирати без страха од недозвољеног умножавања и пиратства. Све наведено даље резултира олакшаном приступу култури, знању па и разоноди у светским, глобалним размерама.

Ауторским делом сматра се оригинална духовна творевина аутора, изражена у одређеној форми, без обзира на његову уметничку, научну или другу вредност, његову намену, величину, садржину и начин испољавања, као и допуштеност јавног саопштавања његове садржине. Ауторским делом сматрају се нарочито: писана

дела (књиге, чланци и др.); говорна дела (предавања, говори, беседе и др.); драмска, драмско – музичка, кореографска и пантомимска дела, као и дела која потичу из фолклора; музичка дела, са речима или без речи; филмска дела (кинематографска и телевизијска дела); дела ликовне уметности (слике, цртежи, скице, графике, скулптуре и др.); дела архитектуре, примењене уметности и индустријског обликовања; картографска дела (географске и топографске карте); планови, скице, макете и фотографије; рачунарски програми (у изворном, објектном и извршном коду).

1.13) Шта да радим и како да се понашам, а да сачувам проналазак и уједно остварим добит? Наиме, имам идеју како да решим одређени проблем у области екологије а односи се на рециклажу пластичне амбалаже. Решење сам скоро конкретизовао кроз уређај, али га још увек испитујем како бих смањио димензије и учинио га практичнијим. Консултовао сам и неке пријатеље и стручњаке који ми кажу да је решење скоро револуционарно и да га нигде нису видели. Распитивао сам се око заштите, како домаће тако и међународне, у Заводу и код неких патентних заступника али и даље нисам сигуран шта да радим.

Све проналазаче и иноваторе муче иста бројна питања када се ради о стратегији управљања проналасцима. Нека од ових питања су:

1. колико је идеја (проналазак) реално добра,
2. да ли је то проналазак или незнатно техничко унапређење,
3. да ли поднети пријаву,
4. када поднети пријаву и који облик интелектуалне својине одабрати за заштиту,
5. треба ли поднети међународну пријаву,
6. колико је проналазак профитабилан,
7. да ли почети самосталну производњу или продати лиценцу.

Одговори на претходна питања нису ни мало једноставни. Покушаћемо да их дамо у најсажетијој форми:

1. Пожељно је да се идеја-проналазак провери кроз израду сопственог бизнис плана. Добро урађен бизнис план, посебно неке од његових ставки (маркетинг план, план производње, план раста и развоја), у основи је увек у функцији веће ефикасности рада и максимирања добити. Једноставно, реалан бизнис план ће у довољној мери пружити одговор шта се реално може очекивати од производње и изношења проналаска на тржиште.

2. Да би се у доброј мери одговорило на питање да ли је проналазак патентабилан, односно погодан за заштиту, треба посетити Завод за интелектуалну својину, претражити патентну документацију и у разговору са стручњацима Завода добити одговор.

3. Пријаву треба свакако поднети. Разговори са било ким о детаљима решења и показивање решења пре подношења пријаве није препоручљиво.

4. Пријаву треба поднети већ у раној фази када је производ добио облик, функцију и када би изношење у јавност било каквих детаља било “опасно”. Који облик заштите интелектуалне својине ће се одабрати зависи од врсте и области у којој се налази проналазак. Треба се трудити да се проналазак заштити са што више облика (нпр. патент, дизајн, жиг)

5. Да ли ће се поднети међународна пријава зависи од степена сигурности (убеђености) да је решење патентабилно и са коликим финансијским средствима се располаже, јер је овај облик заштите веома скуп.

6. Решење које није заштићено не вреди ништа. Заштићено решење вреди онолико колико се за њега може добити кроз продају лиценце на тржишту.

7. Ово је натежи одговор јер зависи од много фактора. Уколико је бизнис план указао на профитабилност вашег проналаска и ако се процењује да је тржиште спремно да га прихвати препоручује се отпочињање самосталне производње (start-up фирма). У том случају многе ствари контролишете сами, добит је много већа, док је вама и породици будућност осигурана. На супрот сопственог бизниса продајом лиценце, потпуне или делимичне, остварује се добит која је једнократна и далеко мања.

1.14) Власник сам угоститељске радње која је надалеко позната по оригиналној домаћој кухињи и специјалитетима са географском ознаком порекла. Сва јела прављена су по оригиналним рецептима и на старински начин. Јеловник садржи оригиналне и уникатне називе јела. Како да се заштитим пошто сам приметио да су почели да ме копирају, и то са лошим копијама?

Заштиту можете остварити подношењем пријава за робни и услужни жиг (робна марка) и пријава патената. У овом случају пожељна је заштита патентом поступака или рецептура и заштита производа и фирме жигом.

Подношењем, формално и суштински, уредних пријава за услужни жиг угоститељске радње и пријава жигова за називе сваког од јела, као и пријава патената за технолошке поступке и рецептуре за справљање јела остварићете потпуну заштиту.

Све наведене пријаве се подnose у Заводу за интелектуалну својину, Књегиње Љубице 5, Београд, Тел. 20 25 800. Потпуније информације можете добити и на сајту www.yupat.gov.yu.

Тек након подношења горе наведених пријава и остваривања заштите можете писмено упозорити плагијаторе да са тим престану јер ће те их у противном утужити суду и на тај начин остварити своја права.

1.15) Имам једну идеју/иновацију како да се произведе електрична енергија из кретања водених таласа. Иако сам пронашао да постоји много концепата у оквиру ове идеје моја идеја је оригинална јер је ефикаснија и економичнија. Идеја је из области машинства и електронике и њу сам у дужем периоду до одређеног степена разрадио. Из разлога очувања тајности не знам до ког степена ту идеју треба да развијам како бих је заштитио. Које услове треба да испуњава проналазак да би могао да се заштити? Да ли могу и где да добијем било каква финансијска средства за реализацију иновације?

У сваком случају идеју не можете заштити. Решење мора да буде конкретно решено тако да и техничко решење, нпр. конструкција, поступак, и функционисање тог решења буде просечном стручњаку из те области јасно. Да би се заштитио патентом, проналазак мора на дан подношења пријаве за заштиту проналаска, односно на дан признатог права првенства пријаве да:

- буде нов,
- има инвентивни ниво и
- буде индустријски примењив.

Проналазак је нов ако није обухваћен стањем технике. Сматра се да је проналазак обухваћен стањем технике ако је учињен доступним јавности писменим или усменим описом, употребом или на било који други начин. Стање технике чине сва решења доступна јавности пре датума подношења пријаве за признање патента.

Проналазак има инвентивни ниво ако решење техничког проблема за стручњака не произилази, на очигледан начин, из стања технике.

Проналазак је индустријски примењив ако се предмет проналаска може произвести или употребити у било којој грани индустрије и пољопривреди.

Поред наведених услова, проналазак мора бити “патентбилан” у смислу закона. Шта се не сматра проналасцима (открића, научне теорије и математичке методе; естетске креације; планови и др) и који се проналасци не могу штитити (проналасци чије би објављивање или комерцијална употреба била противна моралу или закону; биљна сорта или животињска раса и др) регулисано је такође Законом.

Све информације о томе да ли је проналазак подобан за заштиту добићете уколико се обратите одговорном стручњаку у Сектору за патенте Завода за интелектуалну својину који се налази у Београду, Књегиње Љубице 5, тел 011/20 25 800, сајт www.yupat.gov.yu.

Средства за реализацију иновације можете добити код банака али су услови за вас предпостављам неповољни. Друга могућност је да отварањем фирме (тзв. start-up фирма) остварите могућност конкурисања за кредите без хипотеке код Фонда за развој под врло повољним условима. Ови се кредити одобравају једанпут годишње. За више информација можете се обратити Фонду за развој, сајт www.fondzarazvoj.sr.gov.yu или Републичкој агенцији за развој МСПП, сајт www.sme.sr.gov.rs.

1.16) Започео бих сопствену производњу једног атрактивног и врло практичног производа кога сам видео у иностранству. Шта могу да урадим по питању заштите тог производа који на нашем тржишту не постоји? Да ли је потребно да га изменим?

Питање спада у тзв. стандардна питања која интересују не само оне који имају намеру да почну производњу већ и оне који су дуго на тржишту а желели би да побољшају конкурентност кроз нове производе или иновације. Ово није ништа необично, јер свуда у свету се идеје и проналасци краду, модификују и

преносе. Зато постоји јединствена институција (Завод за интелектуалну својину) која врши заштиту идеја али материјализованих кроз проналаске и конкретна решења и на тај могућност крађе смањује на најмању могућу меру (такорећи онемогућава). Свакако да се подразумева да треба поднети пријаву за заштиту у неком од облика интелектуалне својине.

- Пре било каквог увођења у производњу наведеног производа саветујемо следећи редослед потеза:
- Одлазак у Завод за интелектуалну својину где ћете извршити претраживање патентне документације;
- Анализирати пронађено стање технике на околност да ли има заштићених истих или сличних решења посебно у Србији;
- Предност испитивања стања технике је у томе што се упоредо може сазнати да ли постоје савременија и једноставнија решења од већ постојећег;
- У случају да нема заштићених сличних решења могућности су двојаке: заштитити на своје име виђено решење или заштитити његову модификацију као побољшану верзију;
- У случају да има заштићених истих или сличних решења могућности су тада ограничене, јер се поставља питање где је остварена заштита и у ком обиму;

Приликом заузимања стратегије за остварење ове идеје морате бити опрезни јер је можда у исто време још некоме иста идеја пала на памет.

Уколико решење није заштићено у Србији слободно га можете производити а уколико сматрате да се решење може технички унапредити пожељно је да га осавремените и као таквог заштитите на своје име. Простом заштитом већ познатог решења у Србији (тзв. *coru/paste*) у опасности сте да покренете производњу, уложите материјална средства а да вам онда конкурент поништи решење јер је било опште познато. Ово вас доводи до губитка времена, доброг имена и знатних материјалних средстава.

1.17) Шта да урадим да започнем производњу производа који, колико ми је познато, не постоји нигде на тржишту? Увидом у “стање технике” код Завода за интелектуалну својину, установила сам да не постоје ничија права на таквом производу, односно да не постоји такав производ. Пре започињања производње, сматрам да је неопходно извршити заштиту индустријске својине, па ми је неопходна помоћ из те области. Наиме, у питању је прерада поврћа, односно термичка обрада и паковање, уз додатак свих неопходних зачина. Један од таквих производа би можда био нпр. печена паприка, пакована у најлон врећице, уз додатак соли, сирћетне киселине и осталих зачина и адитива. Како не располажем материјалним средствима која би ми дозволила започињање производње већег обима, желим да се најпре заштитим од крађе идеје, пре свега од стране већих произвођача, који имају могућност јефтиније производње. Моја првобитна идеја је била да пријавим мали патент. Пре свега зато што је и сам производ класе која не заслужује доделу патента, а и сам поступак добијања права је за мали патент бржи и једноставнији, међутим више нисам сигурна постоји ли прави начин заштите за такву врсту производа. Наиме, ако ја извршим пријаву малог патента нпр: печена паприка у ПВЦ паковању, или конзервирана печена паприка или како се већ одредим, и наведем да производ карактерише 1. паприка која је термички обрађена (на наведени начин, уз додатак наведених адитива и сл.) и 2.

упакована у нпр. ПВЦ или тегле, и ту наведем нпр. са крајњим садржајем: воде од - до, соли од - до итд, да ли уколико неко сутра у све то дода неки нов елемент нпр. по зрно кима, значи да није повредио моја патентна права? Ако је тако, који бисте ми вид заштите Ви саветовали за такву врсту производа и постоји ли уопште начин да се тако нешто колико - толико ефикасно заштити?

Питање заштите интелектуалне својине (жига-робне марке, патента, дизајна, географске ознаке порекла или ауторског дела) је врло комплексно питање. Иако допис који сте нам упутили садржи неколико питања, а одговори зависе од околности, ево сажетих одговора:

- у свему овоме је добро што размишљате о заштити свог знања и своје “имовине”,
- препорука је (неопходно) да пре почетка било какве производње извршите заштиту индустријске својине, у овом случају заштиту технолошког поступка и рецептуре патентом,
- док не поднесете пријаву патента, и поред сазнања да у Заводу за интелектуалну својину не постоји такав производ, добро је сазнати (испитати) да ли постоји заштита за сличан производ,
- малим патентом не можете извршити заштиту поступка већ патентом, код кога процедура испитивања траје много дуже,
- не можете заштитити идеју већ само конкретно решење - производ,
- пожељно је приликом писања пријаве обухватити што више варијанти извођења чиме би се оставио што мањи простор плагијаторима,
- не постоји апсолутна заштита и увек ће постојати плагијатори који ће ситним захватима покушати да што битније измене проналазак. Од овога се не можете одбранити јер и најмања измена у поступку може бити патентабилна па је решење подложно преиспитивању и заштити.

За прецизније одговоре, а посебно око стратегије подношења пријава (када и које) и онога шта открити а шта не, требали би да обавите додатне консултације.

1.18) Страна фирма жели да модификује свој софтвер-програм за вођење књиговодства према потребама у нашој земљи. Како фирма није упућена у наше књиговодство организовао би се тим стручних лица (књиговођа, правника и др.) који би учествовали у модификовању софтвера. Да ли страна фирма може овакав програм пласирати на наше тржиште и која је правна форма тог процеса?

Постоји више могућности да се овај посао оконча. Један од начина је и да страна фирма ангажује наше стручњаке да модификују софтвер за вођење књиговодства. У том случају наши стручњаци самостално могу да отворе домаћу фирму и са страном фирмом закључују уговор. Уговором би требало прецизирати све детаље, параметре и услове под којима ће се посао обављати. Разлог за ово је како касније не би било неспоразума око обима посла, пројектног задатка, резултата а посебно власништва над правима за нови софтвер.

Тако модификовани софтвер може се касније заштитити у Србији као ауторско дело и легално дистрибуирати као власништво фирме. Софтвер се индиректно може заштитити и жигом (робном марком) фирме која је власник софтвера.

Ко ће бити носилац права над софтвером зависи од уговора, али уобичајено је да права над софтвером има наручилац посла јер је он (по дефинисаним критеријумима) посао наручио, пројектовао и финансирао.

1.19) На које све производе се може применити индустријски дизајн ?

Индустријски дизајн се може применити на све оне производе који се могу индустријски или занатски производити: сатови, накит, модни и други луксузни предмети, индустријске машине и медицински инструменти, намештај, кућни и електрични апарати, возила, грађевинске структуре, амбалажа производа, дезени текстила и тапета, предмети за забаву, као што су играчке или предмети за кућне љубимце и др.

За успех сваког производа на тржишту изузетну важност има естетски изглед, односно облик тог производа. Посебно, за производе широке потрошње важи правило да се стално истражује и усавршава спољни облик производа и његовог паковања као неопходних елемената привлачности за потенцијалне потрошаче. Неопходно је да такав спољни облик одговара и функционалности и естетским захтевима корисника, као и захтевима савремене уметности и технике.

Како се код вас ради о уметничком занату из области предмета од кованог гвожђа сигурно је да има места за заштиту дизајном, чак и заштиту патентном, обзиром на већи број решења која су осим обликом карактерисана и конструкцијом и односима параметара.

1.20) Осим проналазака које су то иновативне активности које бих могао да спроведем у мом предузећу? Како да дођем до иновација? Постоје ли критеријуми за мерења степена иновативности?

Питање је интересантно јер се веома ретко поставља у односу на значај који иновације имају. Најважније је да иновативно размишљате и да такву атмосферу створите и у вашем предузећу применом неког од облика мотивације.

Постоји 10 основних разлога зашто су иновације неопходне:

- Побољшање квалитета производа (58%),
- Освајају се нова тржишта (44%),
- Смањују се трошкови радне снаге (42%),
- Повећава се обима производа (37%),
- Повећава се флексибилност производње (28%),
- Брже усаглашавање са стандардима и прописима (27%),
- Смањује се утицај на околину (25%),
- Смањује се потрошња енергије (21%),
- Смањује се потрошња материјала (20%),
- Убрзава се замена постојећих производа (14%)

Извори информација за иновације могу бити:– Јавни/приватни R&D;

- Запослени у предузећу (интерни извор)
- Консултанти

- Клијенти-купци
- Сајмови-изложбе
- Конкуренти
- Снабдевачи (материјал, опрема, компоненте, софтвер и сл)
- Састанци-конференције
- Презентације
- Интернет
- Привредна штампа-стручни часописи
- Патентна документација
- Институције вишег образовања, универзитет
- Јавни-приватни R&D

Постоје бројни фактори који најчешће ометају иновације (препреке). Уколико знате који су то фактори лакше ћете их превазићи. Ови фактори могу бити:

- Превисока цена
- Превисок ризик
- Недостатак средстава
- Недостатак информација о тржиштима
- Недостатак квалификоване радне снаге
- Организациона крутост предузећа
- Неусклађеност са стандардима, прописима
- Недостатак интересовања од стране клијената
- Недостатак информација о технологијама, итд.

Иновативне активности које вам стоје као могућност су следеће:

1. Припрема и организација производње
 - Набавка производне опреме
 - Увођење измена у: производној опреми, алатима, процедурама, методима и стандардима производње
 - Контрола квалитета неопходног за производњу новог производа или примену новог процеса
2. Лансирање производње и пред-производни процес
 - Модификовање производа и технолошких процеса
 - Обука запослених за употребу нове технологије и опреме
 - Развој прототипа ако је предвиђен р
3. Маркетинг нових производа
 - Истраживање тржишта
 - Прилагођавање производа различитим тржиштима
 - Започињање рекламне кампање али без развоја дистрибутивне мреже
4. Усвајање нематеријалне технологије

- Интелектуална својина
- Патенти, лиценце
- Откривање know-how-a
- Робне марке-жигови
- Регистровани дизајн
- Технолошке услуге

А да ли сте иновативно предузеће сазнаћете уколико на више од 30% доле понуђених облика иновативних активности које можете спровести одговорите позитивно:

- Консултантске услуге (нпр. ТАМ програм-EAR)
- Истраживање и анализа тржишта
- Истраживање и развој
- Дизајн производа
- Управљање квалитетом
- Веће ангажовање запослених у иновативним активностима
- Обука-тренинг везан за иновативне активности
- Технолошке информације:
- Маркетиншка подршка за нове производе
- Снимање/процена технологије
- Финансирање иновативних пројеката
- Набавка лиценци, франшиза, патената или друге врсте трансфера технологије
- Нови производи или услуге
- Трансфер технологије
- Употреба савремене механизације и опреме
- Потрага за партнерима у иновацијама

У сваком случају уколико имате средстава и људских ресурса пожељно је да чешће своје снаге усмерите и у истраживање и развој (R&D). Врло брзо ће се инвестиције повратити. Те инвестиције, пре него у нове фабрике и опрему, омогућавају да се створе нови производи, да се фирма истакне и постане водећа фирма у сектору свога деловања.

1.21) Заинтересован сам да у фирму уведем систем квалитета ИСО 9001. Можете ли ми рећи шта то конкретно подразумева и да ли се у том случају моја фирма сврстава у тзв. иновативне фирме. Шта се уопште подразумева под иновацијама?

Квалитет је у суштини глобални трансформациони процес у коме број земаља, број предузећа и број субјеката јавног и привредног живота, који започињу процесе унапређења система квалитета, је у сталном порасту. Овај процес се у већини земаља развија под великом пажњом и спонзорством државе. Овај процес у суштини доноси нови однос према околини, купцима а нарочито према раду.

Систем менаџмента квалитетом је трансформациони процес и многа предузећа и државе у њему виде шансу да се укључе у светске интеграционе процесе.

Усвајање система менаџмента квалитетом треба да буде стратешка одлука организације. Пројектовање и реализација система менаџмента квалитетом у организацији зависе од разних потреба, датих циљева, производа који се испоручују, процеса који се користе и величине и структуре саме организације. Овај међународни стандард нема за циљ да наметне униформност у структури система менаџмента квалитетом нити униформност документације.

Једна од иновативних активности које фирма може да спроведе у циљу јачања сопствене конкурентности на тржишту је управљање квалитетом и тада се ваша фирма може са пуним правом назвати иновативном.

Пет стандарда који чине нови приступ менаџменту услуга, значајних за конкурентску предност организације, су:

- Стандарди Система менаџмента квалитетом ISO 9001;
- Стандарди Система управљања заштитом животне средине ISO 14001;
- Стандарди Система управљања заштитом здравља и безбедношћу на раду OHSAS 18001
- Стандарди Система менаџмента безбедношћу хране ИСО 22000 обједињује HACCP принципе
- Стандарди Система менаџмента безбедношћу информација ISO 27000

Стандард ISO 9001:2000 припада фамилији стандарда из серије ISO 9000 и најчешће је примењивани стандард.

Сврха ових стандарда је да помогну свим типовима организација да успоставе и примењују ефикасан систем менаџмента квалитетом.

Ови стандарди се фокусирају на менаџмент организације јер само менаџмент може и треба да одлучи како ће одговорити на захтеве ових стандарда и њихове препоруке.

Стандард ISO 9001:2000 је међународни стандард који подстиче усвајање процесног приступа када се развија, примењује и побољшава ефикасност система менаџмента квалитетом, ради повећања задовољења корисника испуњавањем његових захтева.

Поступак припреме документације, уређеност према захтевима стандарда обавља организација самостално или ангажује референтне стручњаке из области, за помоћ и комплетну припрему за оцењивање.

Уређен систем оцењује изабрана организација за СЕРТИФИКАЦИЈУ која није обављала консалтинг у предходној фази а према поднетом захтеву заинтересоване стране.

Иначе, када се ради о иновацијама, спомињање иновација најчешће наводи на помисао да је то нешто што је повезано са фундаменталним наукама, да је то питање науке и истраживања или државне подршке. Следеће што се помисли је да су иновације проналасци, нешто што је повезано уско са интелектуалном својином при чему се под тим најчешће подразумева да то мора обавезно да буде патент.

Међутим, иновације су више од пуког научног открића, јер не постоје индустрије ниске технологије, већ само предузећа ниске технологије.

Најуниверзалнија дефиниција иновација би гласила да иновација подразумева обнављање и ширење дијапазона производа, услуга и њихових тржишта; успостављање нових начина производње, набавке и дистрибуције; увођење промена у начин управљања, организацију рада, услове за рад и вештине радне снаге.

Јаснија и краћа дефиниција би била да су иновације трансформација идеја у нове или унапређене технолошке процесе или производе са изласком на тржиште, нове организационе системе или нов приступ услугама.

Још једна дилема се јавља код оних који би да позитивно размишљају о иновацијама. Да ли нешто што је ново за фирму, регион или чак и за Србију може да буде иновација. Одговор је логично потврдан. Јер иновација подразумева успешно експлоатисање нових идеја: сопствених или туђих, осмишљених у сопственој радионици или пресликаних из других средина. Свакако да треба водити рачуна да нити је пожељно нити је могуће увек иновацију пренети-преликати. Мора се водити рачуна да ли је она применљива за услове амбијента у коме се привређује и да ли се преношењем иновације не повређује нечије право, нпр. ауторско право.

Нове идеје могу да подразумевају и да се односе на неки нови или побољшани производ односно услугу, али такође и на начин на који се производ односно услуга испоручују.

Иновативно предузеће настоји да повећа своју конкурентност константним усавршавањем својих производа, процеса и услуга, као и своје организације, метода и структура. Постало је очигледно да кључни фактор способности земаља да одрже привредни раст и конкурентност лежи у томе да активирају иновације и учење. Иновације представљају изазов за сваки бизнис и сваки сектор, поготово за оне који су изложени међународној конкуренцији на домаћим и извозним тржиштима.

Иновације конкретно могу подразумевати: да оне буду ствар маркетинга већ постојећег производа или промене пословног модела. Корисно је такође направити разлику између инкременталне иновације код које се оно што се ради може радити боље и радикалне иновације када се жели увести потпуно ново у свету.

Одржати конкурентну предност је постао заједнички именитељ за сва предузећа широм света, па је без обзира на ниво технолошке софистицираности, ово постао императив опстанка и просперитета.

1.22) Интересује ме ко би у Србији могао бити овлашћен за издавање одговарајућих сертификата за једну врсту еуро палета? Заинтересован сам за отварање неког мањег предузећа чија би делатност била производња и дистрибуција палета. Производио бих палете разне намене за домаће, а посебно за страног тржиште. Значи, не бих транспортовао никакву робу, већ бих палету продавао као готов производ. Прибавио сам техничке податке као што су врста материјала и димензије за разне типове палета. Дошао сам и до података о ЕУРО палетама, али ту сам запао у ћорсокак. ЕУРО палете по ЕН стандарду имају своје одређене димензије и могу бити са или без жига.

Институт за стандардизацију Србије, Стевана Бракуса 2, Београд, поседује стандард ЈУС ЗМ1.020 који се зове: “Палета равна дрвена 1200mm x 800mm”. У вези овог стандарда можете се обратити г-дину Кнежевић Радиши на тел. 35 41 259 лок. 172 или г-ђи Ксенији Стојичић на лок.168 (група за саобраћај) у Институту за стандардизацију. Институт за стандардизацију не издаје никакве сертификате или атесте по питању палета.

Издавање сертификата и атеста је прешло искључиво у надлежност Агенције за сертификацију еуро палета, контејнера и помоћних транспортних средстава “СПЕКТА” АД. За информације у Агенцији се можете обратити дир. Дејану Антонијевићу или г-ђи Снежани Симић на : тел. 011/324 60 34, 324 69 56, 324 74 77 или E-mail: ad.spekta@gmail.com.

Пошто оснивате фирму (нисте навели локацију, облик, начин), значи start-up предузеће, Републичка агенција Вам може пружити додатне правне и нефинансијске консултације. Уколико сматрате да су вам овакве консултације потребне обратите се Г-ђи Драги Кљајић на телефон 011/33 46 351 или E-mail: draga.kljajic@sme.sr.gov.yu.

ГЛАВА ЧЕТВРТА

ИМЕНИК ИНСТИТУЦИЈА

И ОРГАНИЗАЦИЈА

**МИНИСТАРСТВА, ВЛАДИНЕ АГЕНЦИЈЕ И ДРУГИ ДРЖАВНИ ОРГАНИ РЕЛЕВАНТНИ ЗА
СЕКТОР МАЛИХ И СРЕДЊИХ ПРЕДУЗЕЋА И ПРЕДУЗЕТНИШТВА**

Републичка агенција за развој МСПП

Београд, Топличин венац 19

Телефон: 011/33-46-107; Факс: 011/33-46-601

Web: www.sme.sr.gov.yu; E-mail: office@sme.sr.gov.yu

Министарство економије и регионалног развоја

Београд, Булевар краља Александра 15

Телефон: 011/33-47-231; Факс: 011/33-46-770

Web: www.merr.sr.gov.yu;

Министарство трговине и услуга

Београд, Немањина 22-26

Телефон: 011/3618-852; 3613-404; Факс: 011/3610-258

Web: www.mtu.sr.gov.yu; E-mail: kabinet@minttu.sr.gov.yu

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде

Београд, Немањина 22-26

Телефон: 011/3065-038; 3065-039; Факс: 011/3616-272

Web: www.minpolj.sr.gov.yu; E-mail: office@minpolj.sr.gov.yu

Министарство за науку и технолошки развој

Београд, Немањина 22-26

Телефон: 011/3616-516; Факс: 011/3616-516

Web: www.nauka.sr.gov.yu; E-mail: info@nauka.sr.gov.yu

Министарство просвете

Београд, Немањина 22-26

Телефон: 011/3616-489; Факс: 011/3616-491

Web: www.mps.sr.gov.yu; E-mail: webmaster@mps.sr.gov.yu

Министарство омладине и спорта

Београд, Булевар Михаила Пупина 2

Телефон: 011/3130-912; 011/3117-628; Факс: 011/3130-915

Web: www.mos.sr.gov.yu; E-mail: office@mos.sr.gov.yu

Министарство здравља

Београд, Немањина 22-26

Телефон: 011/3616-251; 3616-596; Факс: 011/2656-548

Web: www.zdravlje.sr.gov.yu; E-mail: press_zdravlje@zdravlje.sr.gov.yu; kabinet.zdravlje@zdravlje.sr.gov.yu

Министарство за телекомуникације и информационо друштво

Београд, Маршала Бирјугова 3-5

Телефон: 011/2020-057; 2020-058; Факс: 011/2020-059

Web: www.mtid.sr.gov.yu

Министарство рада и социјалне политике

Београд, Булевар Михаила Пупина 2

Телефон: 011/3112-916; 3113-432; Факс: 011/3114-650

Web: www.minrzs.sr.gov.yu; E-mail: kabinet@minrzs.sr.gov.yu

Министарство финансија

Београд, Кнеза Милоша 20

Телефон: 011/3614-007; 011/3642 -606; Факс: 011/3618-961

Web: www.mfin.sr.gov.yu; E-mail: informacije@mfin.sr.gov.yu

Министарство спољних послова

Београд, Кнеза Милоша 22-26

Телефон: 011/3615-055; 3616-333; факс: 011/3618-366, 011/3618-379

Web: www.mfa.gov.yu

Министарство одбране

Београд, Бирчанинова 5

Телефон/ факс: 011/3006-311; факс: 011/3006-062

Web: www.mod.gov.yu

Министарство унутрашњих послова

Београд, Булевар Михаила Пупина 2

Телефон: 011/306-2000 локал : 2601

Web: www.mup.sr.gov.yu; E-mail: muprs@mup.sr.gov.yu

Министарство правде

Београд, Немањина 22-26

Телефон/ факс: 011/3616-548; 3616-549

Web: www.mpravde.sr.gov.yu; E-mail: cabinet@mpravde.sr.gov.yu

Министарство рударства и енергетике

Београд, Краља Милана 36

Телефон: 011/3631-595; факс: 011/ 3616-603

Web: www.mem.sr.gov.yu; E-mail: kabinet@mem.sr.gov.yu

Министарство за инфраструктуру

Београд, Немањина 22-26

Телефон: 011/3616-431; факс: 011/ 3617-486

Министарство за државну управу и локалну самоуправу

Београд, Бирчанинова 6

Телефон: 011/3613-654; факс: 011/ 2685-396

Web: www.mpalsg.sr.gov.yu; E-mail: info.mpalsg@mpalsg.sr.gov.yu; lokalnasamouprava@mpalsg.sr.gov.yu

Министарство животне средине и просторног планирања

Београд, Немањина 11

Телефон: 011/3617-717; факс: 011/ 3617-722

Web: www.ekoserb.sr.gov.yu; E-mail: binfo@ekoserb.sr.gov.yu

Министарство културе

Београд, Влајковићева 3

Телефон: 011/3398-172; факс: 011/ 3398-936

Web: www.kultura.sr.gov.yu

Министарство за Национални инвестициони план

Београд, Влајковићева 10

Телефон: 011/3617-583; 011/ 3617-628

Web: www.mnip.gov.rs

Министарство за Косово и Метохију

Београд, Влајковићева 10

Телефон: 011/3111-019; 011/ 3117-081

Web: www.kim.sr.gov.yu

Министарство вера

Београд, Булевар Михаила Пупина 2

Телефон: 011/311-2811; факс: 011/ 311-3527

Web: www.mv.sr.gov.yu; E-mail: kabinet.mv@mv.sr.gov.yu

Министарство за дијаспору

Београд, Васе Чарапића 20

Телефон: 011/2638-033, 011/2637-013; тел./ факс: 011/ 2636-815

Web: www.mzd.sr.gov.yu; E-mail: info@mzd.sr.gov.yu

Министарство за људска и мањинска права

Београд, Булевар Михаила Пупина 2

Телефон: 011/3112-410

Министар без портфеља Сулејман Угљанин

Немањина 11

Телефон: 011/3617-314

Агенција за страна улагања и промоцију извоза-СИЕПА

Београд, Влајковићева 3/V

Телефон: 011/33-98-550; Факс: 011/33-98-814

Web: www.siepa.sr.gov.yu; E-mail: office@siepa.sr.gov.yu

Агенција за привредне регистре

Београд, Трг Николе Пашића 5/IV

Телефон: 011/2023350, 011/3607700

Web: www.apr.sr.gov.yu; E-mail: registar@apr.sr.gov.yu

Град Београд-Г. Управа-Секретаријат за привреду

Београд, Масарикова 5/XVIII

Телефон: 011/30-61-555; Факс: 011/30-61-379

E-mail: privreda@beogradsg.org.yu

Републички завод за статистику

Београд, Милана Ракића 5

Телефон: 011/2412-922; 2401-284; Факс: 011/2411-260; 2401-284

Web: www.stat.gov.rs;

Републички завод за развој

Београд, Македонска 4

Телефон: 011/3345-233; 3345234

Web: www.razvoj.sr.gov.yu; E-mail: rZR@razvoj.sr.gov.yu

Привредна комора Србије

Београд, Ресавска 13-15

Телефон: 011/3000-900

Web: www.pks.co.yu

Агенција за лекове и медицинска средства Србије

Београд, Војводе Степе 458

Телефон: 011/3951-139; 3951-104; Факс: 011/3951-131; 3951-147

Web: www.alims.sr.gov.yu; E-mail: hygia@alims.sr.gov.yu

Агенција за рециклажу

Београд, Немањина 22-26

Телефон: 011/3061-762; Факс: 011/2683-253

Web: www.reciklaza.sr.gov.yu; E-mail: agencija@reciklaza.sr.gov.yu

Агенција за лиценцирање стечајних управника

Београд, Кнез Михаилова 14

Телефон: 011/26-28-590, 26-32-983; Факс: 011/20-23-218

Web: www.alsu.sr.gov.yu; E-mail: office@alsu.sr.gov.yu

Агенција за заштиту животне средине

Београд, Руже Јовановић 27а

Телефон: 011/2861080

Web: www.sepa.sr.gov.yu; E-mail: office@sepa.sr.gov.yu

Национална служба за запошљавање

Београд, Краља Милутина 8

Телефон: 011/33-07-903; Факс: 011/33-07-980

Web: www.nsz.sr.gov.yu

Министарство финансија РС- Пореска управа

Београд, Саве Машковића 3-5

Телефон: 011/ 3950-680; Факс: 011/3950-585

Web: www.poreskauprava.sr.gov.yu; E-mail: informacije@poreskauprava.sr.gov.yu

Републички завод за информатику и Интернет

Београд, Дечанска 8а

Телефон: 011/3340-361; Факс: 011/3341-885

Web: www.rzii.sr.gov.yu; E-mail: office@rzii.sr.gov.yu

Завод за интелектуалну својину

Београд, Змај Јовина 21

Телефон: 011/2630-499; Факс: 011/311-23-77

Web: www.yupat.sv.gov.yu; E-mail: yupat@yupat.sv.gov.yu

Завод за развој

Београд, Македонска 4

Телефон: 011/33-45-233; 33-45-234; Факс: 011/33-45-531

Web: www.razvoj.sr.gov.yu; E-mail: rZR@razvoj.sr.gov.yu

Секретаријат за предузет., приват. и МСП

Нови Сад, Бул. М. Пупина 16

Телефон: 021/487-42-09, 487-42-60; Факс: 021/456-104

Министарство одбране Републике Србије - Програм `PRISMA`

Београд, Кнеза Милоша 33

Телефон: 011/3203-252, 3203-253; Факс: 011/300-60-94

Web: www.mod.gov.yu; E-mail: direkcija@prisma.mod.gov.yu

Трговински суд у Београду

Београд, Масарикова 2

Телефон: 011/20-60-000; 20-60-117; Факс: 011/20-60-094

Web: www.trgsud.org.yu

ИНСТИТУЦИЈЕ ЗА ФИНАНСИЈСКУ ПОДРШКУ

Фонд за развој Републике Србије

Београд, Кнез Михаилова 14

Телефон: 011/26-31-239, 26-21-822; Факс: 011/26-27-214

Web: www.fondzarazvoj.sr.gov.yu; E-mail: office@fondzarazvoj.co.yu, frs@eunet.yu

Фонд за подршку инвест. у АПВ - `VIP`

Нови Сад, Змај Јовина 4

Телефон: 021/472-32-40; Факс: 021/472-19-21

Web: www.vip.org.yu; E-mail: office@vip.org.yu

Агенција за осигурање и финансирање извоза РС

Београд, Булевар АВНОЈ-а 121

Телефон: 011/ 2205-750, 2205-754; Факс: 011/311-80-16

Web: www.aofi.co.yu; E-mail: office@aofi.co.yu

Фонд за развој АП Војводина

Нови Сад, Хајдук Вељкова 11

Телефон: 021/4830-653; 4830-656; Факс: 021/4830-647

Web: www.vdf.org.yu; E-mail: fzrapv@neobee.net

Агенција за осигурање депозита

Београд, Кнез Михаилова 2/1

Телефон: 011/32-87-738; Факс: 011/32-87-741

Web: www.bra.gov.yu; E-mail: depozit@bra.gov.yu, info@bra.gov.yu

Гаранцијски фонд

Београд, Таковска 46

Телефон: 011/2074-810...819; Факс: 011/2074-890

Web: www.gf.co.yu

Центар за бонитет Народне банке Србије

Београд, Поп Лукина 7-9

Телефон: 011/3202-211

Web: www.nbs.yu

НЕВЛАДИНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

GTZ/WBF

Београд, Дечанска 8/3

Телефон: 011/32-39-051; Факс: 011/32-43-535

Web: www.gtz.de

HELP – Hilfe zur Selbsthilfe e.V.

Београд, Учитељска 52

Телефон: 011/30-46-340; Факс: 011/30-46-342

Web: www.help-serbia.org.yu, www.help-ev.de ; E-mail: info@help-serbia.org.yu

IMG-International Management Group

Нови Београд, Булевар Михајла Пупина 10а

Телефон: 011/311-87-82; Факс: 011/311-87-81

Унија послодаваца Србије

Земун, Стевана Марковића 8

Телефон: 011/31-60-248; Факс: 011/610-988

Web: www.poslodavci.org.yu; E-mail: info@poslodavci.org.yu

Стална конференција градова и општина

Београд, Македонска 22/VIII

Телефон: 011/32-23-446; Факс: 011/32-21-215

Web: www.skgo.org; E-mail: secretariat@skgo.org

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР	3
ГЛАВА ПРВА	
ПРАВНИ КОНСАЛТИНГ	5
ДЕО ПРВИ	
Процедура регистрације привредног друштва и предузетника	7
1.1) Која је разлика између привредног друштва и предузетника?.....	7
1.2) Како се региструје привредно друштво?.....	8
1.2.1) Шта значи претежна делатност привредног друштва и може ли се поред ње обављати и нека друга делатност?.....	10
1.2.2) Може ли се седиште привредног друштва налазити у стану?	10
1.2.3) Које делатности се могу обављати без посебног простора?	10
1.3) Како се региструје предузетник (радња)?	11
1.3.1) Да ли чланови домаћинства предузетника могу радити у радњи без заснивања радног односа?	13
ДЕО ДРУГИ	
Друштва капитала (акционарско друштво и друштво са ограниченом одговорношћу), друштва лица (командитно друштво и ортачко друштво) и ортачка радња	15
2.1) Шта је акционарско друштво?.....	15
2.1.1) Оснивачки акт	15
2.1.2) Трошкови оснивања	16
2.1.3) Процена улога у стварима и правима	16
2.1.4) Затворено и отворено акционарско друштво	16
2.1.5) Оснивачка скупштина отвореног друштва	17
2.1.6) Дивиденде и друге исплате акционарима	17
2.2) Шта је друштво са ограниченом одговорношћу?.....	18
2.2.1) Оснивачки акт друштва.....	18
2.2.2) Улог	18
2.3.) Шта је командитно друштво?	19
2.3.1) Примена одредаба о ортачком друштву	19
2.3.2) Оснивачки акт	19
2.3.3) Измена оснивачког акта	19

2.3.4)	Уговор ортака друштва.....	19
2.3.5)	Правни односи међу ортацима и између ортака и друштва.....	20
2.3.6)	Правни односи командитног друштва и ортака према трећим лицима.....	20
2.4)	Шта је ортачко друштво?.....	21
2.4.1)	Појам.....	21
2.4.2)	Одговорност.....	21
2.4.3)	Оснивачки акт.....	21
2.4.4)	Уређивање оснивачким актом и уговором ортака друштва.....	22
2.4.5)	Улог.....	22
2.4.6)	Одлучивање ортака друштва.....	22
2.4.7)	Пословођење.....	23
2.4.8)	Добит и губитак.....	23
2.4.9)	Ортачки удео.....	24
2.4.10)	Престанак ортачког друштва и иступање ортака.....	24
2.4.11)	Отказ и повлачење ортака.....	25
2.5)	Шта је ортачка радња?.....	26
	ДЕО ТРЕЋИ	
	Услови за регистровање и обављање појединих делатности.....	27
3.1)	Које услове је потребно испунити за отварање продавнице на мало (радње-предузетник)?.....	27
3.2)	Које услове је потребно испунити да би се покренула производња сокова?.....	28
3.3)	На који начин се региструје мењачница?.....	30
3.4)	Који је поступак регистровања агенција за запошљавање?.....	33
3.5)	Које услове потребно испунити да би се регистровала амбуланта?.....	34
3.5.1)	Услови који морају бити испуњени у погледу кадра.....	34
3.5.2)	Услови у погледу опреме.....	34
3.5.3)	Услови у погледу просторија.....	34
3.5.4)	Услови у погледу обезбеђивања лекова.....	35
3.6)	Да ли оснивач апотеке мора бити дипломирани фармацеут и који су други услови постављени за рад апотеке?.....	36
3.6.1)	Услови у погледу просторија.....	36
3.6.2)	Услови у погледу опреме.....	36
3.7)	На који начин и уз испуњење којих услова се региструје стоматолошка ординација?.....	36
3.8)	Шта је потребно за регистрацију поликлинике?.....	38
3.9)	На који начин се региструју домови за стара лица?.....	40

3.10)	Како се може регистровати дечији вртић?.....	40
3.10.1)	Приватни дечији вртићи који се региструју као установе.....	41
3.10.2)	Дечији вртићи који се региструју као `предузетници` -радње.....	42
3.11)	Који је поступак регистрације Центра за обуку возача?.....	43
3.12)	Како се региструје издавачка делатност?.....	45
3.13)	Које услове је неопходно испунити у погледу кадрова и осталих услова да би се регистровала геодетска организација?.....	46
3.14)	Којим законом је регулисан рад брокерско-дилерског друштва и како се оно оснива?	47
3.15)	Који орган је надлежан за регистрацију пољопривредног газдинства и под којим условима је могуће регистровати исто?	49
3.15.1)	Шта се сматра пољопривредним газдинством?	49
3.15.2)	Упис у регистар пољопривредних газдинстава	50
3.16)	Којој институцији се подноси захтев за издавање дозволе за обављање послова финансијског лизинга и које остале услове је потребно испунити?.....	51
3.17)	Шта подразумева кетеринг делатност и на који начин се региструје?.....	52
3.18)	Како и под којим условима се региструју туристичке агенције?.....	52
3.19)	Којим законом је регулисано оснивање и рад пољопривредне апотеке и које услове у погледу кадрова мора испуњавати пољопривредна апотека?	54
3.20)	На који начин се региструје агенција за књиговодствене услуге?	55
3.21)	На који начин и уз испуњење којих услова је могуће регистровати козметички салон?	55
3.22)	Шта су задруге и које врсте задруга су законом предвиђене?	57
3.22.1)	Појам и дефиниција	57
3.22.2)	Врсте задруга	57
3.22.3)	Статус задруге	58
3.23)	На који начин се задруге оснивају?	58
ДЕО ЧЕТВРТИ		
	Промене у току пословања и затварање привредних субјеката	61
4.1)	Шта се подразумева под реорганизацијом привредног друштва?.....	61
4.1.1)	Појам статусне промене	61
4.1.2)	Промена правне форме	61
4.2.)	Шта је огранак привредног друштва и како се региструје?	62
4.3)	На који начин се врши промена правне форме ортачког и командитног друштва у д.о.о.?.....	63
4.4)	Која је разлика између неактивног статуса и гашења привредног друштва?.....	64

4.5)	На који начин се спроводи ликвидација привредног друштва?	64
4.6)	На који начин се може вршити промена власника радње (предузетника)?	66
4.7)	Како се врши привремена одјава радње?	66
4.8)	Како се региструје престанак рада радње?	66

ДЕО ПЕТИ

	Фискалне касе	67
5.1)	Шта је фискална каса?	67
5.2)	Шта представља дневни извештај?	67
5.3)	Ко је у обавези да евидентира промет роба и услуга преко фискалних каса?	68
5.4)	Које делатности су изузете од обавезе евидентирања промета преко фискалних каса?	68

ДЕО ШЕСТИ

	Порези и доприноси	71
6.1)	Који су обавезни доприноси?	71
6.1.1)	Обрачунавање, утврђивање и плаћање доприноса	71
6.1.2)	Плаћање доприноса када се приходи остварују по више различитих основа	71
6.1.3)	Стопе доприноса	72
6.2)	Оснивачи ортакчког друштва су лице које је у пензији и лице које је у радном односу. Ко од оснивача плаћа доприносе за обавезно социјално осигурање?	72
6.3)	Шта је порез на добит предузећа и на који начин се обрачунава и плаћа?	73
6.3.1)	Подношење пореске пријаве	73
6.4)	Постоји ли могућност ослобађања од плаћања пореза у првој години рада?	74
6.5)	Да ли је стопа пореза на зараде различита од места до места?	74
6.6)	Шта се сматра капиталним добитком?	74
6.7)	Који је порески третман пословних губитака?	75
6.8)	Када се обрачунава и плаћа порез на приходе од самосталне делатности?	75
6.9)	У којим случајевима се одређује паушално опорезивање?	76
6.9.1)	Које пословне књиге је дужан да води “паушалац”?	77
6.9.2)	Да ли је за “паушалце” лимитиран укупан промет преко пословног рачуна?	77
6.9.3)	Да ли “паушалац” обавезно мора да има пословни простор?	78
6.10)	Да ли чланови породице предузетника могу користити права из здравственог осигурања?	78
6.11)	Како се обрачунава и плаћа ПДВ код пољопривредног газдинства?	78

ДЕО СЕДМИ

	Порез на додату вредност (ПДВ)	79
--	--------------------------------------	----

7.1)	Шта је порез на додату вредност (ПДВ)?.....	79
7.2)	Који је порески период код ПДВ-а и на који начин се подноси пореска пријава код ПДВ-а?	80
7.3)	Који су производи и услуге опорезовани стопом од 8%?	81
7.4)	Шта је претходни порез и како се обрачунава и плаћа?	81
7.5.)	Када се може тражити повраћај пореза?	84
	ДЕО ОСМИ	
	Порески идентификациони број (ПИБ)	85
8.1)	Шта је ПИБ?.....	85
8.2)	Који је поступак одређивања ПИБ-а?.....	86
	ДЕО ДЕВЕТИ	
	Субвенције и ослобађања плаћања доприноса код запошљавања одређене категорије радника	87
9.1)	Које субвенције доприноса послодавац остварује код запошљавања одређених категорија незапослених лица?.....	87
9.2)	У којим случајевима се послодавац ослобађа плаћања доприноса за запослене?.....	87
9.3)	Постоје ли олакшице за послодавца који запошљава лица са инвалидитетом?.....	88
9.4)	Да ли се за запошљавање лица старијег од 50 година живота може остварити умањење дажбина на име пореза и доприноса за запослене?.....	89
9.5)	Које олакшице у погледу пореза и доприноса могу остварити послодавци који запошљавају приправнике?	89
	ДЕО ДЕСЕТИ	
	Пензионери и предузетништво	91
10.1)	Да ли пензионери могу бити оснивачи привредног друштва?.....	91
10.2)	Да ли пензионери могу бити предузетници и могу ли бити запослени, а да не изгубе право на пензију?	91
10.3)	Да ли постоји обавеза пријаве и уплате доприноса за пензијско инвалидско осигурање пензионисаног лица које ради по основу уговора о делу?	93
	ДЕО ЈЕДАНАЕСТИ	
	Акцизе	93
11.1)	Шта су акцизе?	93
11.2)	Шта је контролна акцизна маркица?	93
	ДЕО ДВАНАЕСТИ	
	Спољнотрговинско пословање	95

12.1)	Шта је царинска тарифа?	95
12.2)	Шта је царински број и како се добија?	95
12.3)	Која роба подлеже плаћању увозних дажбина?	95
12.4)	Када се врши декларисање увезене робе?	96
12.5)	Које лице се сматра страним улагачем?	96
12.6)	Која права има страни улагач?	96
12.7)	Каква је разлика између огранка и представништва страног правног лица?	96
12.8)	Може ли предузетник (радња) обављати спољнотрговинско пословање?	97

ДЕО ТРИНАЕСТИ

	Разно – можда је овде оно што тражите!	99
13.1)	Шта представља “Joint Venture”?	99
13.2)	Шта је Регистар залогe?	99
13.3)	Шта је ручна залoга и шта може бити предмет залогe?.....	99
13.4)	Шта значи клаузула забране конкуренције?	100
13.5)	Да ли се агенције за посредовање у промету некретнина могу слободно рекламирати?	100
13.6)	Може ли лекар који већ има регистровану ординацију отворити одељење на територији друге општине?	101

ГЛАВА ДРУГА

ФИНАНСИЈСКИ КОНСАЛТИНГ

	ФИНАНСИЈСКИ КОНСАЛТИНГ	103
1.1)	Које су активности и улога Републичке агенције за развој МСПП и да ли она одобрава кредите МСП и предузетницима?	105
1.2)	Која је улога Гаранцијског фонда и какве врсте гаранција одобрава?	109
1.2.1.)	На који начин Гаранцијски фонд АП Војводине подстиче кредитирање?	110
1.3)	Шта је хипотека, како се заснива и престаје?	111
1.4)	Шта је финансијски лизинг?	111
1.5)	Шта се подразумева под појмом “факторинг”?	112
1.6)	Шта се подразумева под појмом микро кредити и где се они могу наћи у Србији?.....	112
1.7)	Шта треба да садржи бизнис план?	114
1.7.1)	Коме да се обратим за помоћ при изради бизнис плана ради конкурисања за добијање кредита код Фонда за развој РС?	115
1.8)	Под којим условима се могу добити кредити код Фонда за развој АП Војводине?	115

1.9)	Које су могућности за добијање кредита за отпочињање бизниса на територији АП Војводине (тзв. “start-up” кредити)?.....	117
1.10)	Кредити за подстицај и развој предузећа и предузетника у најнеразвијенијим општинама у Републици Србији, са подручја општина АП Косово и Метохија са већинским српским и неалбанским становништвом.	117
1.10.1)	Под којим условима се могу добити START- UP кредити за почетнике, са подручја општина АП Косово и Метохија са већинским српским и неалбанским становништвом?	119
1.11)	Под којим условима могу да добијем кредит код Фонда за развој РС пошто имам предузеће за производњу намештаја у Бујановцу?	119
1.12)	Које услове треба да испуним код Фонда за развој да бих добио кредит за отпочињање бизниса – предузеће за прераду воћа?	120
1.13)	Како могу да добијем кредит или подстицајна средства за производњу потпуно новог производа на домаћем тржишту?	121
1.14)	Под којим условима предузеће које дуже послује у области прераде дрвета (преко 2 године), може да добије краткорочни кредит, ради обезбеђења обртних средстава за извоз?	122
1.15)	Под којим условима се може добити кредит из италијанске кредитне линије за развојни програм приватног предузећа?	122
1.15.1)	Да ли се путем италијанског кредита може набавити половна опрема?	123
1.16)	Да ли можете да ми дате више информација о програму подршке предузећима од стране Владе Републике Грчке?	123
1.17)	Да ли могу да добијем кредит за реализацију извозног посла са партнером из Турске који би могао достићи износ од 400.000 евра годишње и под којим условима?	123
1.18)	Које банке одобравају стране (револвинг) кредите за МСП сектор?	124
1.19)	Како могу да добијем дугорочни кредит за пољопривредну производњу?	124
1.20)	Шта је потребно да би се регистровала лизинг компанија? Да ли је потребан оснивачки капитал и колики је?	125
1.21)	На који начин могу да дођем до средстава да отпочнем сопствени бизнис, пошто сам незапослено лице и налазим се на евиденцији НСЗ (немам почетни капитал као ни средства обезбеђења за микро кредит)?	125
1.22)	Како можемо да добијемо помоћ државе за отварање нових радних места?	126
1.23)	Да ли могу да добијем кредит код Фонда за развој РС ако имам регистровану самосталну трговинску радњу која послује две године?.....	126
1.24)	Да ли могу, као власник самосталне занатске радње (СЗР),	

	да добијем кредит код Фонда за развој РС?	127
1.25)	Да ли ми можете рећи која организација помаже расељеним лицима да покрену посао и какве могућности она пружа?	127
1.26)	Речник најчешћих појмова и израза	127
ГЛАВА ТРЕЋА		
	ЗАШТИТА ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ	131
1.1)	Шта је жиг а шта робна марка и зашто треба заштитити знак?.....	133
1.2)	Како да проценим да ли ми је потребна заштита патентом/малим патентом, жигом, дизајном или ауторским правом?	133
1.3)	Како заштитити проналазак у другим земљама? Како да одаберем земље у којима бих морао да извршим заштиту?	135
1.4)	Пренео бих права из патента на своју децу. Како се ово право преноси? Шта је то лиценца?	135
1.5)	Сви ме уверавају да је заштита патентом потребна и корисна. Јасна ми је потреба у смислу заштите свог стваралаштва, али ми није сасвим јасна корист?	136
1.6)	Пре отварања фирме заштитио бих свој проналазак-техничко решење па ме интересује која је разлика између патента и малог патента и коју врсту заштите обезбеђује патент/мали патент?	136
1.7)	Од конкурентске фирме добио сам допис да одмах престанем са производњом једног производа за који је он добио заштиту малим патентом. Како се тај производ пре добијања малог патента налазио дуже времена на тржишту интересује ме да ли је могуће оспорити решење, односно поништити мали патент?	137
1.8)	Из оправданих разлога сумњам да је мој проналазак заштићен од стране другог лица. Како и где могу да проверим да ли је моје или слично решење већ заштићено?	137
1.9)	Заштитио сам своју амбалажну кутију патентом и жигом. Да ли је неопходно да је заштитим и дизајном?	138
1.10)	Да ли постоји могућност да се заштити патентом начин припремања неког јела?	138
1.11)	Како да заштитим манифестације и скупове са оригиналним садржајима у виду сабора, фестивала и скупова као своје дело а како њихов садржај?	139
1.12)	Аутор сам идејног архитектонског решења за градњу православне цркве каква још није пројектована. Којим обликом заштите интелектуалне својине могу себе да заштитим и каква је сврха ауторскоправне заштите дела?	139
1.13)	Шта да радим и како да се понашам, а да сачувам проналазак	

	и уједно остварим добит?	140
1.14)	Власник сам угоститељске радње која је надалеко позната по оригиналној домаћој кухињи и специјалитетима са географском ознаком порекла. Сва јела прављена су по оригиналним рецептима и на старински начин. Јеловник садржи оригиналне и уникатне називе јела. Како да се заштитим пошто сам приметио да су почели да ме копирају, и то са лошим копијама?	141
1.15)	Имам једну идеју/иновацију како да се произведе електрична енергија из кретања водених таласа. Иако сам пронашао да постоји много концепата у оквиру ове идеје моја идеја је оригинална јер је ефикаснија и економичнија. Идеја је из области машинства и електронике и њу сам у дужем периоду до одређеног степена разрадио. Из разлога очувања тајности не знам до ког степена ту идеју треба да развијам како бих је заштитио. Које услове треба да испуњава проналазак да би могао да се заштити? Да ли могу и где да добијем било каква финансијска средства за реализацију иновације?	141
1.16)	Започео бих сопствену производњу једног атрактивног и врло практичног производа кога сам видео у иностранству. Шта могу да урадим по питању заштите тог производа који на нашем тржишту не постоји? Да ли је потребно да га изменим?	142
1.17)	Шта да урадим да започнем производњу производа који, колико ми је познато, не постоји нигде на тржишту?	143
1.18)	Страна фирма жели да модификује свој софтвер-програм за вођење књиговодства према потребама у нашој земљи. Како фирма није упућена у наше књиговодство организовао би се тим стручних лица (књиговођа, правника и др.) који би учествовали у модификовању софтвера. Да ли страна фирма може овакав програм пласирати на наше тржиште и која је правна форма тог процеса?	144
1.19)	На које све производе се може применити индустријски дизајн ?	145
1.20)	Осим проналазака које су то иновативне активности које бих могао да спроведем у мом предузећу? Како да дођем до иновација? Постоје ли критеријуми за мерења степена иновативности?	145
1.21)	Заинтересован сам да у фирму уведем систем квалитета ИСО 9001. Можете ли ми рећи шта то конкретно подразумева и да ли се у том случају моја фирма сврстава у тзв. иновативне фирме. Шта се уопште подразумева под иновацијама?	147
1.22)	Интересује ме ко би у Србији могао бити овлашћен за издавање одговарајућих сертификата за једну врсту еуро палета?	149

ГЛАВА ЧЕТВРТА

ИМЕНИК ИНСТИТУЦИЈА И ОРГАНИЗАЦИЈА	151
МИНИСТАРСТВА, ВЛАДИНЕ АГЕНЦИЈЕ И ДРУГИ ДРЖАВНИ ОРГАНИ РЕЛЕВАНТНИ ЗА СЕКТОР МАЛИХ И СРЕДЊИХ ПРЕДУЗЕЋА И ПРЕДУЗЕТНИШТВА	153
ИНСТИТУЦИЈЕ ЗА ФИНАНСИЈСКУ ПОДРШКУ	159
НЕВЛАДИНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ	160

TREBA DODATI CIP